JAN VAN BEERS

GEDICHTEN

EERSTE DEEL

1843-1857

GENT, W. ROGGHÉ

AMSTERDAM, WED. J. C. VAN KESTEREN & ZOON

ANTWERPEN, DRUK VAN L. BEERTS

MDCCCLXXIII

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

LICHT

LICHT

(BIJ 'T GENEZEN MIJNER BLINDHEID)

(Fragment)

LICHT !
Wat is licht ?
Diepten der hemelen,
Diepten der zeeën,
En gij, o aarde,
Antwoordt mij, antwoordt mij.
Wat, wat is licht ?

Zie ! als het daagt in het Oosten, dan juicht
Gij heemlen ; dan tintelt van vreugd
Het grondeloos blauw uwer spheren ; dan kleedt
Gij de wiegende wolken in purper en goud ;

En gij bloost :
Liefelijk bloost gij,
Gelijk eene maagd,
Die den beminde
Van verre ziet komen,
Glansend van liefde,
Ziet komen tot haar !

Zie ! als het daagt in het Oosten, de zee !
Uit den afgrond des afgronds
Ruischt er een liefdegemurmel ; en grootsch
Glimlacht de onmeetlijke vlakte !

En de aarde !
Hoor ! als de morgend,
Met zijne lippen
Van dauw en van rozen,
Haar wakker kust, —
Hoor, wat een hymne er dan opstijgt van de aarde !
Duizend miljoenen van zielen
Zingen : wees welkom, o licht !
Bosschen en bergen en dalen,
En stroomen en beken,
En alle de ontwakende vogels,

En alle de ontluikende bloemen
Zingen : wees welkom, o licht !

Aarde, zee en hemel,
Gij, die juicht van vreugde,
Als het licht verschijnt ;
Aarde, zee en hemel,
Weet gij dan wat licht is ?

Zeg ! is 't geen weerschijn der levende glansen,
Waar de englen hierboven,
Op drijven, op wiegen ?
Is het Gods adem niet,
Die albezielend
De schepping omruischt ?
Is 't zijne goedheid niet !
Is 't zijne liefde niet ?
Ja ! zijne liefde,
Die in den beginne,
Door 't eindeloos duister,
Haar vleugelen uitsloeg over 't heelal ;
Ja, zijne liefde,
Die iederen morgend,
Over 't heelal nog haar vleugelen uitslaat ;

Zijn liefde, die, wakend
Gelijk eene moeder,
Heur schepselen gâslaat,
Heur schepselen koestert ?
Zeg ! is het licht niet de liefde van God ?

. . . . . .

. . . . . .

1843

ROSA MYSTICA

ROSA MYSTICA

EENS heb ik, terzij van mijne eenzame baan,
Bij distels en doornen, een roosken zien staan;
Een roosken, dat vast, onder 't bloemenkransstrengelen,
Der hand was ontglipt van voorbijvliegende engelen;
Een roosken des hemels op aarde gestrooid;
En dat er den droeve ten troost is gegroeid.

En, toen ik het hemelsche roosken daar vond,
Toen blonk er een hemelsche lach op mijn mond;
Toen viel er een traan op de bloeme, uit mijne oogen,
En 'k dankte den geest, dien mijn smart had bewogen,
Den engel, die haar op mijn baan had gestrooid;
Maar 't klonk: niet voor dij is het roosken gegroeid!

En echter, het lokte mijn harte zoo zacht !
Het stond daar en glom, als een star in den nacht,
Een starre, die eensklaps, door 't zwart van den hemel,
Den dolende toelacht met vriendlijk gewemel,
Het lampken der hoop voor zijn oog weer ontgloeit ;
En ach ! niet voor mij is het roosken gegroeid !

En 't wiegde op zijn donzigen steel zoo gerust,
Door troetlende windjes in sluimring gesust !
't Verspreidde om zich heen zoo'n verkwikkende geuren,
't Ontplooide zoo argloos het goud zijner kleuren,
't Fluweel zijner blaadjes, met dauw nog besproeid ;
En ach ! niet voor mij is het roosken gegroeid !

En hemel ! zoo eenmaal een nijdige orkaan
Het jeugdige bloemeken neder kwam slaan !
Zoo eenmaal een regen het woest kwam verpletten !
Een worrem zijn schuldeloos hartje besmetten !
Eén zonnestraal, slechts wat te fel, het verschroeit !
En ach ! niet voor mij is het roosken gegroeid !

O ! zoo het voor mij slechts gegroeid ware op aard,
Ik hadde 't als 't licht mijner oogen bewaard ;

Ik hadde 't beveiligd voor regen en stormen,
Voor 't branden der zon en het knagen der wormen ;
Maar, licht dat het hier voor geen sterveling bloeit ?
Helaas ! — toch voor mij niet is 't roosken gegroeid !

1844.

MANESCHIJN

MANESCHIJN

KOUD blies de wind, en stijf : — iets als een klacht,
Een onverpoosd geschrei rolde om mij heen ;
Of al 't gekerm der aarde in één geween,
Een lang geween tot God klom. — Het was nacht.
De wolkgordijn schoof van het Zuid naar 't Noord,
In woeste golving door 't oneindig voort ;
En, dwars door 't jachtend dundoek, dat de orkaan
Met breeden vleugel zweepte, scheen de maan,
Beweegloos, wat ook onder haar bewoog.
Een killen glans, die, schoon hij blonk, geen licht
Verspreidde, en met het zwerk niet voorwaarts vloog.
Schoot ze op de wolken, als den blik van 't oog
Eens onverschilligen op hem, dien 't wicht

Des lijdens drukt. —
En 'k droomde : — hier op aard,
Zoo dacht ik, gaat het als daarboven : 't vaart
Hier alles voort en voort, als ginds het zwerk.
De wind der Smarte klept op ijzren vlerk
Steeds d'aardbol rond, en zweept, door 's levens ruim,
Geslachten, eeuwen, menschdom, — nietig schuim,
Waarmee hij dartelt in zijn wilden draf,
Van de eene kim, de wieg, naar de andre, 't graf.

Het graf ! — o ja ! want, even als de maan
Daar ginder, onbewogen nederziet
Op al wat langs der heemlen bogen vliedt,
Zoo ook hangt op het aardsch gewemel iet,
Een bleek gezicht, onwrikbaar in zijn baan,
Wiens blikken, even koud, op klein en groot
Hun glans verspreiden : — en dat is de Dood !

Lang bleef mijn oog de golving gadeslaan
Der wolken, en de vlotte schijf der maan,
Die nijdig steeds die golving doorbrak ; — lang
Aanschouwde 't oog mijns geestes het gedrang
Der woeste zee van menschenhoofden, waar

De kale en fletsche schedel van den Dood
Ook boven uitblonk ; — en op mijnen schoot
Viel eindelijk mijn voorhoofd. — O, die nacht,
Wat heeft die mij al jammers meegebracht !

1844.

LELIE EN ROOS

LELIE EN ROOS

IN HENDRIKA'S ALBUM

Ik zat en ik droomde onder 't hangende loover,
'k Zat vreedzaam en rustig ; en eensklaps, daar trof
Een ritslen mijne ooren ; ik zag door 't gebladert :
Een meisje liep, vlug als de wind, door den hof.

Terzij van 't priëel, waar ik zat, stond een lelie,
En nevens de lelie ontlook er een roos.
Het meisje kwam nader en nader getrippeld,
En kwam bij de bloemen, en toefde er een poos.

»Hoe blank is die lelie, hoe blozend dat roosken !
»O bloemen ! wat is er toch schooner dan gi ?"

Zoo sprak zij ; en 'k staarde op het kind door het loover,
En dacht : gij, o meisje, zijt schooner dan zij !

O ja, want het maagdelijk blank op uw voorhoofd
Is schooner dan 't blank, waar de lelie mee praalt;
En frisscher dan 't blad van 't ontluikende roosken
Is, lieve, de blos, die uw kaakskens bemaalt.

En, schooner dan leeljen en rozen der aarde,
Dan rozen en leeljen op 't aanschijn der maagd,
Is 't roosken der liefde, de lelie der onschuld,
Twee bloemen, die gij in uw maagdenhart draagt.

En 't meisje hernam weer : »Maar, jeugdige bloemen,
»Waarom toch verslenst ge zoo spoedig, waarom ?
»Verrijst er een onweer, dan ligt gij in 't stof reeds
»Van avond, als ik hier weer wandelen kom !"

Een traantje viel neer uit haar oog op de bloemen.
Ik voelde ook een traan in mijne oogen : — Ja, kind,
Zoo dacht ik, — en, als ik hier weerkom, wie zegt me,
Dat 'k nog op uw aanzicht de bloemen hervind ?

En 't roosken der liefde, de lelie der onschuld :
God schiep hen om eeuwig te bloeien ; — maar ach !
Zoo menig orkaan rijst in 't harte der maagden,
Wie weet . . . . Maar het meisje hernam met een lach :

» O ! God, die de bloemen deed groeien, zal vast ook
De bloemen beschermen !" — Het zij dus, lief kind !
Zoo dacht ik ; — en 't meisje liep huppelend henen,
Zoo blij en zoo vlug als de dartele wind.

1844.

WEENEN

WEENEN

WAAROM weent ge, liefste knaapje?
't Weenen past uw jaren niet.
Zie! uw broêrken loopt en dartelt,
En hij denkt aan geen verdriet.
En voorwaar, de traan is droever
Op het kinderlijk gelaat,
Dan een vale winternevel
Bij den lentedagerâad.
En gij kunt de dreef doorrennen,
Gij kunt tuimlen in het gras,
Gij kunt scheepkens laten varen
Op den breeden vijverplas,
Gij hebt hobbelpaerd en kaatsbal,

Rinkelreep en trom en fluit ;
Honderd andre spelen hebt ge,
Kies er maar het vroolijkst uit.
Maar, doe toch gelijk uw broêrken :
Speel, en denk aan geen verdriet ;
Want het weenen, liefste knaapje,
Past nog aan uw jaren niet !

KNAAP

Neen, ik wil, ik wil niet spelen!
Weenen wil ik maar alleen ;
Want mijn broêrken heeft een vliegerd,
Ach, en ik, ik heb er geen !

Gij dan, jongling, waarom weent ge ?
U toch past het weenen niet.
Zie eens rond u al die makkers,
Denkt er één slechts aan verdriet ?
En voorwaar, de jonglingsjaren
Zijn zoo heilrijk, zijn zoo schoon !
Jongling, weet ge, dat de rozen

Ras verbleeken op de koon ?
Weet ge, dat de bonte droomen,
Die op wieken van satijn
Thans uw ziele wieglen, eenmaal
IJdle droomen zullen zijn ?
Jongling, ziet gij al die lonkjes,
Lonkjes, waar zoo'n heil uit licht,
Hemelsblauwe, gitzwarte oogjes,
Slechts op u alleen gericht?
Drink dan, drink de vreugd van 't leven,
Jongling, eer zij henenvliet!
Jongling, weenen is een dwaasheid.
Weenen past uw jaren niet!

JONGELING

Weg die vreugden! weg die rozen!
Weg met lonk en liefdelach!
Want daar is één maagd, die nooit eens
Liefdrijk op mij nederzag!

Gij dan, man, zeg, zult gij weenen?
Gij, die weet, dat al 't verdriet,

Al de vreugd der jonglingsjaren,
Droomen zijn, en anders niet ?
Zult ge weenen, nu de waereld
Voor uw voet heur schatten legt ;
Nu de glorie aan uw voorhoofd
Heure schoonste stralen hecht ;
Nu de fierste mededinger
Knielend voor u nederbukt ;
Nu de hoogmoed aan uw harte
Zelfs geen tranen meer ontrukt ?
Man, zeg, zult ge nu nog weenen,
Nu ge met verachting ziet
Op dien hoop van nietigheden,
Die ge eens aanzaagt als verdriet ?

MAN

Schatten ! glorie ! — Ja, waarachtig,
Oogverblindend was uw glans,
Ja, zoo lang ik u vervolgde ;
Maar, helaas ! ik heb u thans !
'k Heb u thans ! en in mijn harte
Laat ge meerder leêgheid na,

Dan een leugendroom der jonkheid ;
Ja, ik zal nog weenen, ja !

Gij toch, grijsaard, zult niet weenen,
Gij, die vreugden en verdriet
In het graf gaat slapen leggen ;
Neen, u past het weenen niet !
Neen ! want onder zilvren lokken
Woont de kalme wijsheid vast ;
En gij kent nu 't zoet en 't bitter
Van dien kelk, waar elk aan brast.
Eéns nog zult ge, met een glimlach,
Neerzien op die woeste zee,
Waar èn knaap, èn man, èn jongling
Dobbert tusschen vreugd en wee ;
En dan zult ge nederzinken,
Zacht en statig, als de maan,
Achter 't rustloos golvenklotsen
Van des levens oceaan ;
Maar gij zult niet weenen, grijze,
Gij, die vreugden en verdriet
In het graf gaat slapen leggen :
Neen, u past het weenen niet !

GRIJSAARD

O ! wat blonken er al bloemen,
Wat al vreugden om mij heen !
En die bloemen, en die vreugden,
Zijn voor mij niet meer ! O neen,
Mij blijft niets meer van het leven,
Dan de smarten nog alleen :
'k Heb geen troost meer dan in weenen ;
Ween dan, o mijn harte, ween !

—

Altijd weenen, altijd weenen,
Van de wieg tot aan het graf !
Ja ! en vreugd zoowel als smarte
Perst den boezem tranen af !

Menschlijk hart, wat zijt ge klein toch,
Dat een n i e t u wonden slaat !
Menschlijk hart, wat zijt ge groot toch,
Dat geen w a e r e l d u verzaadt !

1844.

DE ROZELAAR

OP MIJN VENSTER

DE ROZELAAR OP MIJN VENSTER

WAT stond hij daar lief op mijn venster te blozen,
Met lonkende knopjes en gloeiende rozen,
Die 't lispelend windje kwam kussen en koozen,
Die trilden van wellust bij 't zoete gevlei !
Hoe blonk hij van dauw bij het morgendzonschemelen !
Wat deed hij al geuren mijn kamer doorwemelen !
O roozlaar ! wat waart ge toch schoon in den Mei !

En 'k was toen als gij, o mijn roozlaar ! toen gloeide
Er ook in mijn hart eene meizon ; toen bloeide
Er roze bij roze in dat hart, en er stoeide
Geen windje dan 't windje der vreugde voor mij ;
En, kwam er somwijlen een zucht uit mijn boezem,
't Was 't zuchtje der weelde, 't was, bloemen, uw bloesem ;
Want, roozlaar, mijn hart was een roozlaar als gij.

En nu, ach ! nu staat hij daar eenzaam te treuren,
De roozlaar ! alsof hij aan gloeiende kleuren,
Aan knopjes en dropjes en balsmende geuren,
Aan meizon en windjes stil-mijmerend dacht !
Want 't is in het najaar ; en gelende bladen,
En enkele doornige stengels verraden,
Helaas, nog alleen zijne vorige pracht !

En gij, o mijn harte ! waar is thans uw weelde ?
Gij roozlaar, waar is de zefier, die u streelde ?
De zon, die zoo lief door uw bloemenpracht speelde ?
Waar zijn thans uw bloemen ? — O ! 't najaar verscheen ;
En mij blijft ook niets, dan herdenken en treuren ;
En daar, waar de bloemen eens stonden, daar scheuren
De nijdige dorens mijn hart nog alleen.

En, roozlaar, haast zal weer de meizon heur stralen
Met koestrende liefde op u neder doen dalen ;
En dan zult ge weer op mijn venster staan pralen,
Met loover en bloemen zoo frisch als weleer.
Maar, hemel ! als eenmaal de rukwind der smarte
De bloemen verstrooid heeft, de bloemen van 't harte,
Zeg, brengt dan de meizon die bloemen ook weer ?

1844.

DAAR IS EEN GEEST

DAAR IS EEN GEEST

DAAR is een Geest, een hemelgeest,
Dien velen vluchten, als bevreesd
Voor 't ruischen zijner blanke veder ;
Maar ik bemin hem teer, en hij,
De goede Geest, bemint ook mij ;
Want dikwijls daalt hij bij mij neder.

't Is geen dier engelen, wier blik
U siddrend knielen doet van schrik,
Die oogverblindend zonnelicht
Doen vonklen om hun aangezicht :
Neen, om het goud der blonde lokken
Draagt hij alleen een stralenkrans,

Zacht als der starren tintelglans,
Waar 't onweer is voorbijgetrokken ;
En, als hij de oogen op mij slaat,
Dan is het louter mededoogen
En liefde, wat zich lezen laat
In 't hemelsblauw dier englenoogen.

Soms, als er op mijn levensbaan,
Een bloem, een vreugd mij tegenlacht,
En als ik daar wil blijven staan,
Dan komt hij, en hij fluistert zacht :
»Vriend lief, roer toch die bloem niet aan ;
Want zij zal sterven vóór den nacht !"

En somtijds hoor ik naar zijn raad ;
Maar ach ! de vreugd, de bloeme staat
Daar dikwijls zoo verleidend, dat
Mijn hand heur steel reeds heeft gevat,
Dat zij geplukt is, eer zijn woord
Nog van mijn ziele werd gehoord.
En ja! dan is het waarheid, wat
De goede Geest mij had voorzeid :
De vreugd verzwindt in ijdelheid,

De bloeme, die mij had verrukt,
Versterft zoohaast ze werd geplukt !

En, als ik 't hoofd dan moedeloos
Laat nederzijgen op mijn borst,
En uitroep : »Geest ! zal dan altoos
Mijn hart verschroeien van den dorst ?
Is zijn bestemming dan slechts woelen
Van heet verlangen ? Moet dit hart
Dan altoos zijne leêgheid voelen,
En die slechts vullen met zijn smart ?"

Dan slaat hij zijne zachtblauwe oogen
Ten hemel ; en, de blanke hand
Opheffend naar de starrenbogen,
Lispt hij mij liefdrijk toe : » Het land,
Waar geene vreugden 't hart bedriegen,
Waar geene bloemen 't hart beliegen,
Dat land is dáar, is dáar alleen ;
En lijden, zoen, voert di daarheen !"

En wie, wie is die goede Geest,
Die altoos wacht houdt bij mijn hart ?

O ! velen zijn voor hem bevreesd ;
Want 't is een broeder van de Smart,
Maar ook een broeder van de Hoop !
En ik, o 'k min den hemeling,
Van wien ik in mijn levensloop
Zoo dikwijls lafenis ontving :
Den Geest der droeve mijmering!

1844.

EEN ZOMERNACHT

EEN ZOMERNACHT

I

HET was een bange Zomernacht.
Geen sluimring, die, met donzen schacht,
Mijn brandend voorhoofd wat verkoelde.
Ik lag op mijne sponde en woelde ;
Ik lag en kampte met mijn hart.
En, afgemarteld door de smart,
Waarmee zoo'n kamp mijn boezem wondde,
Ontvluchtte ik eensklaps mijne sponde.
»In 't veld !" zoo sprak ik, »kom, in 't veld !
Mijn ziele ; de onrust, die u kwelt,
Zal kalmte worden, als de nacht
U met zijn majestatisch donker,
En met zijn lieflijk stargeflonker,
In kalme schoonheid tegenlacht."

En 'k ging in 't veld, ik dwaalde lang,
En lei mij eindlijk neer op 't mos,
Ginds, waar de beek gelijk een slang
Al kronklend wegkruipt in het bosch ;
En mijmrend zag ik naar den hoogen ;
Ik dacht : wat blikken zij toch teer,
Toch vriendlijk op onze aarde neer,
Die starren met hunne englenoogen!
Zij zien haar minzaam-pinkende aan,
Als moesten zij ze gadeslaan
Van uit de donker-blauwe bogen.
En ja ! zij waken daar wellicht,
Half op de sluimrende gebogen,
Zij waken daar, die englenoogen,
Gelijk een moeder doet bij 't wicht,
Dat slapend in zijn wiegsken ligt.

En waarlijk, de aarde slaapt, slaapt zacht,
Betrouwend op heur hemelwacht.
Want hoor ! het zangerig gesuis
Der beek, het heimnisvol geruisch
Van 't woud, waardoor het windje dwaalt,
Getuigt hoe zacht zij ademhaalt,
Wat diepe ruste zij geniet.

Zij slaapt ; — en waarom slaap ik niet ?
Zeg, Ruste, waarom toch verstoot
Ge mij alléen van uwen schoot ?

II

'k Had lang gedroomd ; doch eensklaps gleed
Er eene koude huivering
Door heel mijn lichaam, en die deed
Mij opzien uit mijn mijmering.
Ik hoorde in 't woud een bang gezucht ;
Ik zag de starren in de lucht
Verbleeken, en, ginds, uit de kimmen
Den breeden, zwarten reuzenkop
Van dreigende onweerswolken klimmen ;
En zie ! daar stak de rukwind op !
Daar kwam de reus met wijde schreden
Het vlak der heemlen ingetreden ;
Daar rolde 't statig wolkgevaart
Zijn zwarte golven over de aard,
Gelijk een zee ; en bliksems kloven
Die zee van 't een naar 't ander end,
En donders rommelden daar boven,
Als wagens, door Gods hand gemend ;

En donker werd het, tastbaar donker,
En uit die duisternis weerklonk er
Een kreet van de aarde tot den Heer.
En 'k dacht : welhoe ! gij sliept weleer,
Gewiegd, gekoozeld door het windje,
Omsingeld van een hemelwacht,
Gij sliept, o aarde, 'lijk een kindje,
Waar moeder neven staat, en lacht.
En zie ! daar is de Heer gekomen !
Op eens gekomen in d'orkaan ;
Daar heeft Hij om uw beide polen
De almachtige armen uitgeslaan ;
En 'k hoor u roepen om erbarmen,
Ik voel u schokken in zijne armen,
O aarde, 'lijk een machtloos wicht,
Dat in zijn wiegsken ligt te kermen,
Dat worstlend met de stuipen ligt.

III

Het onweer was allengs bedaard
Geworden, en 't geschrei der aard,
Dat zoo ontzettend door den nacht
Weergalmd had, was nu tot een zacht

Gezucht versmolten ; — 't wolkenheer
Was die verschrikbre zee niet meer,
Uit welker grondloos-zwarten schoot
Gods stem hol-dondrend wraak en dood
Aan de aarde toe te roepen scheen ;
Het wolkenheer was nog alleen
Een grijze sluier, die daar boven
Van 't Zuid naar 't Noorden werd geschoven;
En 'k zat nog altijd mijmrend daar,
Van 't klagend loover overtogen
Eens eikenbooms, en pijnlijk-zwaar
Hing op mijn borst mijn hoofd gebogen,
Ik dacht : is daarzijn dan slechts logen ?
O ! dat zou ijslijk zijn voorwaar !
En toch, het schijnt zoo ! — heel mijn leven
Is niet dan onophoudlijk streven
Naar rust, — en alles om mij heen
Zoekt rust als ik, en rust alléen.
En, als mijn hart, als al 't geschapen
Eén oogwenk slechts is ingeslapen,
Dan rijst het onweer in dit hart,
Dan rijst het onweer over d'akker,
En schudt hen onmeedoogend wakker
Uit d'arm der rust in d'arm der smart !
Zoo gaat het hier ! — en ginder boven ?

En 'k sloeg mijn droeven blik omhoog:
En zie ! de grijze wolken schoven
Uiteen, en maakten voor mijn oog
Een starre bloot, een enkle starre ;
Maar die zoo vriendelijk van verre
Mij tegenlachte, dat ik haar
Verstond, en dacht : o ja, 't is waar,
Hier is geen ruste, — maar toch dáar !

1845.

EEN LENTELIED

EEN LENTELIED

GEVLUCHT is de winter met nevel en stormen,
De meizonne koestert en balsemt de lucht ;
En ook uit mijn hart zijn de neevlen des weemoeds,
De woedende stormen der wanhoop gevlucht.
Want ook in mijn hart is een meizon verrezen,
Een zon, waar de winter der ziel bij verzwindt ;
Want zij, die 'k zoo lang en zoo hooploos bemind heb, —
Thans heeft ze gezegd, dat ze mij ook bemint.

't Is lente van buiten en lente van binnen !
En 'k groet u, ik groet u, o zonne van Mei !
Want vlekkeloos zuiver is 't blauw van den hemel ;
Want zacht als fluweel is het groen in de wei ;

Want God blikt op de aard met een glimlach zoo teeder,
Als die waar een vader mee ziet op zijn kind ;
En 'k groet u, o meizon ! o glimlach des Heeren :
Thans heeft ze gezegd dat ze mij ook bemint !

Ja, windeken, suizel en ruizel maar zachtjes,
En wiegel de vogelennestjes in 't loof !
Ja, nachtegaal, zing maar van wellust en liefde ;
Zing, leeuwerk, en klim maar, en klim maar omhoog ;
Fluit, lijster en merel ; en zwier en kawetter,
Gij zwaluw, omdat gij uw nestje hervindt !
Ja, spreek mij, natuur, met uw duizenden stemmen,
En zeg mij en zing, dat ze mij ook bemint !

En strooi langs de velden den schat uwer bloemen !
Ik min uwe bloemen, natuur ; want voorwaar,
Wanneer ik hun balsmende geuren mag ademen,
Hun schoonheid bewondren, dan denk ik aan Haar !
Dan denk ik aan Haar, aan de bloeme mijns harten,
Die al uwe bloemen in schoonheid verwint ;
En 'k denk aan den balsem die vloeide in mijn ziele,
Wanneer ze beleed, dat ze mij ook bemint !

't Is lente van buiten en lente van binnen !
Maar eens vlucht de lente van buiten daarheen,
Mijn Liefste ! — en zal dan de lente der ziele,
De liefde met haar ook verdwijnen ? — O neen !
O neen ! want de zielen zijn eeuwig, en eeuwig
Is dus ook de band, die ze samen verbindt.
En ja, mijn Geliefde, gij zult mij nog dikwijls
Herhalen, niet waar, dat ge mij ook bemint ?

1845.

LIEVELINGSDROOMEN

LIEVELINGSDROOMEN

I

IK was met eenen vriend het stadsgewoel
Ontvlucht ; wij wandelden langs bosch en veld,
Die kalmte smakend en die zaligheid,
Die 't hart alleenig smaakt in de eenzaamheid.
Het was een laffe zomerdag geweest ;
Maar de avond ging haast vallen, en daar kwam
Allengs een zoele frischheid in de lucht.
Wij gingen arm aan arm en sprakeloos ;
Want al hetgeen er ons op 't harte lag
Was reeds gestort geweest in 't hart des vriends,
En al hetgeen er schoon was rondom ons

Had reeds de vriend den vriend gewezen : dus,
Wij gingen sprakeloos, en door een bosch.

II

Doch eensklaps kwamen we aan een vlakte, die
Te midden van dat bosch gelegen was.
Ik bleef daar staan ; want lieflijk was die plek,
Eenvoudig-lieflijk. 't Was een klaverwei,
Zachtgroen fluweel, met bloemen rijk bestikt,
Doorkronkeld van een murmelende beek,
Te midden van de statigheid des wouds
U zoet verrassend, als een teeder woord,
Dat onverwacht gehoord wordt uit den mond
Eens grijsaards, die van strenge wijsheid spreekt.

III

»Hier wil ik rusten !" zei ik tot mijn vriend.
»En droomen ?" vroeg hij, met een schalkschen lach.
»En denken, en gevoelen," antwoordde ik.

»Nu, dan tot straks," kwam hij, »ik ga terwijl
Wat klappen met mijn kruiden en mijn bloemen,
En met mijn lieve vogelen in 't bosch."
En hij verdween in 't bosch ; — en 'k zat alleen,
Ik zat alleen, en zag, en hoorde, en dacht.

. . . . . .

O ! wat was al hetgeen ik zag en hoorde,
En al hetgeen ik dacht, vol harmonie !
Ginds, achter 't sluimrend loover, ging de zon
Verdwijnen ; en daar was de lucht gelijk
Een zee van vuur, en hooger was zij goud
Met rozen, en nog hooger peilloos blauw.
Het woud was gansch met purper overdekt,
En trilde, alsof het zich met weemoed en
Met wellust overgaf aan d'afscheidskus,
Waarmee de zon het kuste in 't ondergaan.
De vlakte vóor mij lag in schemerlicht,
En hulde hare bloemekens allengs
In 't slaapkleed van een frisschen avonddauw.
't Was alles rust en stilte ; alleen de beek
Verhief heur lied soms in de wei, alleen
Een vogel floot zijn deuntje soms in 't woud :
Als was 't maar om te zeggen, dat die stilte
De rust des levens was en niet des doods.

VI

En langzaam zonk mijn hoofd op mijne borst :
Het wierd mij, of er een betoovering
Langs ieder zintuig tot mijn binnenst drong,
En al het heimelijkste, dat er in
De diepste diepten van mijn harte sliep,
Kwam wakker zingen ; — 't wierd mij, of mijn ziel
Werd van den vleesche losgemaakt ; want 'k zag
Niet meer met de oogen mijnes lichaams, maar
Alleen met de oogen mijner ziel : — ik droomde ;
En 't leven van mijn hart was in dien droom.

V

Ik zag een jongeling en eene maagd,
Twee kinderen der liefde, hand aan hand
Getreden komen uit het bosch, en ginds
Zich nedervlijen, onder 't weemlend dak
Van wilgeboomen, op den zoom der beek.
Hij scheen nog jong, maar ouder toch dan Zij :
Zijn voorhoofd was verheven, breed en blank,

Zijn aanzicht zacht, schier vrouwlijk zacht, maar toch
Van ernstigheid omtogen ; want, ofschoon
Er thans veel meer dan aardsche zaligheid
Dat wezen glansen deed, was daar nogtans
Iets diep, iets dweepend in zijn blik, was daar
Iets in den glimlach van zijn zoeten mond,
Gelijk een plooi van bitterheid, — wellicht
Daarin genepen door een vroege smart.
En 't meisjen, o ! de teedre blik, waarmee
Hij haar aanschouwde, zegde : kind, ge zijt
Zóo, als ik in mijn schoonsten droom u nooit
Heb durven droomen : 't ideaal, dat ik
Zoo lang, zoo vurig in mijn dichterziel
Aanbeden heb, zijt gij, verwezentlijkt !
En waarlijk, ze was schoon de maged, als
De droom eens dichters ; ze was rank, gelijk
Een lelie uit de delling ; ze was blozend,
Gelijk een zomerochtend ; — en ze zag
Met heure groote, bruine en minnende oogen
Op heur beminde, — en deze zag op haar ;
En beiden bleven lang zoo, hand in hand,
Lang oog in ooge, ziel in ziele, sprakeloos.

VI

Doch eindlijk kwam uit beider borst een zucht,
In beider oog een traan ; en, met een stem,
Waar heel een hemel van geluk in klonk,
Sprak toen de jongling : » Liefste, zeg me, voelt
Ge thans wat dit beteekent : de eenzaamheid
Met zijn geliefde deelen ? — de eenzaamheid !
O ! dat is niet als in de stad, waar al
Wat u omringt, gelijk een wanklank, in
't Akkoord van twee beminnend' harten klinkt.
Neen, als ge hier van lieſde spreken komt,
Spreekt alles mee van lieſde : zie, die straal
Der ondergaande zon ! wat denkt ge, dat
Zij aan de bloemen zegt, waarover zij
Zoo streelend henenglijdt ? — Ze zegt : ik min u !
En al de bloemen keeren zich tot haar,
En zeggen ook : wij minnen u ! — En hoor !
Dien vogel, die daar zingt ! hij zegt aan 't woud :
Ik min u ! — en de weergalm antwoordt : 'k min u !
En voor ons voeten zegt elk golſken van
De beek aan 't oevergras, zachtkabblend : 'k min u !"
»En ik, sprak eensklaps 't meisje, 'k zeg u ook,
Mijn lieve, 'k zeg u ook : ik min u ! 'k min u !"

Maar zie ! de toon, de glimlach, waarmee zij
Dat zegde, was zoo kinderlijk, zoo zoet ;
Het blozen, dat heur wangen overliep,
Was zoo verrukkend, dat de jongling haar
Een wijl met sprakelooze dankbaarheid
In de oogen zag, en uitriep : »Ach ! mocht ik
Dat zoet : ik min u ! vangen in mijn ziel !"

VII

En zoo zag ik dien jongling en die maagd
Daar zitten en beminnen. En voorwaar,
't Was schoon, om in die heimvolle avonduur,
Te midden van dat zalig-sluimrend woud,
En van de duizend bloemekens der wei,
Die reine zielen, die twee blanke duiven,
Te aanschouwen in hun zaligheid ! 't Was schoon
Om hen te hooren, schoon om hen te zien !
Nu eens vertelden zij elkander al
De duizend lieve dingen, waar hun hart
Van overvloeide, met dien gullen lach,
Door God alleen aan schuldelooze zielen

IX

En kinderen gegeven ; en dan weer
Kwam daar op eens een stilte, een hemelzoet
Gesprek van oog tot ooge ; dan een traan ;
En dan weer 't lachend kuizelen op nieuw.

VIII

Doch eensklaps vroeg het meisje : »Lieve, wil ik
U eens een tuilje bloemen plukken, zeg ?"
En, zonder antwoord af te wachten, sprong
Ze vlug gelijk een hinde door de wei.
De jongling had haar eenge stonden ga-
Geslagen, met dien glimlach van geluk,
Waarop vast tranen moeten volgen ; en
Dan had hij 't hoofd allengs gebogen, als
Door een gedacht terneer gedrukt.
Reeds lang
Zat hij daar zoo diepdenkend ; en, zelfs toen
Het meisje weer kwam zitten nevens hem,
Zag hij niet op, werd hij ze niet gewaar.
En zij, ze staarde hem een wijl verwonderd,
Nieuwsgierig aan ; en dan, heur poezle hand

Hem op den schouder leggend, kwam ze : » Vriend,
Waarop toch denkt ge zoo ?"
Bij deze vraag
Scheen hij als uit een droom te ontwaken ; doch
Na eene pooze sprak hij : »Wel ik heb
Daar iets gedroomd, of liever, 'k heb met de oogen
Mijns geestes iets aanschouwd, dat wonder was."
»En wat toch was dat ?" vroeg het meisje ; en hij :
»Zie, sprak hij, 't was op deze plek, waar wij
Thans zitten ; maar dees plein was in een hof
Herschapen, en aan d'ingang van het woud
Rees daar een lief, eenvoudig huisken, onder
Het breed gewelf der beuken half verscholen,
Gelijk een tortelduivennest. — 't Was herfst
En avond. Bij een vriendlijk-flikkrend vuur,
Zat in dat huis een jonge moeder met
Heur kind, en over haar een man, die soms
Al mijmerend iets neerschreef. Aan de borst
Der moeder, lag heur wicht, heur eersteling :
Het sliep, het bloosde 'lijk een roze ; — zij,
Zij zag hoe 't sliep, hoe 't bloosde. — Zij was schoon ;
Zoo schoon als gij, mijn lieve ; schooner, ja !
Want ze was m o e d e r ! — want de duizend droomen
Van liefde, heil en toekomst, die een vrouw

Alleenig droomt wen ze h e u r kind ziet slapen,
Die zag ik beurtlings stralen uit den blik,
Waarmee die vrouw heur kindje slapen zag.
En sedert luttel stonden had de man
Zijn penne neergelegd : hij staarde op 't wicht,
Op haar, verhief het dankbaar vaderoog
Ten hemel ; dan, zacht-opstaand, sloeg hij om
Den hals der vrouwe een arm, omvatte 't kind
Met d'andren ; en, terwijl hun beider kus
Het poezlig kleintje wekte, scheen het mij
Alsof ik englen om hun hoofd zag zweven,
Die zeiden : »Dat is 't zaligst paar der aard !"

IX

»Maar dat gezicht verdween, ik weet niet hoe,
En 'k zag iets anders : 't was die zelfde plek,
Die hof, dit huis ; — maar 't was in 't voorjaar, en
Des morgends. Aan het einde van den hof,
Was een priëel van meiroos en seringen,
Waarboven twee kastanjeboomen, gansch
Met hagelwitte trossen overdekt,

Hun kruinen liefdrijk door elkander vlochten.
In dat priëel zag ik dien man, die vrouw,
Welke ik daar straks gezien heb, zitten en
Zich koestren in de warme lentezon.
Ze waren oud en grijs nu ; ja, zoo oud,
Dat hunne hoofden zachtjes beefden, wen
Ze spraken ; en nogtans, zij zaten daar,
Zoo rustig en zoo zalig naast elkaar !
De grijsaard had de hand van zijne vrouw
In zijne hand gevat : hij wees haar met
Een stillen glimlach op 't kastanjenpaar,
Dat boven hunne hoofden tot één kruin
Zijn kruinen samenmengde, en fluisterde
Heur iets in 't oor van o v e r v ij f t i g j a a r,
Toen eensklaps een gerucht hen storen kwam.

X

»Hun zoons en dochters, met hun kleinzoons en
Kleindochters traden in 't priëel, en schaarden
Zich rondom de ouderlingen. Eene wijl
Was alles stil. Toen kwam er uit den hoop

Een knaap, een blonde blozaard ; en die las
Voor grootvaar en grootmoeder een gedicht,
Een zang op hunne g o u d e n b r u i l o f t f e e s t.
Maar zie ! dat was een roerend tafereel !
Gelijk de stem eens engels, klonk de taal
Des kleinen, hel en schuldloos : de ouden weenden
En lachten te gelijk ; en, toen 't gedicht
Was afgelezen, vlogen zoons en dochters,
Met heel hun schaar van kindren, om den hals
Der grijzen, die al snikkend zeiden : »God !
Nu smaakten wij geluks genoeg op aard !"

. . . . . .

En, lieve, deze vrouw waart gij, die man
Was ik ; — en daarop was het dat ik dacht.

XI

»En nu, wat zegt ge van dat visioen ?"
Het meisje bloosde bij die vraag ; zij liet
Haar voorhoofd nederzijgen op zijn borst,
En gaf geen antwoord. — Doch, na eene poos
Vroeg hij op nieuw : »Welnu, wat zegt ge er van ?"
En, langzaam 't hoofd verheffend, sprak ze : »Vriend,

. Zoudt gij gelooven, dat ge een droomer zijt ?"
»Een droomer ?" vroeg hij, en daar kwam gelijk
Een wolk op zijn gelaat ; — een droomer !... ja,
Waarachtig, 't zijn maar droomen, ijdle droomen,
Die nooit misschien...." En met een bittren lach
Zag hij voor zich, en zweeg. —
Doch 't meisje, alsof
Hetgeen ze had gezegd haar spijt deed, lei
In zijne hand heur handjen, en een traan
Van heure wimpers vagend, sprak ze : » Vriend,
Maar God is toch zoo goed ! God is zoo goed !
Die zal wellicht...."

XII

Doch ik verschoot op eens,
Als uit een slaap geschokt. Een zware hand
Was op mijn schouder neergevallen : — 'k zag
Verwilderd op, en zag mijn vriend, die naast
Mij stond, en met zijn schalkschen lach mij vroeg :
»Nu, droomer, hebt ge lang genoeg gedroomd !"
Gedroomd ! dacht ik, — helaas ! 't is waar, ik ook,
Ik ook heb maar gedroomd ! — En ik stond op,

Gaf mijnen vriend den arm, en peinsde, wijl
We huiswaarts gingen : Ja, 't was slechts een droom !
Maar toch.... God is zoo goed ! God is zoo goed !

1845.

DE ZIEKE JONGELING

DE ZIEKE JONGELING

HET gras was gehooid en het koren was binnen ;
De najaarszon gloorde met feestlijken glans ;
't Was kermis in 't dorp ; — en blonde boerinnen
Verzelden de juichende boeren ten dans.

En, daar ginder, aan het venster,
Zat een arme jongeling,
Die de tering had, en sedert
Kersmis niet meer uit en ging.
Nevens hem zat zijne moeder,
Biddend aan heur rozenkrans,
Nu eens teer haar zoon aanschouwend,
Dan weer eens den hemeltrans,
En dan weenend. — En de jongeling

Sprak, terwijl een droeve lach,
Om zijn grauwe lippen zweefde :
»O ! dat is een schoone dag,
Moeder ! — Zie, wat blauwe hemel,
En wat warme zonneschijn !
Dat 's eene echte kermis ! — Zie toch,
Hoe ze ginder vroolijk zijn ;
Hoe ze weemlen rond de kramen !
Daar begint de dans al !... ha !
Dat is schoon !... en zou het waar zijn,
Moeder, dat ik sterven ga?"
En zij zuchtte de arme moeder:
»Hendrik lief! spreek zoo toch niet !
God is goed en alvoorziende;
Dat zijn heilge wil geschied'!"

En ginds, bij de linden, klonk vedel en trom ;
Daar draaide en daar zwaaide de vroolijke drom ;
Daar woelde en krioelde het alles dooreen;
Maar lijden en sterven, — daaraan dacht er geen !

En de jongling sprak weer : »Moeder,
Ja, Gods goedheid schikt het al ;
Maar doe mij toch niet gelooven,

Dat ik nog genezen zal !
Zie mijn handen eens: hoe mager,
Hoe doorschijnend ! — Ach ! ik voel,
Dat ik langzaam, langzaam wegsterf,
Waar ik zit in mijnen stoel ;
Want.... ik heb de tering, moeder !
En nogtans.... ik ben nog maar
Twintig jaren oud ; en, zie eens,
Op dees dag, verleden jaar,
't Was toen kermis ook, daar ginder
Stond ik toen nog aan den dans,
Blij en blozend, zingend, springend,
Vol van hoop en moed ; en thans,
Ha ! die luide vreugdekreten,
En dat dansen daar, gaat mij
Snijdend door het harte, moeder,
Als een wreede spotternij !"
En zij schreide de arme moeder :
»Hendrik ! zwijg toch, laster niet !
Denk, dat God het zoo gewild heeft ;
Dat zijn heilge wil geschied' !"

En ginds, bij de linden, klonk vedel en trom ;
Daar draaide en daar zwaaide de vroolijke drom ;

Daar woelde en krioelde het alles dooreen ;
Maar lijden en sterven, — daaraan dacht er geen !

En hij sprak weer : »Ja, 'k zou moeten
Trachten kalm te zijn, 't is waar ;
Maar, bij deze kermis denk ik
Steeds aan die van 't ander jaar :
En — ik heb niet eens nog, moeder,
U dit durven zeggen, — maar,
Kent ge Roosje niet, de jongste
Dochter van den molenaar ?
Ja ?... Welnu, met haar slechts had ik
Altijd aan den dans gestaan ;
Doch, als de avond neerviel, zei ze :
»Hendrik, 'k moet naar huis toe gaan."
En 'k geleidde haar. — Wij gingen
Zwijgend naast malkander ; o !
'k Wilde spreken, maar ik kost niet ;
Want mijn harte klopte zoo !
Dan, ten leste, toen we ginder,
Aan de Lieve-Vrouwkapel,
In het bosch gekomen waren,
Sprak ze : »Hendrik, nu, vaarwel !"
Maar ik hield steeds heure hand vast,

En ik zag haar smeekend aan,
En zij bloosde ; — ons beider harten
Hadden plots elkaar verstaan :
Wij beminden ! — En nu, moeder,
Als ik zal gestorven zijn,
Zult gij Roosje dan vertroosten ?
Zult gij dan haar moeder zijn ?"

En ginds, bij de linden, klonk vedel en trom ;
Daar draaide en daar zwaaide de vroolijke drom ;
Daar woelde en krioelde het alles dooreen ;
Maar lijden en sterven, — daaraan dacht er geen !

En hij sprak weer : »O ! wie weet het,
Of ze thans niet eenzaam zit
Aan 't verleden jaar te mijmeren ;
Of ze ginds niet weent en bidt,
In de Lieve-Vrouwkapelle !...
En wie weet ook, of ze mij
Niet vergeten heeft !... Maar hemel !
Neen, dat niet ! dat niet ! want zij....
Maar, zie ginds toch ! moeder ! moeder !
Staat ze daar niet aan den dans ?...
Ha !... vergeten eer ik dood ben !

God ! laat mij maar sterven thans !"
En zijn hoofd viel achterover,
Machtloos in den leunstoel neer,
En zijn moeder snikte : »Hendrik !
Hendrik !... God ! hij spreekt niet meer !"

En ginds, bij de linden, klonk vedel en trom;
En Roosje was daar, bij den vroolijken drom ;
Daar draaide en daar zwaaide ze 't plein op en neer;
En, neen ! aan heur Hendrik en dacht ze niet meer !

En 't was avond. — Kalm en statig
Rees de maan aan d'oostertrans,
Heel het dorpken zacht-omhullend
Met heur zilvren tooverglans.
En ook ginder, door de ruitjes
Van het smalle venster, waar
Hendrik zat met zijne moeder,
Drong haar treurlicht koud en klaar.
En, zoo een, die van de kermis
Weerkwam, daar was blijven staan,
Die had vast een hartverscheurend
Schouwspel kunnen gadeslaan !
Daar lag Hendrik, bleek en roerloos

Uitgestrekt op de arme spond ;
En daar knielde zijne moeder,
Even roerloos op den grond ;
En niets ruischte er in die kamer,
Waar de maan heur licht in schoot,
Dan van tijd tot tijd een stemme :
»God ! mijn zoon.... mijn zoon is dood !"

En buiten klonk altijd nog vedel en trom ;
Daar danste nog altijd de vroolijke drom ;
Daar woelde en krioelde nog alles dooreen ;
En lijden, en sterven, — daaraan dacht er geen !

1846.

BIJ DE WIEGE

BIJ DE WIEGE

VAN EEN KIND DES ARMEN

Gij slaapt, arm kindeken, onnoozel schaap!
Gij slaapt gerust, en lacht in uwen slaap!
En uwe lippekens zijn paersch en blauw,
Uw handekens versteven van de kou;
Niets hebt ge in heel de waereld, dan den schoot
Van uwe moeder, en die heeft geen brood!
Arm meisken, zeg, waarom dan toch op 't stroo
Van uwe wiege slaapt en lacht ge zoo?
Of, is 't misschien de toekomst, die u wacht,
Waar gij in uwe droomen tegen lacht?

II

Uw toekomst ? — ja, want zie ! haast loopt ge alleen ;
En dan moet gij door sneeuw en hagel heen,
Van als de dag begint tot 's avonds laat,
Licht op uw bloote voetjes, langs de straat,
Gaan beedlen ; en zoo wordt ge allengskens groot,
Zoo wordt ge allengskens een volwassen maagd,
Die aan de deuren de aalmoes niet meer vraagt,
Maar moedig arbeidt voor heur daaglijksch brood.

Ginds woont zoo'n maged op dat zolderkijn.
God nam heur moeder weg uit de aardsche pijn ;
En voor heur vader, ouden grijzen man,
Die sedert lang reeds niet meer werken kan,
Heeft hare kloeke liefde al heel het jaar
Gezorgd. — Maar, het is winter nu, en daar
Ligt in een hoek de zieke grijsaard. Niet
Een klacht rolt van zijn lippen ; maar zij ziet
Wel, dat hij beeft van koude ; maar zij hoort
Wel, dat hij met geweld den ratel smoort
Des hongers, die zijn ingewand verknaagt :
En God ! ze heeft geen werk meer, de arme maagd !
Zie, bij het smookend lampken, zit ze en staart

Troefdubbend in den uitgedoofden haard ; —
Een sprekend beeld der wanhoop, — en toch schoon,
Al heeft de wreede ellende van haar koon
De rozen doen verdwijnen ; ja, niet waar ?
't Is zonde, dat zoo'n bloem van achttien jaar
In 't slijk der armoe zoo verslensen moet !
Ze is schoon : en duizlend wentelt haar gemoed,
Als rond den kolk de duive, om een gedacht
Dat ijslijk is, en toch haar tegenlacht !
Ze is schoon : en ginder woont een rijke heer,
Een wulpschaard, die heur goud bood voor hare eer....
Goud !... en dan had ze vuur en brood, dan zou
Heur vader toch van honger en van kou
Niet sterven.... goud !... maar voor hare eer!... O God
Bescherme de arme maged in heur lot !

En dat 's misschien de toekomst, die u wacht,
Arm kind ! — en toch slaapt ge op uw strooi en lacht !

III

Doch spoedig worstelt gij door al den rouw,
Die uwe jeugd bedreigt, en wordt dan vrouw

En moeder. — Moeder ! o, dat woord klinkt schoon,
Niet waar ? Dat is gelijk een hemeltoon,
Te midden van al 't wangeluid, dat op
Onze aarde steeds weergalmt ; dat is een drop
Des eeuwgen liefdestrooms, gevallen in
Ons aardsche meer van haat en eigenmin !
Een moeder met heur kindeken, dat doet
U aan iets denken, dat oneindig goed
En liefdrijk is, dat spreekt van God ! — En zie !
Daar staat een moeder, met heur kind, op straat,
Voor 't prachtig huis van eenen rijke, die
Zijn geld verbrast in spel en overdaad.
Zij klopt : de wijde deur gaat open. Stil
En nokkend smeekt zij : »Ach ! om Godes wil,
Mijnheer.... ik ben eene arme weduwvrouw ;
Ik heb nog nooit gebedeld ; maar de kou,
De honger dwingt mij, 't is voor d'eersten keer,
En daarom kom ik 's avonds.... Goede heer,
Eene aalmoes ! al was 't maar een stuksken brood !
Of wel mijn kind is morgen mooglijk dood
Van honger !" Maar een dienstknecht snauwt haar toe :
»Daar 's niets te geven !" en de deur valt toe !

Daar 's niets te geven !. . Ha ! 't is zoo dan, God !
Dat hij die rijk is met uwe armen spot !
Zie ! heel de straat is van den glans bestraald,
Die uit de hooge vensters nederdaalt !
Hoor ! heel het huis weergalmt van spel en zang,
Van glazenrinkelen en feestgeklang :
En, niets te geven ! niets voor de arme vrouw,
Die buiten staat in duisternis en kou,
Gezweept door sneeuwjacht en door noordenwind !
. . . . . .
En zij toch ook heeft liefde voor haar kind !
Zij ook heeft het gebaard in wee en smart,
Getroeteld en gekoesterd aan heur hart,
Gezoogd met heure melk ; zij ook gevoelt,
Dat het heur bloed is, wat zijn hart doorwoelt ;
Zij ook is m o e d e r ! — en geen stuksken brood,
Niets, om heur kind te ontrukken aan den dood !

En dat 's misschien de toekomst, die u wacht,
Arm kind ! — en toch slaapt ge op uw strooi en lacht !

IV

Doch arme menschen lijden zooveel pijn,
Dat zij al spoedig oud en krachtloos zijn ;
Dat zij al spoedig de oogen mogen slaan
Op 't einde van hun jammervolle baan.
Maar, arm en oud zijn, en geen kracht in 't lijf
Meer hebben ; maar, daar zitten, stram en stijf,
Alleen nog door de smart aan de aarde vast ;
Aan andren, aan zich zelve slechts tot last ;
En kou en honger lijden ; en misschien
Rond zich zijn kindren, zijn kindskindren zien,
Die kou en honger lijden ; en een hart,
Een moederhart bezitten, dat hun smart
Nog dieper voelt dan eigen lijden ; en,
Ja, hooren, hooren uit den mond van hen
Die men zoo liefheeft : »Hemel ! wat leeft toch
Die oude lang !" — en nog niet kunnen, nog
Niet mogen kruipen uit dit aardsche slijk....
O God, hoe ijselijk, hoe ijselijk !

En ja ! dat is de toekomst, die u wacht,
Arm kind ! — en toch slaapt ge op uw strooi en lacht !

Toch lacht gij ! — en waarom ? waarom ? Ziet gij
Licht in uw droom Gods englen aan uw zij,
Die uwe ziele koestren in het licht,
Dat afstroomt van hun glansend aangezicht ?
Hoort gij misschien, in hemelzoet akkoord,
Hen rond uw wiegsken zingen : »Kind, slaap voort,
Lach voort ! want hem, die de armste is hier op aard,
Wordt ginds de hoogste zaligheid bewaard !"
Zeg, kindje, zingen de englen dat om 't stroo
Van uwe wiege, en lacht ge daarom zoo ?

1846.

DE JONGELING

EN

DE DUIF

DE JONGELING EN DE DUIF

ONDER 't bleeke wilgenloover,
Zat er in het bosch een jongeling.
Treurig hing zijn hoofd gebogen ;
Stil-geschreide tranen rolden
Uit zijne oogen langs zijn wangen,
Van zijn wangen in het gras.

Boven 't hoofd des jonglings zat er,
Op een takje van den treurwilg,
Eene hagelblanke duive ;
En die zat daar ook zoo droevig,
Met heur hoofdje weggedoken
Onder 't hangend vleugeldons.

»Liefste duifken, liefste duifken!
Zei de jongling, waarom treurs du?
Eertijds vloogs du, blij en dartel,
Langs den gladden waterspiegel,
Langs de gouden korenakkers,
Langs de groene bosschen heen.

»Eertijds steegs du, klapperwiekend,
In den diepen blauwen hemel,
Om te planen, om te tuimelen,
Om te blikkren, hoog en verre,
Als een blanke hemelstarre,
Die van 't Oost naar 't Westen schiet.

»En wanneer du dan vermoeid waars
Van het vliegen en het wiegen,
Kwaams du, vroolijk-nederruischend,
Kwaams du weder bij dijn gaaiken,
Om te rusten, om te slapen,
In dijn nestjen aan heur zij.

»En du zits hier nu zoo treurig,
En zoo verre van dijn gaaiken,
En zoo verre van dijn nestje;

En waarom toch, liefste duifken?
Heeft wellicht een wreede jager
Nest en gaaiken di ontroofd ?"

En het duifken : » Goede jongeling,
Vraag mij nooit meer naar mijn nestje !
Vraag mij nooit meer naar mijn gaaiken !
Zeg du zelf mij liever, waarom
Du zoo eenzaam en zoo treurig
Hier koms zitten in het bosch ?

»Eertijds waars du blij en dartel ;
Dijne ziel was als een duive :
Langs den gladden waterspiegel,
Langs de gouden korenakkers,
Over bloemen, over bosschen,
Vloog zij, vloog zij immer voort.

»Eertijds steeg ze op duivenvleugelen,
In den diepen blauwen hemel ;
En daar baadde zij in glansen ;
En daar zong ze met Gods zonne,
Met Gods starren en Gods engelen,
Vroolijk-tuimlend om 't heelal.

»En, wanneer ze dan vermoeid was
Van de schepping rond te vliegen,
Streek ze weder naar beneden,
Kwam ze weder naar heur nestje :
Naar het harte der beminde ,
En daar sliep ze, zoet en zacht.

»En du zits hier nu zoo roerloos,
En zoo ver van dijn beminde,
En zoo vele tranen storts du :
Zeg, waarom, waarom toch, jongeling ?
Bist du licht dijn zielennestje,
't Hart van dijn beminde kwijt ?"

't Hoofd des jonglings boog zich dieper,
En hij weende en zweeg. — Het duifken,
Stak zijn hoofdjen in zijn pluimen,
En het zuchtte en zweeg. — En beiden
Zaten lang nog zóo. — Arm duifken !
Arme jongeling ! niet waar ?

1846.

VERGEET-MIJ-NIET

VERGEET-MIJ-NIET

JA, 't is nu al lang geleden :
'k Wandelde in een bloemhof rond,
Waar ik telkens, voor mijn schreden,
Schoone en schooner bloemen vond.
'k Vroeg heur naam aan elke bloeme ;
En ze schenen allen mij
Toe te fluistren : »'k heet de Schoonste,
O, ga mij toch niet voorbij !"
Doch ik toefde bij niet eene,
Dan ten leste bij een kleene,
En ik vroeg die hoe ze hiet ;
En ze zei : »Vergeet-mij-niet !"

Ik bleef stille bij dat bloemken ;
'k Bleef er lang ; want zie, het stond

Daar niet als zijn zusters, trotsch en
IJdel blikkend in het rond ;
't Was in 't laagste gras verscholen,
En het loeg mij toe van daar,
O, zoo smeekend en zoo minzaam,
Met zijne oogskens blauw en klaar ;
't Loeg mij toe, en ik — ging henen !
Maar toch is mijn rust verdwenen,
Sedert ik het zoo verliet : —
Ik vergeet dat bloemken niet !

Dit is nu al lang geleden :
Sedert heb ik voor mijn schreên
Vele bloemen zien ontluiken ;
Maar ik denk aan dát alleen.
O ! zoo ik maar eens kon weten,
Of het nog niet werd geplukt,
Of een storm het van zijn stengel
Nog niet wreed heeft losgerukt ;
'k Zou het zoeken gaan, het vragen :
»Mag ik op mijn hart di dragen,
Tot het leven mij ontvliedt ? —
Bloemken, ik vergat di niet !"

1846

DE BLOEM

OP HET GRAF

DE BLOEM OP HET GRAF

MEISJE

ACH, bloemekijn, bloemekijn,
Wat hebt gij 't goed daarboven,
Op dat grafken mijn !
Des morgends maakt de zonne
U wakker met een lach ;
Gij klapt en vrijt met vlinders
En windjes heel den dag ;
En 's avonds, als ge moê zijt, kust
Een schoone star u weer in rust ;
Ach, bloemekijn, bloemekijn,
Wat hebt gij 't goed daarboven,
Op dat grafken mijn !

BLOEM

Ja, maagdelijn, maagdelijn,
Ik heb het goed hierboven,
Op dat grafken dijn :
Des morgends maakt de zonne
Mij wakker met een lach ;
Ik klap en vrij met vlinders
En windjes heel den dag ;
En 's avonds, als ik moê ben, kust
Een schoone star mij weer in rust ;
Doch, maagdelijn, maagdelijn,
't Is beter nog beneden
In dat grafken dijn.

MEISJE

Ach, bloemekijn, bloemekijn,
Het is zoo koud, zoo donker
In dat grafken mijn!
En, zeg me eens, zijn daarboven
Uw zusters altegaar
Nog even frisch en kleurig,

De hemel even klaar ;
En zingt en springt het vooglenheer
In 't bosch steeds vroolijk als weleer ?
Want, bloemekijn, bloemekijn,
't Is hier zoo koud, zoo donker
In dat grafken mijn!

BLOEM

Ja, maagdelijn, maagdelijn,
Al is het koud en donker
In dat grafken dijn ;
Toch blijven steeds hierboven
Mijn zusters altegaar
Nog even frisch en kleurig,
De hemel even klaar ;
Toch zingt en springt het vooglenheer
In 't bosch steeds vroolijk als weleer ;
Doch, maagdelijn, maagdelijn,
Gij ligt daarom niet slechter
In dat grafken dijn!

'MEISJE

Ach, bloemekijn, bloemekijn,
'k Moet hier zoo roerloos liggen
In dat grafken mijn !
En gaan mijn speelgenootjes
Nog 's avonds naar de wei ;
En mengen zich de knapen
Nog dartlend in de rei ;
Vlecht elk zijn liefje nog een krans,
En gaan zij samen nog ten dans ?
Want, bloemekijn, bloemekijn,
'k Moet hier zoo roerloos liggen
In dat grafken mijn.

BLOEM

Ja, maagdelijn, maagdelijn,
Al moet gij roerloos liggen
In dat grafken dijn ;
Toch gaan uw speelgenootjes
Weer stoeien naar de wei ;

Toch komen zich de knapen
Weer mengen in de rei ;
Elk vlecht zijn lieſje weer een krans,
En allen staan reeds voor den dans ;
Doch, maagdelijn, maagdelijn,
Schoon roerloos, ligt gij beter
In dat grafken dijn.

MEISJE

Ach, bloemekijn, bloemekijn,
Ik lig toch zoo verlaten
In dat grafken mijn !
En komt nog elken avond,
Na 't ondergaan der zon,
Die blonde knaap u laven
Met water uit de bron ;
Zeg, knielt hij weer niet aan uw zij,
En fluistert hij niet zacht van mij ?
Want, bloemekijn, bloemekijn,
Ik lig toch zoo verlaten
In dat grafken mijn !

BLOEM

Ja, maagdelijn, maagdelijn,
Gij ligt daar wel verlaten
In dat grafken dijn.
Want wederom is 't avond;
En, schoon 'k van dorst versmacht,
Toch brengt de blonde knaap mij
Geen water als hij placht ;
Maar hij vervolgt met zoet gevlei
Ginds al de meisjes in de wei....

MEISJE

Ja, bloemekijn, bloemekijn,
Ik lig hier goed beneden
In dat grafken mijn !

1846.

LIVARDA

LIVARDA

I

DE tijd van dijne boete is om !
Een zusterkring van maagden wacht di
In hooger sfeer, en Jesus lacht di
Zoet tegen, als een bruidegom.
Livarda, maagdelijke blom,
De tijd van dijne boete is om !
Kom mede, o meisje, naar den hemel, kom !"

Zoo klonk er, boven 't flakkrend slagen
Der vlammen, boven 't jammerklagen
Der zielen, eene stem langs 't Vagevuur ;

En, breed het blanke vleuglenpaar uitslagend,
Steeg daar een Engel op in 't wijd azuur,
Livarda in zijne armen dragend.

II

Zij klommen, klommen, sneller dan 't gedacht
Der menschen, altoos verder, hooger ;
En elke slag der englenschacht
Deed, als een vloed van starrenloover,
Een regenboog van duizend kleuren, zacht
Wegspranklend stroomen langs de baan, waarover
Het meisje naar den hemel werd gebracht.
Zij klommen, klommen : en van áchter vloeide,
In breede plooien langs die tintelbaan,
Des Engels kleed, waarin al 't purper gloeide
Des morgends, naast het lichtkleed, dat haar tooide
Gelijk in stralen van de maan.
Zij klommen : en de blauwe diepte bruischte
Hen achterna, met wondre harmonij,
Alsof ze toonen wilde, dat ze blij
Was om het paar, dat zóo heur kolk doorruischte.
Zij klommen : en ze waren haast zoo hoog,

Dat hun het Vagevuur van verre
Nauw toescheen als een vonklend stip, een starre,
Die aan den laagsten hemelboog,
Zich in een kring van bloedig rood bewoog.

III

En de Engel, 't voorhoofd streelend met zijn vingeren,
Dat achterover op zijn schouder lag,
Deed 's meisjes blonde lokken rugwaarts slingeren,
Als gouden golleven ; bezag
Haar met zijn liefderijksten lach,
En sprak : »Niet waar, dat is een schoone dag,
Livarda, als men uit de folterpijnen
Des Vagevuurs, zóo op mag rijzen naar
Een oord, waar eeuwge vreugdezonnen schijnen ?"
En 't meisje : »O Engel, ja, dat 's schoon, voorwaar."
En, wijl ze sprak, verhief ze heure zachte,
Blauwe oogen naar den Engel, lachte
Weemoedig-stil, en sloeg dan weer
Heure oogen neer,
En zweeg.
Doch, na een pooze,
Klonk op nog liefelijker toon

Des Engels stem : »Arm kind, vast heeft de Booze
Dij fel bekoord, dij, nog zoo jong, zoo schoon ?
Ik zal wat trager opwaarts streven ;
Maar zeg mij eens, hoe was op aard dijn leven,
En door wat list der helle wierds du tot
Het plegen eener feil gedreven,
Die strafbaar was in 't oog van God ?"

IV

Dan 't meisje : » O Engel, ik heb daar beneden
Niet lang geleefd, maar veel geleden !
Mijn moeder stierf, toen zij me 't leven gaf ;
En vader volgde haar zoo ras in 't graf,
Dat ik me van zijn wezenstrekken
Niets meer herinner, dan den droeven lach,
Waarmee hij mij te aanschouwen plag,
Wanneer hij uit mijn wiegsken mij kwam wekken.
Een zuster mijner moeder trok mij aan,
Toen vader was gestorven, en die voedde
Mij op ; en zie, nu nog ontrolt me een traan,
Wanneer ik nadenk, hoe die goede
Mij, weeskind, met heur liefde schier vergoedde
Voor al wat ik zoo vroeg verloren had.

Wij woonden op een hofken, naast de stad:
Des winters leerde ik breien, naaien, lezen,
Met al wat mij van nut moest wezen,
Als ik zou groot geworden zijn ;
Des zomers liep ik door Gods zonneschijn ;
En zalig was ik, als mijn speelgenooten,
De vooglen, die rondom in 't hofken floten ;
En frisch, en schuldloos groeide ik op,
Gelijk mijn lieve bloemen, die hun knop
Voor dauw en zonneglans ontsloten ;
Maar 'k wist zoo min als zij toen, hoe volop
Wij 't schoonste van ons levenstijd genoten !

V

Doch, ik was nu reeds in mijn zestien jaar
Getreden. Weder was de lente daar,
En warm en heerlijk was zij. — Elken avend,
Voor dat de scheemring blauw en lavend
Op de akkers neerviel, kwam voorbij ons huis,
Met bont gewoel en blij geruisch,
Een stroom van wandlaars, die de stad verlieten,
Om buiten koelte en kalmte te genieten.

'k Zat aan het venster dan, soms uren lang ;
Want schoon was 't, bij den zonnenondergang,
Door 't goudgekleurde stof, dat volksgedrang
Zoo vroolijk-weemlend zien voorbij te vlieten.
Doch eens, — neen, nooit vergeet ik dezen dag ! —
Eens was er in de schaar, die daar krioelde,
Een jongeling, die mij bezag :
Onwillens vast, maar met zoo zoet een lach,
Dat daar iet wonderbaars mijn hart doorwoelde,
Dat 'k bloosde, en beefde, en mij ontsteld gevoelde.
Daarna kwam hij alle avonden voorbij.
Somwijlen zag hij nog eens op naar mij,
Doch meestal niet, en nooit meer lachte
Hij zoo, gelijk hij eens gelachen had.
En echter, elken avond, lang vóor dat
Hij komen moest, zat ik reeds daar, en wachtte
Naar hem ; en, toen hij daar was, werd het mij
Alsof mijn hart ging breken ; en, toen hij,
Ach ! dikwijls zonder zelfs eens van terzij
Mij aan te blikken, was voorbijgetogen,
Staarde ik hem na met vochtige oogen,
Zat ik, met zijne beeltnis in mijn ziel,
Te droomen tot het nachtfloers nederviel.

En altoos werd dat erger : weldra dacht
Ik heel den dag aan hem en heel den nacht ;
Ik minde niets meer van al wat voorheen
Mij lief was ; ik zat uren lang alleen
Te weenen in het hofken, uren lang
Te bidden in mijn bedde ; en ik werd krank,
'k Werd bleek, ik kwijnde weg gelijk een blom :
En zoo bracht ik den ganschen zomer om,
Zoo gansch den langen winter ; en, wanneer
De lente weder daar was, kwamen weer
De wandlaars uit de stad naar 't veld ; — en hij
Kwam ook weer, als 't verleden jaar, voorbij !

VI

Maar ik zat elken avond niet meer aan
Het venster. — De geneesheer zegde, dat
Ik, om hersteld te worden, noodig had
Te wandlen ; en ik moest dus wandlen gaan
Met mijne moei.

Niet ver van onze woon
Was een warande, ho ! een hof zoo schoon,
Zoo rijk belommerd, dat het licht der zon

Slechts hier en daar, lieftintlend, schijnen kon
In zijne lanen ; en daarheen geleidde
Mijn moei mij steeds.
Doch eens, dat wij er beide
Op eene bank te rusten zaten, kwam
Hij — God ! hij zelf ! — daar aangewandeld, nam
Hij plaats aan onze zij, sprak hij ons aan....
Van wat hij zegde heb ik niets verstaan
Bijna ; — ik was te zeer ontsteld ; maar toch,
Mij dunkt, ik hoor zijn schoone stemme nog,
Waarvan elk woord in mijne ziel weerklonk,
Alsof het uit den hemel nederzonk !
En daags daarna ontmoetten wij hem weer
Op de eigen bank, en dikwijls nog nadien ;
En zijn gesprek beviel mijn moei zoo zeer,
Dat zij hem eens verzocht te komen zien
Naar heure bloemen ; en zoo werd hij dra
Een vriend des huizes ; en zoo zag hij, ja !
Hij zag, wat lijden mij den boezem griefde ;
Hij zag, dat ik niet enkel als een vriend
Hem liefhad ; en — hij schonk mij wederliefde !
Ik was nu ook, nu ook van hem bemind !

VII

Beminnen en bemind zijn, — Engel, o!
Verstaat ge wel wat dit wil zeggen? — Zoo
Op eens, in stee van duldelooze smart,
Geheel een hemel voelen in uw hart!
Zoo, gansch den dag, in alles eene stem,
Een fluisteren vernemen, dat van hem
En van zijn liefde spreekt; zoo, gansch den nacht,
Zijn naam in uwe droomen hooren zingen,
Gelijk op gouden harpen; en, bij 't zacht
Ontwaken, in de blijde tintelingen
Der uchtendzon, alweer zijn liefde zien,
Die u haar eersten morgendgroet komt biên!
Zoo, hand in hand, te zamen wandlen gaan,
Des avonds, in den zomer, wen de maan
Heur stralen, als een slaapkleed, uitspreidt over
Het bruin, geheimnisvolle loover,
En vriendlijk heenloert door de blaân,
Of, aan het eind van elke laan,
Stil-greemlende u schijnt ga te slaan!
Zoo.... Engel, zeg, wanneer ge somtijds neven
De sfeer der aarde op 't maangeglim komt zweven,

En door het bladgewemel nederziet
Op zulk een paar, benijdt ge dat dan niet?

VIII

'k Was nu van hem bemind, en vurig; maar
Helaas, te laat! — De smart had, op één jaar,
Mij arme, zóo gebroken, zóo verzwakt,
Dat ik gelijk een bloeme was geknakt,
Geknakt voor immer; dat mij zelfs de zon
Van al zijn liefde niet verkwikken kon:
Ik had de tering! —
Spoedig kwam de dag,
Die mij voor eeuwig de aard verlaten zag.
En toen, — ik lag op mijne spond; naast mij
Zat onze moei, en bad; naast haar lag hij
Geknield, en weende, dat ik, drop voor drop,
Zijn heete tranen voelde leken op
Mijne afgeteerde vingren; en rondom
Mijn peluw zweefde reeds een heele drom
Van engeltjes, mij wenkend naar omhoog;
Maar 'k zag naar hen niet: 'k hield mijn brekend oog

Op hem alleen gevestigd, dien 'k verliet,
En 'k dacht: O God, waarom laats du mij sterven?
Waarom toch moet ik nu zijn liefde derven?
Neen, Heere, zulk een lot verdien ik niet!
En 'k stierf.
Maar die gedachten waren zonden;
En, om daarover boet te doen,
Verstaat gij, Engel, werd ik toen
Naar 't Vagevuur gezonden."

IX

— »En nu, Livarda, is die boettijd uit!"
Zoo klonk het woord des Engels; » ginder boven
Bereidt het koor der maagden, in zijn hoven,
Reeds bloemfestoenen voor de nieuwe bruid,
Aan wie de Heer zijn woon ontsluit!
Nu gaas du in den schoot der Liefde,
Die was, en is, en blijft, dijn ziel,
En 't schijngeluk, dat haar te beurte viel,
En 't lijden, dat zoo diep haar griefde,
Uitstorten en versmelten! nu, wees blij!
Livarda, want God zelve wacht op dij!

En elke vleugelslag brengt ons zijn hemelen
Steeds nader! Voel, ó voel eens wat een vuur,
Wat leven om ons heengolft in 't azuur!
Zie, in het grondelooze, wat een wemelen
Van zonnen en van starren, t'allen kant!
Zie, hoe ze in 't blauw der ethergolven schemelen,
De een rozerood en de andre diamant!
En hoor, hoe die miljoenen hemelbollen,
Melodisch zingende om hunne assen rollen;
Hoe al die waereldstemmen, 't diepste diep
Der eindloosheid doortrillend, samenparen
Tot éene hymne; en hoor die hymne varen
Tot Hem, die de eindeloosheid schiep!

En, van die sfeer aan onze zijde, luister,
Wat zielbetooverend gefluister
Ons tegendommelt! 't is als biegegons,
Zoo zacht, niet waar? 't zijn geesten, die daar wonen,
En die ons naar hun waereld willen troonen;
Maar staakt, o Geesten, staakt die zoete tonen;
Want hooger, schooner waereld wacht op ons!"

X

En, dus het meisjen onderhoudend, roeide
Hij voort op onvermoeide zwing,
Van hemelkring tot hemelkring;
Doch, wat al zoets er van zijn lippen vloeide,
Wat hij al uitlegde of al vroeg:
»'t Is schoon, niet waar?" ten eenig antwoord, sloeg
De maagd heur blauw, weemoedige oogen
Eens op naar hem en naar die prachtvertoogen,
En knikte, glimlachte eens; en boog dan weer
Heur hoofdje langzaam op heur boezem neer.

En spraakloos was hij zoo reeds vele bogen
Des hemels in- en uitgevlogen;
Reeds vele starren waren zij voorbij
Gesnord, waar de Engel ook had van gezwegen,
Schoon dikwijls wonderbare harmonij
Hen lokkend nariep, wijl zij opwaarts stegen;
Doch eindlijk fluisterde de maagd verlegen
Hem in het oor: »Maar brengt die snelle vaart
Ons dan niet meer voorbij der menschen aard?"

— »Voorbij der menschen aard, lief kind?... O neen!
Die ligt zoo ver, die ligt zoo diep beneên
De sfeer, die wij doorkruisen, dat ik haar,
Zelfs met mijne englenoogen niet ontwaar!
Maar, liefste, waarom deeds du mij die vraag?"

En 't meisje stamelend: »O! ik zou graag
Onze aarde nog eens zien: ze was zoo schoon!"
— »Zoo schoon? Maar, kind, zie dan toch om di henen!
Is de aarde van zoo'n glans beschenen?
Of bist du dan vergeten naar wat woon
Wij spoeden?... Waarlijk, meisje, dijn gedachten
Zijn zonderling! — maar kom, omhoog, omhoog!"
En luider klapperden zijn breede schachten,
En sneller dan hij nog gedaan had, vloog
Hij door de ruimte.
Doch Livarda boog
Het blozend aanzicht op zijn boezem neder,
En nokte op eens: »Helaas! 't is kwaad misschien,
Maar laat me mijn beminde nog eens zien!"
En de Engel wederhield zijn vlucht. — Wel teeder,
Maar streng toch klonk zijn stemme: »Wat mijn kind!
Hem weerzien, dien du hebs bemind?
Nu du ten hemel stijgs, op aarde weder

Met slijk dit oog bezoedlen, waar het dij
Zal mee vergund zijn God zelf aan te staren?
Hem weerzien!"
— »Maar een oogwenk!" smeekte zij,
»Eén oogwenk?" En een lange wijl zag hij
De smeekende aan met spraakloos medelij;
En toen: »Mijn kind, zouds du voor honderd jaren
Op nieuw ten Vagevure willen varen?"
Vroeg hij. —
En, na eene pooze, sprak zij: »O!
Laat mij hem zien; en.... ja, dan zij het zoo!"

XI

En schoon was de avond. — In het Westen daalde
De zonne langzaam neer, en straalde,
In purper en oranjegloed,
Op de aarde nog een laatsten afscheidsgroet.
En, in dien glans, waarmee de zon haar streelde,
Scheen de aarde zich met zoo veel weelde
Te koestren, alsof was ze er van bewust,
Dat zij voor lijden is geschapen,
En wilde zij den oogenblik van rust,
Dien haar zoo schaars vergund werd, dubbel smaken.

En de Engel met Livarda was ook thans
Op aarde. Onzichtbaar 't meisje dragend, zweefde
Hij 't laag, eenvoudig huisken langs,
Waar eens de maged met haar moeie leefde ;
En, als een schim voortschuivend onder 't zwaar
Geboomte van een hof, bleef hij aldaar
Stil hangen tusschen 't groen. —
En 't meisje beefde.
»Ja, Engel," sprak zij, en in heure stem
Weergalmden tranen ; »ja, 't is hier, dat 'k hem
Moet weerzien, hier !... Zie, daar staat nog de bank,
Waar ik voor de eerste maal den zoeten klank
Van zijne stem gehoord heb !... En daar zaten
Wij samen, ach ! zoo zalig en zoo lang,
Dat wij soms de uur, dat wij 't heelal vergaten,
Dat mijne moei mij halen kwam en keef,
Omdat ik in den donkre buiten bleef.
Daar staat die bank nog !... En de hagedoren
Laat nog zijn sneeuwen bloesem als te voren
Er over wieglen.... Hemel! en, zie daar
Staat nog mijn lieve rozelaar !
O ja ! 't is alles hier nog 't zelfde ! — Toen
Speelde ook het goud der zonne zoo in 't groen,
Toen zongen ook de vogeltjes zoo blij,

Toen.... Engel, maar wanneer nu zult ge mij
Hem toonen, dien...."

— »Livarda, daar komt hij
Uit gindsche laan naar hier."

— »God ! is hij daar ?
Hij ?... ja, hij zelf !

Hij is toch schoon, niet waar ?
O zie !... hij nadert.... zie ! hij zet zich neer
Op de eigen plaats, waar wij te zaam weleer....
Ach ! vast is hij gewoon hier vaak te komen,
Om op die bank, in 't lommer van die boomen,
Getuigen van al ons geluk, te droomen
Van 't arme meisje, dat hem werd ontroofd !
Ja, zie, hij denkt aan mij !... Wat hangt zijn hoofd,
Och arme ! droevig op zijn borst gebogen !...
Daar schiet hij uit zijn mijmring op.... zijne oogen....
Ach ! neen, mijn goede vriend, zie zoo niet naar
Den omzwaai van de lindendreef, langs waar
Ik was gewoon dij te gemoet te snellen !
Neen, ik sta hier, dijn bruid staat hier voor dij ;
Maar — 't is een doode bruid, — en nu mag zij
Zich aan dijn harte niet meer komen knellen !...

Maar, richt hij zich niet op ? Wat gaat hij doen ?
God ! rozen plukken ! rozen !... Ach ! en toen
Deed hij dat ook !... en, Engel, ja, dan zocht hij
De schoonste er uit, en als een bruidkrans vlocht hij
Die door mijn haar.... en nu, — nu plukt hij ze af,
Misschien om ze te strooien op mijn graf !
Ach !... Maar zou hij dan toch, in dees gebladert,
Mij niet eens kunnen zien ? zou. ..
Doch, wie nadert
Er ginds ?... dit meisjen ?... en met wat een lach
Gaat hij tot haar.... ha !"

En Livarda zag,
Beweegloos, spraakloos, hem het meisje naar
De bank geleiden ; zag hem nevens haar
Gaan zitten ; zag hem op heur borst de rozen
Vasthechten ; zag hem fleemen ; zag hem koozen ;
En hoorde, hoorde 't brandend lispIen : » Kind !
O kus mij !... nogmaals ! nogmaals ! honderd werven !
Ik min u ! ik heb nooit dan u bemind !"
En : » Ha ! mijn God ! kan ik dan niet meer sterven !"
Riep ze uit, en zakte in 's Engels armen neer.

. . . . . .

En al de boomen ruischten heen en weer,
Als eensklaps door een wonderwind bewogen :

't Was de Engel, die opnieuw naar hooger sfeer
Met de bezwemen maagd was voortgevlogen.

XII

En open stond de hemel. — Als een vloed,
Die zijne sluizen barsten doet,
Kwam 't ongeschapen licht er uit gevaren.
En 't maagdenkoor dreef statig langs zijn baren
Naar onder, als een blanke zwanendrom ;
En englen tuimelden blij-juichend om
En rond dien vuurkolk, wijl 't op gouden snaren
Weergalmde : » Glorie, glorie zij den Heer !
Daar stijgt, daar stijgt een ziel naar boven ;
Een nieuwe stemme zal hem loven ;
Een nieuwe lelie bloeien in zijn hoven ;
Het maagdenkoor telt eene zuster meer ;
Hosannah ! glorie zij den Heer !"

En de Engel met Livarda kwam beneden,
Snelroeiend, door 't azuur gesneden.
Doch, als die zang de maged tegenklonk,
Als al die glans haar in het aanzicht blonk,

Ontsloot zij 't oog en vroeg : »Wat een gewemel
Is dit, o Engel ?" — »Kind, het is de hemel,
Die ons ontsloten wordt ! Kom aan ! kom aan !"
— » Maar deedt ge mij dan niet verstaan,
Dat ik opnieuw voor honderd jaren
Ten Vagevuur zou hebben moeten varen ?"
— »Kind, daar beneden hebs du, op éene uur,
Zoo veel geleden, als op honderd jaren
Een ziel kan lijden in het Vagevuur:
Kom aan ! kom voort ! ten hemel !"
— En zij waren
Bij 't maagdenkoor en de englenscharen;
En, wijl die 't meisje droegen langs de baren
Des lichtstrooms, galmden weer de gouden snaren:
» Wees welkom in den schoot der eeuwge Min !"
En zoo klom heel de stoet den hemel in.

1847.

'T WAS EEN HOF

'T WAS EEN HOF

'T WAS een hof, dien de Heer had vertrouwd aan een Geest;
En, zoohaast er die Geest was verschenen,
Zong het vogelenkoor er om 't schoonst en om 't meest;
En, als ware de lente daar eeuwig geweest,
Groeide er bloeme bij bloeme om hem henen.

Want de liefde diens Geestes was 't licht van dien hof.
Doch een storm rees plotslings er over;
En hij woedde er zoo lang en zoo schrikkelijk rond,
Dat de laatste der bloemen verstierf in den grond,
Dat de vogelen vluchtten uit 't loover.

En althans is die hof als een dorre woestijn,
Waar geen vogel zich ooit meer laat hooren ;
Waar de distels en dorens gezaaid door 't orkaan,
Als er soms nog een bloemeken open zou gaan,
Het met nijdige trotschheid versmoren.

Maar de Geest blijft immer getrouw aan zijn hof;
En, ofschoon ze zijn handen verscheuren,
Roeit hij distels en dorens er uit, en hij nat
Er het zand met zijne engelentranen, opdat
Er weer bloemen opnieuw zouden geuren.

O! God zegen dien Geest, en hij late in zijn hof
Al de bloemen van eertijds herleven !
En hij brenge er de vooglen, door 't onweer verjaagd,
In terug ! — O ! God zegen den Engel: — de maagd
Die haar liefde aan mijn hart heeft gegeven !

1847.

EENE BLOEM

UIT HET VOLK

EENE BLOEM UIT HET VOLK

I

NIET waar, een lief tafreeltjen, inderdaad ?
Dit bruine, houten geveltje, in de straat
Zoo mank vooroverhellend, met zijn wingerd,
Die 't wrakke vensterken zoo malsch omslingert ;
Dit sijsken in zijn wisschen kooitje, blij
Rondtripplend door de ranken, die 't omzwieren ;
Dit koppel roode en witte violieren
Vóor op het venster, en daarachter Zij.

Zij ! — is 't niet waar, dat ge, onvrijwillig droomend,
Blijft stilstaan, wen ge, langs dit straatje komend,
Toevallig uwe blikken rusten laat

Óp dit zoó frisch, zoo blozende gelaat,
Steeds vlijtig over 't naaiwerk heengebogen ?
Niet waar, als zij verstrooid soms heur bruine oogen,
Die wijde, blijde kijkers rond zich slaat,
Dat ge u tot opgeruimdheid voelt bewogen,
En in uw hart haar toewenscht : » Kind, ons Heer
Zie altoos welgevallig op u neer !"

En zij zit daar zoo, van als de eerste stralen
Der zomermorgendzon in 't Oosten pralen,
Tot zich in 't West de laatste scheemring dooft.
En, geene vaderhand, die op heur hoofd
Zich uitstrekt ter bescherming of ten zegen ;
Geen moederborst, waarop het, neergezegen,
In liefde moge rusten : — bloeme op 't veld,
Staat zij aan ieder onweer blootgesteld :
Zij is alleen en weeze. — Die vier muren
Omsluiten heel haar waereld ; en, al turen
Hare oogen vaak afgunstig naar de vlucht
Der zwaluwen, wegtuimlend door de lucht ;
Al zweeft ze met heur ziele vaak in droomen
Langs geurig groen, en stilte, en hooge boomen :
Toch blijft, de gansche week, heur horizon

Die enkle smalle slip des blauwen hemels ;
Toch ziet ze zelden van Gods lieve zon
Dan op de geveltoppen wat geschemels;
En, voor de muffe geuren, die zoo zwaar
Gedurig over 't enge steegje hangen,
Heeft zij alleen heur violierenpaar ;
Voor 't woest rumoer en 't valsch gekrijsch rond haar,
Alleen heur eenig sijsken met zijn zangen.
En toch, — toch is 't, als had de lach zijn woon
Gevestigd in de kuiltjes op heur koon;
Toch zoudt ge zeggen, aan die rozenlippen
Kan nimmer dan de toon der vreugde ontglippen ;
En hoor maar, ja, hoe 't heel de buurt doorklinkt,
Wanneer ze in wedstrijd met heur sijsken zingt.

Want zij naait maar, zij naait maar, met vlijtigen spoed ;
Heur naald is heur schat en heur zegen ;
En 't sijsken, heur lieveling, kent haar wat goed;
Heur bloemen, hoe nederig, geuren toch zoet ;
Heur hemel, hoe eng ook, is als heur gemoed :
Blij lacht hij van boven haar tegen.

II

Doch, zie eens ! zijn 't geen kanten, geen satijn,
Waarover hare nijverige vingeren
Den langen zijdraad heen en weder slingeren?
Ja, waarlijk ! — en hoe hagelblank, hoe fijn !
Wellicht een bruidskleed ! —
En wat droomen wiegen
Er u het hart al niet, lief kind ? wat zoet
En bitter stroomt er niet door uw gemoed,
Terwijl ge 't naaldje door zoo'n kleed doet vliegen ?...
Ja, 't zou u wél staan, is het niet ? het zou
Zoo prachtig ruischen om uw slanke leden,
Als ge uit de koetse zoudt ten altaar treden,
Naast uwen bruîgom, trotsch van op zijn schreden
Te hooren : » God, wat engel van een vrouw !"

O, rijk zijn ! rijk zijn ! is het niet ? — Zoo allen
Rond u zien passen op uw minsten wensch ;
En toch niet grootsch zijn voor 'nen armen mensch ;
Maar de aalmoes in zijn handen laten vallen,
Met eenen lach zoo medelijdend goed,

Dat dit alleen hem deugd aan 't harte doet !
En dan, gaan wandlen waar 't u lust ; gaan rijden,
Langs breede lanen rijden naar uw hof ;
Maar snel, o snel ! dat al de boomen glijden
Naast u, als bange schimmen ; dat het stof
Ver, ver van achter boven 't loover wemelt,
En als een goudwolk in de zonne schemelt !
En dan het bal, het bal ! o ja, dat moet
Iets zijn toch ! — langs die ruime, geurge zalen,
Daarheen te golven in den flonkergloed
Van gulden luchters, spiegels en kristalen ;
Bij 't zwirlen van de vuurge dansenrij,
Zich als op vleugelen van harmonij,
Te voelen wieglen tusschen gaas en zij,
Fluweel, en goud, en diamant, en bloemen :
Dat moet iets zielverrukkend zijn ! — En gij
Zoudt u daar licht de schoonste hooren roemen,
Ho !...

En somwijlen hoordet gij nogtans
Van meisjes, die als paerlen uit het duister
Der armoe werden opgeraapt, en thans
De waereld overschittren met hun luister.
En zie ! 't gebeurt u toch zoo menig keer,
Dat uit de blikken van een rijken heer

U zoo veel liefde tegen schijnt te vloeien :
Zoo gij alsdan... wie weet... misschien...

Misschien ?

Wat ! kind, zegt gij misschien ? — komt, in de plooien
Van 't helderglansend bruidskleed op uw knièn,
De duivel u dien droomenspiegel biên,
En laat hij u dát woord in de oogen gloeien ?...
Welnu, — moet ik ze u dan daar naast doen zien,
Zij allen, die als gij, in de armoe blonken ;
Maar die in de armen der Verleiding zonken,
Terwijl ze grepen naar dien valschen schijn ?...
En — moet ik zeggen, w a a r ze heden zijn ?...

Neen, naai maar, o naai maar, met vlijtigen spoed !
Uw naald zij uw schat en uw zegen !
Blijf, kind, bij uw sijsken, het kent u zoo goed ;
Blijf bij uwe bloemen, zij geuren zoo zoet ;
En, zie eens, uw hemel : hij lacht uw gemoed
Van eenvoud en schuldloosheid tegen !

III

Doch neen, geen leugengeest houdt die vertoogen
Des hoogmoeds voor uwe onervaren oogen !
De glimlach, die uw rozenmond omgloort,
Getuigt veeleer, dat gij in stilte luistert
Naar 't zielesterkend en vertroostend woord,
U door een goeden engel toegefluisterd.
Gij mijmert aan den zondag, is het niet ?
Die haast met vreugde en vrijheid weer gaat komen ;
En 't is, alsof ge in uwe blijde droomen
Reeds aan uw zij den struischen jongling ziet,
Wiens kloeke mannenliefde u nooit verliet,
En in wiens hart gij onuitputlijk-teeder
De schatten van uw maagdlijk harte giet.
Gij denkt, niet waar ? hoe ge, arm aan arm, dan weder
Zult langs de Werf gaan wandelen ; hoe gij
Zult fier op hem zijn ; en hoe, dikwijls, hij
Trotsch neer zal zien op juffers en op heeren,
Die soms zich in 't voorbijgaan ommekeeren,
En uw gewaad, uw prettig mutsken staan
Benijdend of bewondrend ga te slaan.
Of wel ge beeldt u in, hoe gij te zamen, . . .

Ver van 't geraas der duffe stad gesneld,
Langs al de slingerpaden van het veld
Omdolend, louter bloemengeur gaat âmen ;
Hoe gij nu eens op 't zonnig grastapijt
Als kinderen rondhuppelt in de weiden,
En u dan weer in 't lömmer nedervlijt.
Gij ziet reeds in uw geest, hoe gij daar beiden
Zijt hand in hand gezeten ; hoe gij praat
Van al de zaligheên, die u verbeiden
In eene toekomst, die haast opengaat.
Gij lispt hem reeds in 't oor, wat zindlijk kluisken,
Wat wollig liefdenestje gij van 't huisken
Wilt maken, waar ge samen wonen zult ;
En hoe ge hem daar koestert en omhult
Met duizend kleine zorgen ; hoe uw kussen
Hem 't zweet van 't voorhoofd vagen, als hij moê
Van zijnen arbeid huiswaarts keert ; en hoe
Ge op uwen schoot uw eersteling zult sussen ;
Dan, hoe die groot wordt ; dan, hoe gij misschien
Weldra een zwerm van bruine kroezelbollen
Rond u, in 't zand, ziet tuimelen en rollen,
En klaafren van uw schoot op vaders kniên,
Om aan zijn kus de bolle wang te biên....

En gij naait maar, gij naait maar, met vlijtigen spoed ;
Want elk steekje is een stap naar dien zegen.
En het sijsken knikt toe, of 't wou zeggen : dat's goed !
De geur uwer bloemen schijnt eenmaal zoo zoet ;
En 't is of uw hemel u toeriep : schep moed !
Haast lach ik dien vreugdetijd tegen !

IV

Dit droomt gij ; en uw droom is schoon, voorwaar !
Schoon, als 't gelaat, waarop hij staat te lezen ;
Schoon, als uw achttienjarig harte, waar
Hij als een bloemwolk komt uit opgerezen !
En echter, kind, grijpt mij een siddring aan,
Wanneer ik nadenk, hoe die droom kan enden ;
Hoe licht één slag hem plots kan doen vergaan
In droeve werklijkheid, in wreede ellenden !
Want, steek uw hoofdje slechts door 't venster heen ;
Laat slechts uw blikken door de muren dringen
Der huiskens, die u links en rechts omringen:
En, ziet ge geen vriendin daar, kort geleên
Als meisje nog de trots van al de buren;
Een, die heel 't donker straatje als met een glans

Van blijheid vulde, — en welke de armste thans
Beklaagt om wat ze als vrouwe moet verduren ?
Ziet gij geen moeder, die te voren ook
Om 't hoofd van hare kindren hemellichtjes,
Die blos en lachjes droomde op hun gezichtjes,
En die nooit anders dan het bleeke spook
Des hongers grijnzen ziet bij hare wichtjes ?
Ziet gij geen maagd ?...
Doch neen, gij merkt dit niet !
Gij ducht niet, dat de rampen van die allen
U treffen kunnen ; — slechts doet gij uw lied
Weer hoog en helder door de lucht weerschallen !

En gij naait maar, gij naait maar, met vlijtigen spoed ;
Want gij vondt nog op aard niet dan zegen !
Want zoo blauw is uw hemel, zoo blij uw gemoed !
Uw sijsken zoo lustig, uw bloemen zoo zoet !
En Hij, die en bloemkens en vogeltjes hoedt,
God lacht in dit al u toch tegen!

1848

EEN GRIMLACH

EEN GRIMLACH

EENS, jongling, kende ik u : — en op uw wezen
Was toen uw minste vreugd, uw lichtste smart,
Al wat er heimlijk omging in uw hart,
Als in een opgeslagen boek te lezen.
Toen, waar er vreugde wedergalmde, klonk
Uw schaatren boven 't hoogst gejubel henen ;
En, waar een droeve in stilte zat te weenen,
Vast dat ook daar uw oog van tranen blonk.

En nu, er moge u vreugd of smart omgeven,
't Zij licht of donker op uws harten grond,
Een fletsche grimlach plooit er steeds uw mond,
Een grimlach, die mij doet van ijzing beven.
Want eenmaal slechts zag ik een lach, gelijk
Aan dien ik sedert kort bij u aanschouwde ;

Maar 't was de hand des doods die dezen vouwde
Om de eeuwig-koude lippen van een lijk.

Een grijsaard was 't, die in den dood dus lachte :
Een, die uit ieder zoet de bitterheid
Gezogen had ; die tot op de ijdelheid
In elke wijsheid zag, en 't al verachtte.
Hem was het lijden als zijn daaglijksch brood ;
Maar dat zelfs trof hem niet meer : want sinds jaren
Was op zijn aanschijn lach noch traan te ontwaren ;
Slechts loeg hij eens nog, — ijslijk in den dood !

En, jongling, als diens lach is de uwe ! — Rampen,
Ik weet het, treffen soms onmenschlijk-wreed ;
Maar, wat een grijze in heel een leven leed,
Kon nog uw jeugdig harte niet doorkampen.
Of werd het met één slag soms zóo verdroogd ?
Gij grimlacht weer ?... O ! zij het u gegeven,
Dat gij nog eenmaal, jongling, in uw leven,
Al waren 't heete tranen storten moogt !

1848.

MIJNEN

BOEZEMVRIENDE A. M.

OP ZIJNEN TROUWDAG

MIJNEN BOEZEMVRIENDE A. M.

OP ZIJNEN TROUWDAG

I

HETZIJ het losgerukte orkaan
Zijn adem over 't woud laat gaan,
En uit de heen en weer gezweepte twijgen
Een buldrend noodgehuil doe stijgen ;
Hetzij door 't schommlend looverdak
Het windeken van tak tot tak,
Van blad tot blaadje wipt en kwispelt ;
Toch rijst er nooit een enkle klank
In 't woud op, of hij wordt een zang,
Toch is het harmonie al wat er loeit of lispelt.

Eń, als het woud, was steeds mijn ziël :
Hetzij het onweer van het lijden
Meedoogloos op haar nederviel ;
Hetzij een koeltje van verblijden
Haar, als een kus, voorbij kwam glijden ;
Al wat haar treffen mocht, moest zij
Uitstorten in een stroom van poëzij.

Mijn leven lang
Wás een gezang.
En echter, nu ik ook de nooitgeproefde ontroering,
Die ik op dezen dag gevoel,
Uitdrukken wil in al den gloed van haar vervoering,
Schijnt poëzij mij zoo onmachtig en zoo koel !

Want zie ! — gelijk een zee, die, een voor een, heur aren
Op 't oeverzand voor mijnen voet,
Geheimvol-murmlend rollen doet,
Zoo komen zestien volle jaren
Mijns levens, beurtelings voorbij
't Oog mijner ziele heengevaren :
En onder allen is geen dag, geene uur, die mij
Uw naam niet toezingt als een hemelmelodij :

Daar is niet éene golf, hoe ver mijne oogen staren,
Waarop geen schitterglans van goud en purper ligt ;
Want heeft uw vriendschap, Vriend, de zee dier zestien jaren
Niet altoos als een zon verlicht ?

II

Herinnring ! — stemmen uit de dagen
Van onze jeugd, gij klinkt mij zoet !
Als harpakkoorden, door den wind in vlagen
Uit verre vlakten meegedragen,
Omruischt ge, in zachten toonval, mijn gemoed !

Vriend, weet ge 't nog, hoe wij elkaar verstonden
Van d'eersten dag ? hoe elk van ons getrokken was
Tot d'andren, en het hem ontroerd in de oogen las,
Dat hij op aarde een broeder had gevonden ?
En hoe ons leven sints tot één versmolt,
Gelijk twee stroomen, welker water,
Tezaamgevloeid met liefdrijk golfgeklater,
In ééne bedding zeewaarts rolt ?
Gedenkt ge 't nog, hoe spoedig ge in uw harte

Een plaats vondt voor mijn kinderlijke smarte?
En hoe mijn mond op éénen dag,
De plooi nam van uw kinderlijken lach?

En dan, ons droomen, vriend, ons jonglingsdroomen!
Ziet gij ze nog, bij 't ruizlen van de boomen,
Waardoor de zon haar tintelvonken schiet,
Of waar de maan heur tooverglans op giet;
Ziet gij ze nog, naar 't rijk der idealen,
Gelijk een blankgewiekte duivenvlucht,
Uit onze ziel opstijgen en verdwalen
In heemlen van verrukking en genucht?

En later, als van uit die heemlen, onze zielen
In donkre waarheid en op harde werklijkheid,
Met hun geknakte vleuglen nedervielen;
Weet gij het nog, hoe wij de bitterheid
Der tranen, aan elkanders borst geschreid,
Vergaten, daar wij toch elkander gansch behielen?

III

En thans, thans is 't de Vriendschap niet
Alleen meer, die, gelijk voordezen,
Als meesteres in uwe ziel gebiedt ;
Thans moet de Liefde er koninginne wezen !
Maar toch, 'k benij haar die veroovring niet !
Neen ! want gij hebt de ziele thans gevonden,
De zusterziel, die ge op de zaalge stonden
Van onze broederlijke dweeperij,
Met hemelglans en hemelgeur omgeven,
Stil-lachend zaagt voorbij uwe oogen zweven ;
Gij hebt op aard de maagd ontmoet, die gij
In droomen niet dan met eerbiedig beven
D' onzichtbren kus van uwe ziel dorst geven ;
Gij drukt ze aan uwen boezem thans als bruid ;
En dus — stort op heur hoofd, stort al de schatten,
Die ooit uw harte mocht bevatten,
Gelijk een milden regen uit !
Laat heel den hof van liefderozen,
Met zooveel zorg door onze hand
Weleer in uwe ziel geplant,
In frissche kransen om haar voorhoofd blozen....

Ja, Engelen des hemels, gij, die licht
Op al de gouden luchtpaleizen,
Die we in ons droomen voor de toekomst deden rijzen,
Benijdend neerzaagt uit uw eeuwig licht ;
Gij, die misschien ten hemel zijt gevaren,
Met al die droomen, die te schoon voor de aarde waren,
O brengt ze, brengt ze op uwe vleuglen weer,
Verwezentlijkt voor hem op aarde neer !
Laat, laat mij in verrukking soms aanschouwen,
Hoe hij, in 't hart der liefdrijkste aller vrouwen,
Al wat wij dweepten overtroffen vindt :
En 't zal genoeg zijn voor zijn oudsten trouwsten vrind !

1849

VROUWENLIEFDE

VROUWENLIEFDE

ALS een roos, die de Mei uit haar zwachtelen kust,
Wringt des jongelings harte zich los uit de rust,
Waar de dommlige kindsheid het hield in geboeid,
Wen de straal van heur glimlach dit hart eens doorgloeit.
En 't is niet meer op aard, dat de jongling dan leeft ;
Maar, in d'arm van de maagd zijner droomen, doorzweeft
Hij waranden van wellust, oasen van 't Oost,
Waar steeds morgend van hoop en begoocheling bloost ;
Waar, in 't loof der geheimnis, geen stemme weerklinkt,
Die van zielsharmonie, die van liefde niet zingt ;
Waar noch vrucht is noch bloem, die ooit worrem verslinde :
Waar geen wolkje ooit een vlek schuift op 't blauw van de sfeer :

En zoo was mij, zoo was mij dijn liefde weleer,
Niet waar, mijn welbeminde !

En, als eenmaal dit gulden oasis verzwindt,
Lijk een nevelpaleis, dat verwaait voor den wind ;
Als onttoovring die bloemwaereld intreedt en knakt,
En den jongling als man in de werklijkheid smakt ;
Als al wat hem moest klaarheid en vreugd zijn in 't hart,
Niets na zich laat dan twijfel en doornen van smart :
Dan komt Zij, en ze spreidt over alles heur licht,
En ze kust, en ze zalft elke wonde weer dicht ;
En, al ware 't dat hij haar veracht en bespot,
Toch blijft zij onuitputlijk-lankmoedig als God ;
Toch omhult en toch koestert heur gloed den verblinde,
Tot hij, weder herlevend, haar dankt voor dien glans :
En zoo is mij, zoo is mij dijn liefde nog thans,
Niet waar, mijn welbeminde !

En, als grijsheid heur sneeuw strooit op 't neerbukkend hoofd ;
Als het hart, waar elke uur eene levensvonk dooft,
Nog alleen van den nasmaak zijns galbekers leeft,
Maar voor d' ijskil des grafs toch terugschrikt en beeft :

Dan nog vlecht zij, alsof 't in de lente steeds waar,
Eene rozenkroon rondom den sneeuw van dit haar ;
Dan nog lacht zij dit hart zoo verdord en zoo moê,
Als de zon, wen ze wegzinkt, het liefelijkst toe ;
Dan stort ze al heure schatten nog uit op den rand
Van het graf, waar de grijze in verzinkt aan heur hand ;
En, opdat hij den kuil niet te afschuwelijk vinde,
Laat ze nevens den dood hare onsterflijkheid zien :
En zoo wordt mij, zoo wordt mij dijn liefde eens misschien,
Niet waar, mijn welbeminde !

1849

GESTORVEN

BIBLIOTECA
CENTRALA

GESTORVEN

GESTORVEN ! — en zij was uwe eerste liefde !
En, ja ! 'k beneed u schier, toen gij beschaamd
En fluisterend mij toevertrouwen kwaamt,
Hoe reeds heur eerste blik uw ziel doorgriefde.
Want in uwe oogen glom er toen een traan,
Zóo zwaar van hoop, zóo vol van heilgewemel,
Dat 'k gansch uw hart er door zag, als een hemel,
Waarin Gods schoonste zon is opgegaan.

En zóo die zon meedoogloos weg zien vagen !
Zóo 't leven, waar ge uwe eeuwigheid voor boodt,

Traag, tergend traag, maar zeker, door den dood
Gelijk een lievlingsspijze zien verknagen !
Zóo, bij elk' aardklomp, die er nederploft
Op 't dierbaar lijk, uw toekomst, heel u zelven
Mee in den nacht des grafkuils voelen delven,
Dood voelen, naast uw doode, in éene kroft !

Zóo leven, maar voor haar toch niet meer leven !
Zóo, alle nachten, — helsche spotternij ! —
Haar ongestorven droomen aan uw zij ;
En, wijl ge in liefdeheemlen waant te zweven,
Ontwaken, — om in eens, als gloeiend lood,
De waarheid op uw hoofd te voelen vallen ;
Om 't als een schaterlach te hooren schallen,
Door al de leegheid van uw ziel : ze is dood !...

Ja, vreeslijk, vreeslijk, vriend, zijn zulke slagen !
Ja, buig het hoofd op mijnen boezem neer;
Ween, ween geheel uw smart uit voor den Heer !
Licht helpt dit uwe alleenheid u wat dragen.
Doch, mor niet tegen God in uwe pijn ;
Noem Hem niet wreed, die gaf en heeft ontnomen ;
Want weet gij, of niet eens een dag zal komen,
Dat deze ramp uw eenge troost zal zijn ?

En, schud het hoofd niet, grimlach niet zoo bitter !
Wat zaagt ge toch dan 's levens morgendstond,
Omhuld van dauw, met rozen in den mond,
Vol zang en klank, vol geur en kleurgeschitter ?
Maar, hoe de middaghitte soms versmacht
Al wat de morgend heerlijkst had doen gloren ;
Hoe 't onweer liefst den schoonsten dag komt storen,
Niet waar, daar hebt ge nooit nog aan gedacht ?

Gij weet niet, hoe de zon van 't werklijk leven,
Naarmate zij opstijgert aan den trans,
Allengs ook 't purper uitdooft en den glans,
Der wolkpaleizen, die de jeugd omzweven ;
Gij weet niet, hoe wij, met betraand gezicht,
Die neevlen, op den adem van de winden,
In schuim en grauwe vlokken zien verzwinden,
Zoodra de zon ze van omhoog verlicht !

En, als ons elke droom dus heeft bedrogen ;
Als elk geloof in twijfel onderging,
Elk hoopgeflikker in ontgoocheling,
En liefde ons 't eerst en 't schandigst heeft belogen :
Niet waar, onnoozle, 't is u onbewust,
Wat nacht, wat storm er dan verrijst in 't harte.

Hoe 't rondwroet in de helle zijner smarte,
En eindlijk zich er neer in vlijt — en rust.

En toch is 't zoo ! — toch, o ! wie weet hoe spoedig
Gij, door de ervaring zelf, wordt ingewijd
In 't heimlijkst droevig van dien levensstrijd ;
Wie weet, hoe hard hij u zal zijn, hoe bloedig !...
Doch, hij moog bloedig, ongenadig zijn,
Zoo velen zullen toch, in 't brandendst lijden,
U als een gunstling Gods, als een benijden,
Die altoos lommer heeft in zijn woestijn.

Want uwe liefde, — die misschien de Heere,
Wie weet het ! in de kilheid van den dood
Als in een onbederfbren balsem sloot,
Opdat ook haar de onttoovring niet vertere, —
Uw vroeg-gestorvene zult gij alom,
Bij lief en leed, bij zonneschijn en vlagen,
In uwen boezem opgesloten dragen,
Als in een onverstoorbaar heiligdom.

En, als dan, een voor een, al uwe droomen
Vervlogen zullen zijn in ijdelheid ;

Als, met de bloedige armen uitgebreid,
Vertwijfeling u te gemoet zal komen :
Dan zult gij u niet werpen in haar hel ;
Maar, wijl heur stormen vruchtloos rond u huilen,
In 't heiligdom van uwe doode schuilen,
En zeggen : hier is 't rustig toch en wel !

En ja ! daar zult gij alles wedervinden,
Wat eens uw jeugd zoo zalig was en zoet ;
Niet in de schittring van dien morgendgloed,
Die slechts te koestren schijnt om te verslinden ;
Maar in den sluier van een heldren nacht,
Met maanlicht van herinnring overtogen,
Kalm, eeuwig slapend, eeuwig onbewogen ;
Wel koud en levenloos ; — maar toch zoo zacht !

1849.

BIJ DEN DOOD

DER KONINGIN

BIJ DEN DOOD DER KONINGIN

DE Geest had mij met zich gevoerd : — ik zag
Oostende : — niet, zoo als ik haar te voren
Aanschouwen mocht, waar ze op heur zeestrand lag,
In 't lauwe nat wellustig heel den dag
Zich badend, om, bij 't avondzonnegloren,
Met dansgewoel, en zang, en luid gelach,
Het lied van 't tintlend watervlak te storen ;
Ik zag haar, waar ze op d' oever van heur zee,
Stil, onbewogen neerzat, als verloren
In de overpeinzing van een grondloos wee.

Het wierd haar morgend. — Uit den schoot der golven,
Ontrolde zich allengskens over 't strand
Een mistgordijn, die spoedig heel het land
Als in een eindloos baarkleed hield bedolven.
Niets roerde, niets weerklonk er in dit kil
En loodgrauw hulsel, dat het al omvatte,
Dan 't morren van de onzichtbre zee, het schril
Gesteun der baar, die, met gesmoorden gil,
Als waar 't een doodsnik, soms in 't zand verspatte;
Niets, dan bij poozen in 't geboomte een snok
Des winds, een griezlen der verdorde bladeren,
Der stuip gelijk, die rilt door 's veegen aderen,
En 't leven hem ontrooft bij elken schok.
't Scheen alles angstig, doodsch; wanneer stadstoren,
Op eenmaal wagglende in zijn nevelkleed,
Hoog in de lucht een kreet liet hooren,
Die gansch den omtrek siddren deed.

Zij is dood! Zij is dood!
Klonk het aaklig in 't rond,
Uit zijn koperen mond.
Zij is dood! Zij is dood!
En dit klokkengebrom
Liep in België's schoot,

Steeds verzwaard en vergroot,
Als een donder herom.

't Ging over steden, over dorpen.
En stad en dorp, 't borst al in klaaggeluid,
Met dof-weergalmend klokgedommel uit,
Zoodra die doodsmaar hun werd toegeworpen.
En, als 't geschrei van broers uit één gezin,
Waarop de hoogste ramp is neergezegen,
Huilde elke stem van elke torentin,
Plots door heel 't land omhooggestegen,
Het huilen van al de andre tegen :
O wee ! ze is dood ! ze is dood ! ons Koningin !

Daar stak een wind op. — Was 't het klagen
Dat uit heel 't vaderland ten hemel schoot,
Wat hij, Oostende, in wilde vlagen,
U op zijn vleugelen kwam overdragen,
Ten rouwzang voor de Dierbre, wie de dood
Daar even op uw oever de oogen sloot ?
Zoo klonk het mij ; — en 't gierde, 't locide
't Ontzettend koor, waarin de smart

Van millioenen zielen samenvloeide ;
Het gierde, 't loeide, 't bulderde, — eerst verward
De tonen door elkander smijtend,
En altoos holler, dieper, droever krijtend ;
Dan weder zakkend, om, door de andre heen,
De stemmen, die er luider schreiden,
Op beurt te laten onderscheiden.
En hoort, hoe al die stemmen, een voor een,
Den lof der Afgestorvene verbreidden !

STEMME VAN RIJKEN

Wie is er hoogverheven,
Van macht en pracht omgeven ;
Wie is er van ons allen,
Die nooit op minderen dan hij,
Een blik liet nedervallen
Van smaad of hoovaerdij ?

Wie was als Zij verheven,
Van macht en pracht omgeven ?

En wie zag ooit bij 't pralen
Van koninklijke majesteit,
Iets uit heure oogen stralen,
Dan liefde en needrigheid ?

Waar is de bloem der vrouwen,
Die eens haar mocht aanschouwen,
Van gade en kroost omgeven,
En die, als vrouw en moeder daar,
Voor gansch een volgend leven,
Geen voorbeeld vond in haar ?

STEMME VAN GODVRUCHTIGEN

Wat hebben zij gemeens met God,
De troetelkinderen der weelde,
De grooten dezer aard, wien 't lot
Zijn hoogste gunsten mededeelde ?
Wat zouden zij Hem voor genot
Afbeedlen, dat niet reeds hen streelde ?
Wat hebben zij gemeens met God ?

En zaagt gij Haar, die over allen
Wie grooten heeten, heen kon zien,
Voor God den Heer nooit op de knien,
In zijne templen nedervallen ?

En was 't u dan niet, of rondom
Die allernederigst geknielde,
Iets heiliger het heiligdom
Met geuren van omhoog bezielde ?

Alsof uit Haar een lichtkrans gleed,
Die vrede in heel het kerkruim straalde ;
Die 't voorhoofd van den diepstverstaalde
Voor God in deemoed bukken deed ?

Alsof, in zonnestraalgewemel,
Er soms een englenheer bewoog,
Dat zich voor Haar in eerbied boog,
Eer 't heur gebeden droeg ten hemel ?

Wie zag de Heilige ooit een stond
Voor Gods altaren neergebogen,
En voelde zich geen traan in de oogen,
Geen bede zweven op den mond !

STEMME VAN BEDRUKTEN

Wie toch dacht, bij feest en plechtigheden,
Wijl het vreugdedronken volksrumoer,
Als een liefdewolk, Haar van beneden
Op de tillen scheen alwaar Zij voer ;
En, wijl Zij op ieder en op allen,
Met heur groet, een blik liet nedervallen,
In welks glans geheel een hemel loeg :
Wie dacht toen, dat zulk een jonge en schoone,
Onder 't goud der koninklijke krone,
Reeds de doornekroon der smarte droeg ?

En nogtans was 't zoo ! — De teedre moeder
Had 's lands hoop, heur eerstling van heur schoot
Weg zien rukken ; had heur oudsten broeder,
Frankrijks hoop, zien treffen door den dood ;
Had tot God, heur zuster, geest des Heeren,
Die heur troost op aard was, weer zien keeren ;
En, zoo vaak Zij liefdrijk haar gezicht
Rusten liet op 't beeld van haren vader,

Was 't als zag Zij 't staal van een verrader
Op de borst des grijzen mans gericht.

En nog nauw had Ze, in gebed verslonden,
Soms voor Gods altaar een balsemdrop,
Voelen leken op heur hartewonden,
Of daar bruischt het Fransche volk weer op,
En het doet den vorst, die 't achttien jaren,
Door den storm van duizenden gevaren,
Had gemend met forschen knieëndruk,
Onverwacht in 't voetzand nederrollen,
Als 't weerspannig ros, dat, plots aan 't hollen,
Zijn bedwinger wegsmijt met een ruk.

En daar moest Zij hooren, hoe die vader,
Hoe heur moeder, door het volksorkaan
Voortgezweept, omdoolden, — en te gader,
God ! licht zwalpten op den Oceaan !
Hooren, hoe de balling, in zijn staten
Van den laagsten zijner knechts verlaten,
Beedlen kwam bij vreemden om een dak ;
Zien, hoe 't grijze hoofd, dat, onbezweken,
Op zijn kruin zag waereldstormen breken,
Zelf nu voor dien storm zich boog en brak,

En toch moest Zij doen, wat koninginnen
Zijn verplicht : waar 't volk haar feesten gaf,
Moest een glimlach dekken, wat daar binnen
Weende, — bloemen spreiden rond dit graf !
En nogtans was 't daar een graf vol dooden,
Welker stemmen haar gedurig noodden,
Op zoo zoet, zoo liefderijk een toon,
Dat ze in 't eind, bezwijkend onder 't lijen,
Zich ook daar ter ruste neer ging vlijen,
Waar men beter slaapt dan op den troon.

Komt, o komt, gij allen, die in 't harte,
Morrend tegen God uw wonden draagt,
En aanschouwt die Vrouwe, door de smarte
Onder 't purper langzaam weggeknaagd !
Komt en leert van Haar, hoe gij de slagen
Van het wreedste lot gedwee kunt dragen,
Tot u 't hart geheel is uitgebloed,
En de dood een eind stelt aan uw kampen !
Leert van Haar, die koninklijke rampen
Droeg met meer dan koninklijken moed !

STEMME VAN ARMEN

Wie is er arm, die nooit, naar rijken
Opziende, bitterheid liet blijken ?
Wie is er arm, die ooit tot Haar
Kon anders opzien, dan met oogen,
Waarin zich paerelen bewogen
Van dankbaarheid en liefde zwaar ?

Ons Koninginne, ons Koninginne !
Zij wilde niet, dat onze minne
Het zou verkonden voor het land,
Hoe, op de dorheid onzer wegen,
Gelijk een milde zomerregen,
Steeds laafnis neerstroomde uit haar hand.

Wij mochten niet, dan voor d' Alhoogen
Op bloote knieën neergebogen,
En de armen tot Hem uitgebreid,
Uitroepen, hoe Zij 't bitterst lijden

Kon doen verkeeren in verblijden,
Met hemelsche milddadigheid.

Maar nu Hij, die Ze ons had gegeven,
Haar wegnam voor een beter leven,
Nu stroome 't onze zielen uit !
Nu klinke 't loflied, klinke 't kermen
Van heur geliefden, van heure armen
Door gansch den lande hoog en luid !

STEMME VAN KINDEREN

Wij doolden, arme kleenen,
Van iedereen verlaten,
Van iedereen vergeten,
Langs witbesneeuwde straten ;
Wij hieven naar den hemel
Ons blauwversteven handjes,
En baden : onze Vader !
Met klapperende tandjes ;

Wij hadden honger : geen vader
Bracht ons een stuksken brood ;
Wij hadden kou : geen moeder
Verwarmde ons in heuren schoot !

Wij hadden van het leven
Zoo weinig nog genoten ;
Maar toch was 't reeds zoo bitter,
Dat wij onze oogskens sloten,
En dat wij, arme kleenen,
Vergeten en verlaten,
Ons zetten in een hoeksken
Der witbesneeuwde straten,
En baden : Jezukens Moeder,
Ach laat de lieve dood,
Ons warm te slapen leggen
Bij 't Kindeken in uwen schoot !

En ziet ! daar kwam een Vrouwe :
Zij blonk van goud en steenen ;
't Boog alles voor haar neder ;
Zij boog voor de arme kleenen ;
En, wijl het in heure oogen

Nog heller blonk van goedheid,
Deed zij ons henen dragen
Met moederlijke zoetheid.
Wij dachten, 't was Jezukens Moeder,
Die zelve tot ons kwam,
En die ons bij heur Kindeken,
Mee naar den hemel nam.

Zij droegen ons in een beddeken,
Zoo warm en zacht ter ruste ;
Wij kregen eten en drinken,
Zoo veel ons harteken lustte ;
En somtijds kwam de Vrouwe,
Die blonk van goud en steenen,
Ontroerd de blijde spelen
Aanschouwen van heur kleenen.
Zij was wel Jesukens Moeder niet ;
Zij was een Koningin ;
Maar, of zij Jezukens moeder waar,
Zoo waakte op ons heure min.

STEMME VAN OUDERLINGEN

Wij hadden heel ons leven lang
voor 't daaglijksch brood gesloofd,
En bukten onder 's levens last,
hoe zwaar ook, nooit het hoofd ;
Wij hadden spierkracht in het lijf,
en wilskracht in het hart :
Dies namen wij van Godes hand,
gelijk de vreugd, de smart.

Maar ongemerkt kwam de ouderdom,
die ons den schedel boog,
Die spier- en wilskracht, drop voor drop,
uit lijf en harte zoog.
En wij, beladen met een pak,
nog zwaarder dan weleer,
Wij zegen eindlijk uitgeput,
op onze baan terneer.

Daar lagen wij, wij eens zoo kloek,
thans, — wreede spotternij ! —

Als kindren machteloos en zwak,
maar niet beschermd als zij ;
Daar lagen wij, heel de aarde tot last,
verlaten van heel de aard ;
Dood voor het leven, en nogtans
steeds van den dood gespaard !

Maar ziet ! daar kwam op eens een hand,
een koninklijke hand,
Ons wenkend uit den waereldstorm,
als naar een veilig strand.
Wij volgden haar, en sedert, in
de schaduw, die ze ons gaf,
Wat zaten wij gerust en wel,
te wachten op het graf !

STEMME VAN LANDLIEDEN

Wat schokken er somtijds de waereld ontstelden,
Vaak werd ons daarvan, in den vree onzer velden,
Nog nauwlijks een nagalm gebracht ;

Maar meermalen kwam, over bosschen en heiden,
Een wonder gerucht van haar deugd zich verbreiden,
Als windjes met bloemgeur bevracht.

En, als wij die wondre geruchten vernamen,
Dan vouwden onze ouden de handen te zamen,
En riepen : »Het is dan toch waar,
Maria Theresia, dat ze uit uw bloed is;
Dat eindlijk ons land door den hemel vergoed is;
Dat we U weer bezitten in Haar !"

En nu is Zij dood !... Doch haar heugnis zal leven,
Bemind en vereerd bij de laatste onzer neven ;
En, tot in de needrigste hut,
Zal 't nakroost nog eeuwen, met liefdrijk vertrouwen,
Haar beeld als het beeld eener heilge beschouwen,
Die 't land van daarboven beschut.

't Was hongersnood ! 't was hongersnood !
Daar lag de Maagd, eens als 't kleinood

Der westerwaereld aangebeden ;
Daar lag zij met verkrampte leden,
Vergeefs omwroetend in haar schoot
Naar al heur schatten van 't verleden.
't Was hongersnood ! 't was hongersnood ;
Daar lag met hare kroon van dorpen en van steden,
Gansch Vlaandren, worstlend in de omhelzing van den dood!

't Steeg uit Europa vol afgrijzen
Ten hemel : »Is er dan voor 't lot
Dier Droeve geene erbarming, God ?"
Maar vreeslijk-plechtig klonk het uit den mond der wijzen :
»Helaas ! nog ver, nog ver is 't end
Van die ellend ;
Want slechts uit Vlaandrens graf zal Vlaandren weer
herrijzen !"

En, wijl Europe, in stommen rouw,
't Omsluierd hoofd ter zijde wendde,
Om niet te zien, hoe 't vreeslijk ende
Diens naren doodstrijds komen zou ;
Terwijl gingen de oogen
Der Kranke zacht open,
En blikten ten hoogen,

Met tranen bedropen ;
Terwijl vloeide, teeder
Als zonneschijn over
't Verstervende loover,
Een vreugdeblos weder
Door 't bleek van heur koon ;
En — wonder ! — daar hoorde
Men van heure lippen,
Waar 't kermen op smoorde,
Een dankbee ontglippen,
Op liefdrijken toon.

»O Heere, zoo suisde 't, is 't waar, dat uw woede
Van mij is gegaan ?
Zij allen, die zagen, hoe diep mij uw roede
Had nedergeslaan,
Zij allen verstomden en schudden de hoofden,
Alsof zij aan redding noch uitkomst geloofden,
En togen vandaan !

En toch werd uw toren
In 't einde bezworen !
Toch zaagt gij, o Heer,
In genade op mij neer !

Want, waar ze mij allen verlieten,
Die redding verhoopten van menschlijke macht,
Daar bleef steeds de christen weldadigheid zacht
Heur balsem in mijn wonden gieten.

Daar bleven heure Engelen trouw aan mijn zij,
En baden, en stortten hun liefde over mij,
Tot dat zij den levensstroom zuiver en vrij
Weer door mijne aadren zagen vlieten !

Gij, Heere, beloon ze,
Gij, Heere, bekroon ze,
Die Englen der christene min !
En stort uwen zegen
Vooral op de wegen
Des Engels, die in
Mijn lijden het eerste en het laatste van allen,
En steeds de overvloedigste laafnis liet vallen :
Stort al uw schatten uit op Belgie's Koningin !"

STEMME UIT DEN VREEMDE

(REPUBLIKEINEN)

Wat is ons kroon en koningsstaf,
Van d' aanvang aller eeuwen af,
Met glansen uit Gods glans omschenen?
De Rede blies er op, — en ziet!
Als waren zij er nooit, verdwenen
Hun goochelglansen in het niet!

Wij zagen vorsten, grijs van dagen,
Uit hunnen troon gebonsd, verjagen,
Bespuwen van het laagste grauw,
En bij den vreemde gaan verkwijnen in hun rouw.

Wij zagen bedelaars in lompen,
Spotlachend klaafren op den troon;
En dronkaards, bij 't gejouw en schaatren van den hoon,
Europa's oudste en schoonste kroon
Wegschoppen met hun klompen.

Wij zagen 't, en wij zeiden : »God
Gaf elk zijn recht, en geeft elk recht zijn beurt op aarde !
De troon heeft lang het volk bespot ;
Het volk gevoelt in 't eind zijn waarde,
En wisselt met den troon van lot !"
En echter, als wij Haar aanschouwen,
Die met der Belgen wijzen Vorst
Den last der krone heeft getorscht,
Dan kunnen wij ons niet weerhouwen
Het hoofd te buigen op de borst,

En een bewondringstraan te mengen
Bij al de tranen sprekend-waar,
Die 't oog van rijke en bedelaar
Ter lofrede om heur lijk komt plengen !

Dan, Belgenland, beseffen wij,
Waarom 't omwentlingsspringgetij,
Dat half Europa overplaste,
Het woeden van zijn golfgeklots
Op uwe grens, als op een rots,
Vergeefs en nog vergeefs ontlastte.
Waarom uw kroon met heller glans

't Verbaasd Europe in de oogen gloeide,
Als aller kronen schitterkrans
Verbleekte in 't onweer, dat er loeide ;
Want, driemaal zalig land ! niet waar,
Met geen geleende flikkring praalde
Uw kroon ; — maar 't licht der deuged straalde
Uit wie ze op 't hoofd droeg, rondom haar ?

Zoo deden, op de vleuglen van 't orkaan,
Liefde en bewondering, van uit den lande,
Als rouwbeklag onzichtbrer geesten, aan
Dit vorstlijk sterfbed, op Oostendes strande,
Hun hulde in beurtgezang ten hemel gaan.
En, door wat stemme er lof werd aangeheven,
Geen klonk er, die niet eindigde in een klacht ;
De een riepen : »Wie zal thans ons 't voorbeeld geven,
Dat zij van elke deugd te geven placht ?"
En de andre : »Wie zal onzer zich erbarmen,
O God! nu gij voor eeuwig in den dood
De koninklijke hand der moeder sloot,
Die troost en zegen regende over de armen ?

Wie zal den grijze, wie het kind beschermen ?
Wie hongerigen spijzen in den nood ?"
En al de stemmen smolten in één kermen
Weer samen ; en, door 't schokkend luchtruim, sneed
Plots zoo vertwijflend en zoo diep een kreet,
Dat de Oceaan, opspringend, zijne baren
Verhief, alsof een nooitgekend vervaren
Zijn diepste diep van ijzing siddren deed.

En ziet ! alsof er antwoord uit den hemel
Zou dalen, scheurt het jagend wolkenheer
Zich open ; en verblindend straalgewemel
Valt, als een oogslag Gods, op Belgie neer.
't Orkaan zwijgt stil ; en, wijl alleen het dansen
Der witgekuifde golven ruischt in 't licht,
Dat hen besprenkt met goud en rozenglansen,
Houdt Belgie de oogen naar het Oost gericht.
Want is het niet, of soms, aan gindsche transen,
Een windeken het gloeiend-purpren kleed
Van Englen door het wolkdons fladdren deed ?
Want komt daar uit den hooge niets gevaren,
Smartsussend als 't akkoord van hemelsnaren ?...
Ja, 't nadert ! 't nadert ! kniel, kniel neer en hoor,
O Belgie ! daar weergalmt der Englen koor !

KOOR VAN ENGELEN

Heilig, heilig, driemaal heilig
is de wil van God den Heer !
Buige de aard zich voor dien wille,
en op de aard stroomt vrede neer.

Laat, ja laat uw tranen vloeien
op het lijk van uw Vorstin !
Weenen moogt gij om uw moeder,
Belgen, kindren heurer min.

Maar den Heere, wiens Algoedheid
u die teedre moeder gaf,
En wiens Wijsheid haar terugnam,
vraagt Dien geene reekning af !

Slaat uwe oogen op de Telgen,
die er sproten uit haar schoot,
En aanschouwt, hoe Ze in hun ziele
't zaad van al haar deugden sloot.

Dringt u om die Spruiten henen ;
en weldra zal over 't land
Zich de vredeschaduw spreiden
van den boom, door Haar geplant.

En, wat storm er elders woele,
rustig zal haar moederoog
Belgie in die schaûw zien schuilen,
wijl Zij 't zegent van omhoog.

Heilig, heilig, driemaal heilig
is de wil van God den Heer !
Buige de aard zich voor dien wille,
en op de aard stroomt vrede neer !

1850.

BIJ 'T KERKPORTAAL

BIJ 'T KERKPORTAAL

I

Het zondagslof is uit. — De hooge bogen
Der domkerk momplen nog het laatste akkoord
Der orgel, als d'eerbiedgen nagalm voort
Van 't loflied, dat daar opsteeg tot d'Alhoogen,
En heel de schare der geloovgen koomt
Ter wijde kerkdeur langzaam uitgestroomd.
Voorwaar, een treffende aanblik ! jeugd en grijsheid,
Fluweelen eelmanskleed en beedlaarspij,
Onwetende eenvoud en eenvoude wijsheid
Daarhenen te zien vlotten, zij aan zij,
Vermengd, verward, gelijk, — zoo als zij allen
Daar binnen waren, voor des Heeren oog,

Die geest, noch kleed, noch jaren van omhoog
Aanschouwend, slechts een blik van welgevallen
Op menschen, broers in smarte, neer liet vallen.
En, zoo men met navorschend oog 't gelaat
Van al wat daar voorbijstroomt gadeslaat,
Is 't niet, als zag m' op al die aangezichten,
Wat elk in 't huis des Heeren kwam verrichten?
Gij, armen, op wier wezen 't aardsch verdriet
Bij 't binnengaan zijn sombre plooien liet,
Gij badt, niet waar? en hebt in uw gebeden
Het woord des balsemenden troost gehoord:
Hoe 't hemelrijk den arme toebehoort;
En helder blikt ge omhoog bij 't buitentreden.
Gij, rijken, wier gelaat van vreugde blonk,
Gij dacht, hoe God u ginds zal reekning vragen,
Voor wat Hij hier zoo overvloedig schonk;
En ernstig houdt gij 't oog ter aard geslagen.
En gij, Helena, arm in aardsch genot,
Maar rijk in jeugd en schoonheid, wat gebeden
Zijn onder 't lof uw lieven mond ontgleden,
Waarom hebt gij gesmeekt in 't huis van God?
Ge zijt, — gelijk een bloem gebloeid in 't wilde, —
Van uit den schoot des volleks opgegaan;

Geen weet er hoe, noch waar ge zijt ontstaan ;
Maar ieder ziet uw glans bewondrend aan,
En menige is er, die u plukken wilde.
Zeg, meisje, zijt ge in Godes huis misschien,
Aan hem, die zon en stormen kan gebiên
De bloemekens op 't veld niet aan te raken,
Gaan vragen, dat Hij ook op u zou waken ?
Zijt ge uwe jeugd, uw schoonheid en uwe eer
Gaan stellen in de hoede van den Heer,
Verzekerd, dat geen kwaad u dan kan naken ?

Maar, zoo lichtzinnig zweeft uw blik in 't rond,
Iets zoo uitlokkends speelt er om uw mond !
Gij bloost ! waarom ? — heeft de aanblik van dien jonker
U dan ontsteld ? — Kent gij dien teedren lonker,
Dien Edmond ?... Ja, 't is honigzoet van toon,
't Is harteketelend, al wat zijn lippen
Glimlachend en zachtfluistrend komt ontglippen ;
Hij kan der lichtgeloovige zoo schoon
Een toekomst voor de scheemrende oogen spiegelen,
Zoo'n lustwarande, vol van liefde en pracht,
Waar al hetgeen een vrouwenhart betracht,
Als in een eeuwgen heildroom haar zou wiegelen ;
Maar dat zijn louter bloemen, die zijn hand

Behendig weet te strooien op den rand
Eens afgronds ! —
En nogtans, gij slaat uwe oogen
Niet neer voor zijner oogen wulpschen gloed !
En 't is geen vrees van 't maagdelijk gemoed,
Die u in blos naar 't voorhoofd is gevlogen !
Gij bloost van ijdle vreugd ; gij houdt naar hem
Uw hoofdje, aanminnig luistrend, heengebogen ;
Gij drinkt het deugdvermoordend gif van stem
En blik te zamen in met lange togen !

. . . . . .

En dat, bij 't uitgaan van Gods tempel ! — waar
Uw moeder, toen ge een kind waart, u geleidde ;
U op de kniekens zette voor 't altaar ;
En, wijl ze door uw blond, gestruiveld haar
Heur vingren spelen liet, ten hemel schreide :
»Ik dank u, 'k dank u voor dit kind, o Heer !
Maar 't is zoo schoon, en 't is zoo arrem tevens ;
Maak toch, dat, op den harden weg haars levens,
Die schoonheid in geen bron van ramp verkeer ;
Maak, dat zij, arm en schoon, in deugd en eer
Omwandle ! — Wees Gij, Heere, haar behoeder !"
Helena ! hoort ge niet ? dat bad uw moeder !
Gedenk, gedenk uw moeder toch ! —
Maar neen !

Gij hoort naar uw verleider slechts alleen !
Gij denkt slechts : zou geen kennis ons bespieden ?
En gluurt door de avondscheemring schuins en schuw ;
Maar God, Helena, zult ge niet ontvlieden !
Die roept van uit zijn huis u na : »wee u !"

II

Daar rijst weer 't grootsch en ernstig kerkportaal.
Hoe bont krioelt daaronder, van een straal
Der lentemorgendzon zacht overgoten,
Dat volk, wijl boven, in de blauwe lucht,
De beiaard zijne klingelende noten
Wegspranklen doet in huppelende vlucht.
Waarop toch wacht die breede schaar van armen?
Waarom dat los en wauwelend gepraat,
Dat uit hun menigt t' allen kant ontstaat,
Wijl ze in Gods lieve zon zich staan te warmen?

Ah! 't is dat jonker Edmond zich in trouw
Verbindt met een hoogeedle, rijke vrouw.
Zoo aanstonds zal de plecht voltrokken wezen;

En dan krijgt elk een gift in geld en brood;
En daarom is de drokte hier zoo groot,
Dat roept een vreugdelach op ieders wezen.

Doch, onder allen, is er éene, die
Noch klapt, noch lacht : een jonge moeder. — Zie!
Ze draagt een zuigling aan de borst; — heur kleeren
Verraden, hoe verslenst ook, vroeger pracht.
Kent gij die vrouwe niet? — Zij ook, zij wacht
Op 't jonge paar, dat uit het huis des Heeren
Verbonden in den echt gaat wederkeeren.
Zij wacht op jonker Edmond; — en het staat
In woede en wanhoop op heur bleek gelaat
Geprint, waarom zij op hem wacht : — hij leidde
Haar in den kolk, die jeugd en deugd verslindt ;
Het kind, dat aan heur borst ligt, is z ij n kind;
En 't kind en haar verstiet de wreedaard beide :
Het is Helena! —
Arm, verbroken riet!
Dat dacht ge in uwe meisjesdroomen niet,
Wanneer ge, uw englenkopje voor den spiegel
Opsmukkend, overrekendet hoeveel
Aanbidders gij verstrikt hieldt, in dat geel,

Met gouden glans doorwaterd lokgewiegel !
Toen scheen 't u, dat de needrigste uit dien hoop,
Indien ge op hem een straal van uw blauwe oogen
Liet vallen, aan uw voeten neergebogen,
Dat blonde hoofd, voor gansch uw levensloop,
Met kransen eeuwger liefde hadde omtogen !
Toen was het louter diamant en goud,
Zijde en satijn, waarmede de uitverkoren,
Wien gij in 't einde uw hartje schenken zoudt,
U boven alle vrouwen moest doen gloren !
En zeg, waar is die pracht, die liefde nu ?
Waar is dit heil, dat eindeloos moest duren ?
De lievling uwer keuze troetelde u,
Gelijk een bloem, geplukt voor luttel uren,
En smeet u, walgend van uw schoon, gelijk
Een bloem, wier geur en kleur vervloog, in 't slijk !

Daar staat ge nu, arm en van elk verlaten ;
Arm en van elk bespot ; — met uwe schand,
Die aan uw leven met onbreekbren band
Verknocht is ; die ge rondvoert langs de straten ;
Die ge, als een straffe Gods, veroordeeld zijt
Te voeden met uw bloed, en telken stonde
Naast u zien op te groeien, als 't verwijt,

Het levende verwijt van uwe zonde ;
Daar staat ge, diep rampzaalge, met uw kind,
Gelijk een booswicht met zijn brandmerk, — bevend
Dat iemand u herkenne, en toch steeds levend
Gevoelend, dat gij 't als een moeder mint!

O ! vreeslijk, vreeslijk moet uw lijden wezen,
Helena ! Maar, op dezen stond nogtans,
Is, in uw helsche duisternis, een glans
Van helsche vreugd en helsch genot verrezen :
Gij gaat u wreken, is het niet ? — en ja !
't Zal schoon zijn, als, in 't bijzijn van zijn ga
En al zijn magen, dier weleedle grootheid
De vrucht wordt aangeboden zijner snoodheid !
Ja, 't zal weergalmen over heel de stad,
Als gij.... Maar, welk een plots gewoel is dat ?
Ah, stil ! — de plechtigheid is uit ; daar komen
De koetsen dichter bij gerold ; daar sluit
De wijde deur zich open. — God ! wat stroomen
Die armen wild dooreen naar hunnen buit !
Plaats dan, voor d'eedlen Edmond en zijn bruid !...
»En plaats voor mij !" gilt, midden onder de armen,
Helena; — en, op stijfgespannen armen,
Steekt zij heur kind uit, dringt zij door tot hem.

Doodsbleek, woest de oogen rollend.... Maar geen stem
Loost de opgespalkte mond ; alleen een rauwe
En doffe snik ontsnapt hem. —
En, terzij
Zich tot een dienaar wendend : »Eh, lakei !
Geef dubbele aalmoes aan die arme vrouwe !"
Spreekt Edmond kalm, en stapt glimlachend op
De tree der koets, die wegrijdt in galop.

III

't Is nacht, — een nare nacht, door stargeflonker,
Noch maangeglim verlicht ; — en, wat ge ook staart,
Geen omtrek vindt uw oog aan 't kerkgevaart,
Dat, zwarter nog dan 't zwart van 't nachtlijk donker,
Een reus schijnt, die, gezeten in het slijk,
Zijn hoofd verborgen houdt in 't starrenrijk.
Alleen van onder schiet, met flauw geschemel,
Het gaslicht, in de diepte van 't portaal,
Een zijdelingsche en waggelende straal.
En zie ! wat is dat voor een schimgewemel ?
Wat roert daar voor de duistre kerkdeur ? — Zit

Daar dan een levend wezen ? — Groote hemel !
Een vrouw is 't, die daar nederknielt en bidt !

Een vrouw, om middernacht, hier bidden komen !
Wijl rondom 't kerkgebouw het windgezucht
Zoo vreeslijk buldert door de ijskoude lucht ;
Wijl sneeuw en regen, onverpoosd bij stroomen
Neerstortend, samen met den noordenwind,
Voortzweepen al wat zich op straat bevindt :
O ! 't moet ook vreeslijk stormen in het harte
Van haar, die op deze uur, bij zulk een weer,
Met de geheimenis van heure smarte
Gevlucht komt naar de woning van den Heer !

Wie mag die zwaarbeproefde zijn ? — Maar luistert!
't Wordt hier en daar verstaanbaar wat ze fluistert.
O God ! wat klinkt heur stemme hol en naar !
't Is of ze in ijlkoorts, of ze uitzinnig waar !
»Ja, Heere Jezu, ja — ik ben hier weder !
Zoo lang reeds kniel ik elken nacht hier neder !
En, hoort ge mij dan niet ?... Ik durf bij dag
Niet in uw woning komen.... Zoo men 't zag,
Men jouwde me uit.... der Heilgen beelden zouwen

Hun steenen hoofd omwenden, bij 't aanschouwen
Van eene als ik.... want, God, ik ben een.... ha !
Nog kan ik 't uit mijn eigen mond niet hooren,
Het woord, dat noemt hetgeen ik ben.... en ja !
Toch heet ik zóo ! ... ik ben....
Ik was te voren
De schoon Helena.... O ! en 'k dorst hier toen
Met opgeheven hoofde binnentreden....
Hadde ik er maar gedaan, wat ik er heden
Voor mijnen laatsten druppel bloed wou doen :
Hadde ik er maar gebeden ! maar gebeden !

. . . . . .

Nu bid ik, nu.... Maar voor mijn smeeken houdt
God de ooren toe.... Hij wil geen einde maken
Aan mijne ellende.... En echter, ziet mijn kaken ! —
't Blanketsel is er afgevaagd : — ijskoud,
Vervaerlijk hol en bleek, niet waar ?... Aanschouwt
Mijne oogen ! — op deze uur des nachts en blaken
Ze niet van 't vuur des dranks ; ze zijn alleen
Wat ontucht ze gemaakt heeft en geween ; —
Zeg, staan ze min verglaasd dan die van een
Die uitgestrekt ligt onder 't veege laken ?...
O ! alles is zoo dood in mij.... en toch,

Toch leeft de wroeging, leeft de schande er nog !

. . . . . .

Helaas ! zal ik dan nooit die gunst verwerven,
O God van goedheid, dat ik gansch moog sterven !
't Is immers toch gemaklijk — sterven?... Ziet
Mijn vader eens, hoe spoedig het verdriet
Om mijne schand hem deed ten grave dalen ;
Hoe kort daarna hij moeder ook kwam halen ;
Hoe gauw het kindeken, dat hier mijn smart
Moest deelen, engeltje in den Hemel werd !

. . . . . .

Ach ! vader, moeder, kind, dat mijne borste
Gezogen hebt, ziet, hoe ik snakke en dorste
Naar 't graf ! Valt toch d'Almogende te voet !
Komt mij verlossen ! . . .
Maar, wat licht, wat gloed
Daar binnen in de kerk ?... Ha ! bidden.... bidden....
Daar zijn ze.... vader.... moeder.... 't kind in 't midden....
Ze komen.... hand aan hand.... Hoe schoon ! hoe schoon !
Zie ! vleugels aan hun schouders.... en een kroon
Op ieders hoofd.... in licht en wolkgewemel !
Weg Edmond ! weg !... geween ontsluit den hemel....
Ik kom.... heb dank, o Heer.... heb dank, heb dank !"

Zoo raaskalt de arme vrouw ; en aan heur lippen
Ontrolt nog enkle malen 't zoet : heb dank !
Maar eindlijk sterft het weg, en niet een klank,
Geen zucht meer hoort men aan heur borst ontglippen.
Ze blijft beweegloos neergeknield. —
Werd God
Dan toch in 't eind door zoo veel wee bewogen ?
Was 't dan geen droom der ijlkoorts, die heure oogen
Begoochelde ; maar werd ze aan 't harde lot,
Dat hier haar deel was, inderdaad onttogen ?

't Wordt morgend ; maar een morgend koud en grauw,
Van ijzelmist doortrokken. — 't Kerkgebouw
Onthult allengskens zijne reuzenleden
Van 't floers, waarin 't de nacht gedompeld hield.
De stad ontwaakt ; en toch zit, daar beneden,
Helena voor de kerkdeur steeds geknield !
Hoort zij dan ginds die stemmen niet weerklinken ?
Ze naadren : zie ! het is een gansche rij
Nachtbrakers, die van uit een braspartij

Naar huis toe wagglen onder dol rinkinken.
Daar valt ze hun in 't oog.... één komt tot haar
Gezwijmeld : » Eh ! lief kind, wat doe-de daar ?
Ons Heer is nog niet op !... Ze speelt de stomme,
Zoo 't schijnt.... Kom, zij niet bang, kijk maar eens omme,
En laat ons uw gezicht zien !" — En, met een,
Grijpt hij ze bij den arm ; maar, als een steen,
Stort ze achterover, koud en stijf, ten gronde ;
En uit zijn borst ontsnapt op d'eigen stonde
De nare kreet : »Helena ! dood !... ha !... God !"
't Was jonker Edmond ! — Bleek, ontnuchterd, zwijgend,
Stond hij en zag.... En boven hem klonk dreigend
De weergalm van het kerkportaal : ja. .. God !

1851

OP DE KERMIS

OP DE KERMIS

ZIE toch, hoe frisch, hoe lokkend, daar beneden,
Het dorpken aan den voet zijns heuvels ligt !
Hoe, over 't blauwend mastbosch heengegleden,
De herfstzon 't met heur fijnste goud verlicht ;
Zie, hoe het kerkje, als in een doom van vrede,
Met glansen ongewoner blijheid glimt ;
Hoe 't wolksken, dat uit ieder schouwken klimt,
U schijnt te nooden : eet hier gastvrij mede !

Zie, hoe elk leemen hutje, versch gewit,
Uitschittert tusschen 't zonnig groen ; hoe 't vaantje
Blij hangt te wuiven naast het torenhaantje,
Dat op zijn kruis van trots te vonklen zit !

Want het is kermis in het dorp ! — En, hoor maar !
Zoohaast ge nader bij treedt, wat een koor daar
Van bommlen en trompetten, met geschrei
Van kinders, en gezang, en allerlei
Geroep van kramers ondermengd, u tegen
Komt schallen ! Zie, wat menigte allerwegen
Ter kermis stroomt ! — Hier is 't een lange root
Van knapen en van deernen, die, luidtierend,
En arm aan arm de heerbaan overzwierend,
Het dansmuziek, dat hen van verre noodt,
Op voorhand hupplend, tegenspoên ; dan weder
Zijn 't vrijersparen, die, meer stil en teeder,
Voorbijgestreken komen, en elkaar
Den arm om 't midden strengelen, en koozen,
En fluisteren, en lonken, alsof daar
Rond hen niet menig spottend wezen waar,
Dat lachend omkijkt naar hun zalig blozen.

En gene vrouwe, die daar in een nis,
Uit d'ijzergrond des hollen wegs gehouwen,
Zoo roerloos, op een dennewortel, is
Gezeten, met de handen saamgevouwen,
Zij steekt wel pijnlijk-droevig af, niet waar,
Bij alles wat daar ruischt en woelt vóor haar ?

Zie, menig meisje, dat haar, vol meedoogen,
Eene aalmoes in 't voorbijgaan schenken wil,
Staat, van onwillige ijzing siddrend, stil,
Als ze in die holle, somber-vonklende oogen,
Als ze op dit geel en afgeteerd gelaat,
Van enkle klissen halfgrijs haar omtogen,
Den blik met eenige aandacht rusten laat.
Want een vervaerlijk iets schijnt aan die vrouwe
Verknocht : ge zoudt ze voor een beeld van Rouwe
En Wroeging nemen, zoo bij poozen niet
't Krampachtig wringen van heur dorre handen,
Haar koortsig huiveren en klappertanden
Het leven, dat daar binnen woelt, verried.
Ook komt er klacht noch bede van haar lippen ;
En zelfs, waar een goei ziel haar in den schoot
Een penningsken om Gods wil neer laat glippen,
Bedankt ze, noch ontwaart ze wie dat bood.
Slechts op het dorp, daar ginder, houdt zij de oogen
Gevestigd. En nogtans, hoe onbewogen
En strak die blik ook zij, heur ziele ziet
Het dorp, zoo als 't daar voor haar ligt, toch niet !
Neen, in haar zelve aanschouwt zij 't, opgerezen,
Zoo als zij 't eens gekend heeft, lang voordezen ;
En, aan den aanblik van dát dorpken, kleeft

Heur ziel met al hetgeen in haar nog leeft.

Het was er toen ook kermis : — en, als heden,
Lag 't hupsche ding, ginds op zijns heuvels voet,
— Prat, als een meid, die heur geliefde ontmoet, —
Met al den glans van zijn bekoorlijkheden,
Te blikkren in den najaarzonnegloed.
En in zijn midden werzelde en krioelde
De bonte en dichte hoop ook door elkaar,
Rond steekspel, kraam en herberg, alsof daar
Een stroom van hoofden heen en weder spoelde,
Waarboven een geraas, een schaatren joelde,
Dat zelfs de verste weergalm in het dal
Ontwaakte, en meedeed in het vreugdgeschal.
En, als een heer van bieën, zwermde en gonsde
De jonkheid rond en in de tente, waar
De dans aan gang ging ; en 't was schoon, voorwaar,
Om aanzien, hoe daar alles door elkaar
Woest sprong, en woelde, en op en neder bonsde.
Hoe al die kloekgebouwde knapen, met
Het korte pijpken in den mond, de pet
Flink op één oor, hun liefken heen en weder
Voortrukken door de rijen ; of ze in 't rond
Omzwirlen deden, en ze van den grond

Voor 't laatst de hoogte in wipten, als een veder ;
Hoe al die meisjes, schittrend opgesmukt
In 't kermiskleed, en van genot verrukt,
Als vliegend bloemfestoen van duizend kleuren,
Zich lieten slingeren en medesleuren
In 't dansgewriemel ; o ! 't was schoon om zien,
Wat blozende gezichtjes, tintlende oogen,
Wat rozenmondjes, van een lach omtogen,
Daar door elkander warrelden en vlogen,
En zich niet toonden dan om weer te vliên !

Doch wie, van al de schoonen, die daar waren,
Vermocht er schoon Regina te evenaren ?
Geen meisje, waar ze bij den dans verscheen,
Of 't zag haar na met schuinsch en nijdig lonken ;
Geen jongling, of hij drentelde om haar heen,
In hoop dat hem 'nen oogslag wierd geschonken.
En, waar die oogslag op de rauwste ziel,
Op d'ongetemdsten woestaard nederviel,
Daar stond die vóor haar als een lam, en blikte
Dom-lachende en beschaamd ten gronde, en vroeg
Zich zelven, waarom 't hart hem nu zoo joeg,
Dat nooit nog voor gevaar of vuistslag schrikte.
En wie zou, van de heele jonglingsschaar,

Nu de gelukkige uitverkoren wezen,
Die eerst met haar mocht dansen ? Want, voorwaar,
Zoo velen vroegen te gelijk het haar !
Doch, wie heur antwoord tusschen hoop en vreezen
Afwachtte, geen en voelde zich het hart,
Als meulders Karel op dien stond benard.
Want zie ! nu haast een week of drie geleden,
Was hij ter markte naar de stad gereden,
En keerde 's achtermiddags huiswaarts : — zacht
Liet hij zijn bruintje stappen naar behagen ;
Sloeg soms 'nen daas, die 't glanzig beest kwam plagen,
Weg met een mei ; of floot een deuntje, en dacht
Aan schoon Regina, — toen hem onverwacht
Een zilvren stemmeken in de ooren trilde,
Dat lachend hem van achtren toeriep : »Eh !
Voert meulders Karel geen mooi meiskens mee ?"
En, vóor nog dat hij stil kon houden, tilde
Een meisje met een wip zich op, en had
Regina zelve plaats naast hem gevat !

Regina, op zijn karre, aan zijne zijde !
Zij, welker beeld zoo lang reeds heel zijn ziel,
Hetzij hij waakte of droomde, bezig hiel,
En tevens hem deed treurig zijn en blijde !

O ! 't was een engel, die haar op dien stond,
Bewogen door zijn liefde, tot hem zond ;
En ja ! het woord, dat hij zoo vaak wou spreken,
Maar dat, als hij in haar bruine oogen zag,
Hem telkens in de keel was blijven steken,
Dat zou ze van hem hooren op dees dag !
Maar hoe begost ? — Zijn liefde mee te deelen
Aan wie men mint, is zulk een ernstig iet !
En, of Regina Karels opzet ried,
Het malle ding scheen met zijn ernst te spelen,
Heur mondje stond naar lach, en anders niet.
En hij, — schoon hij ze zoo had willen stelen
Om heure malheid zelf, — dacht vol verdriet :
»Neen, 't geeft nu nog geen pas ! Wellicht zal ginder,
Aan 't Kruis, de lieve tooveres wat minder
Snapachtig wezen.... nog gewacht tot daar !
Maar, eens daarover, 't passe of niet, 'k zal haar
Mijn rede zeggen !" — Doch, hoe traag 't ook stapte,
Reeds heel een end was bruintje 't Kruis voorbij,
En zwijgend zat steeds Karel aan de zij
Van 't meisje, dat steeds luider lachte en snapte.
Maar, gaat hem daar niet plots een licht op ? — Vroeg
Ze hem daar niet : »Is 't waar, wat ze vertellen,
In 't dorp, dat ge uwen meulen gaat herstellen ?"

— «Herstellen ?" — viel hij eensklaps in, en loeg
Haar veelbeteeknend toe ; — »neen, gansch herbouwen !
'nen heelen nieuwen zetten ! O, en 't zal
Een stuk zijn, als ge, van beneen in 't dal,
Hem met zijn roode wieken zult aanschouwen !
En ook ons huis komt tevens heel in steen,
Met een verdiep, en pannen ; en beneen,
De groote kamer, laten wij behangen
Gelijk in 't stad ; en 't vensterglas vervangen
Met groote ruiten ; zelfs spreekt moeder van
Een schouw, waarin een kachel branden kan.
En, als dit al voltooid is, zoo zegt vader,
— En hier sprak Karel stiller, en schoof nader
Bij 't meisje, — laat hij mij de meulderij,
En kan ik zorgen dat ik winne als hij.
Maar, wie zal dan meestres zijn in dit huisken ?
Wie maalderesse van het meulekijn ?...
Regina, zeg me, o zeg dat du 't wilt zijn !
En, met al wat er in is, wordt het kluisken,
Met wat er op is, wordt de meulen dijn !
O ja ! laat mij het van dijn lippen hooren,
Dat du voor God de mijne worden wilt !...
Zoo vreeslijk-lang heb ik geweld verspild,
Om in mijn hart die liefde te versmoren ;

Want du bist toch zoo schoon! en ik.... maar 'k zou
Di zóo beminnen, zóo gelukkig maken!
Ik zou di.... O! zeg toch dat du mijn vrouw
Wilt wezen.... of, Regina...." en daar braken
De tranen, die plots gutsten langs zijn kaken,
De woorden af, die hij nog spreken wou.

En 't was alzoo, dat Karel zijn vriendinne
't Geheim veropenbaard had zijner minne.

En zij, — ze had noch ja, noch neen gezeid;
Maar in zijn hand heur handeken geleid;
En, na ze een poos stilzwijgend was gebleven,
Had zij, zich nederbuigende over hem,
Gefluisterd met heur liefelijkste stem:
»Te kermis zal ik di mijn antwoord geven!"

En 't was nu kermis! — En nu stond hij daar,
Bij de andren, in de danstent, rondom haar
Schuw henendruipend; want, om het te wagen
Haar, zoo als elk, stoutweg, ten dans te vragen,
Dat dorst hij niet, hoe vaak hij 't ook besloot.
En zoo had hij reeds menigen genoot
Met zijn Regina hupplend om zien varen,

Wijl hij er stom en droef stond op te staren.
Doch eindlijk was ze weder vrij : — en, zag
Ze daar naar hem niet met heur zoetsten lach ?
God, ja ! en hij schoot toe ; — en, met zijn hemel
In d'arm, vloog hij nu ook door 't dansgewemel !
En zie ! dat gaf hem moed, Regina had
Licht na den dans wel gaern heur plaats hervat ;
Maar met zoo'n zacht geweld, zoo'n liefdrijk fleemen,
Wist Karel ze uit de tent te lokken, dat
Ze naast hem op een bank in 't lommer zat,
Schier vóor ze er zelf had kunnen acht op nemen.
En, zonder dralen, vroeg hij : »Weet du nog,
Waarop du mij van daag moet antwoord geven,
Regina ? — 'k Wacht dit antwoord thans ! — maar och !
Gedenk, dat dit het heil van heel mijn leven
Verzekert, of mij van verdriet doet sneven !"
En, om nog meer heur hart te raken, hiel
Hij nogmaals haar voor oogen, hoe gedurig
Hij op haar dacht, hoe lang reeds en hoe vurig
Hij haar aanbeden had met heel zijn ziel ;
Dan, hoe ze in louter zaligheid hun dagen
Ombrengen zouden onder hun getwee,
In 't lieve molenhuisken ; hoe hij 't wee,
Als dit hen treffen moest, alleen zou dragen ;
Hoe ze alles, wat heur hartje kon behagen,

Zoohaast hij maar mocht raden wat ze wou,
Terstond van zijne liefde ontvangen zou,
Die heur geen tijd zou laten om te vragen.
Doch zij, hem wijzend op een juffrenpaar,
Dat op de kermis over was, en daar
Hel-schitterend van goud en kant en zijde,
Op weinig schreden afstands, naast hun zijde
Voorbijgewandeld kwam, sprak : »Karel, zie !
Regina wordt alleen de vrouw van wie
Haar eens gelijk kan maken aan de die !"

En dit is 't tafereel, dat, gansch omtogen
Van jonkheidsglans en jonkheidsfrischheid, drijft
Voorbij de beedlares haar zielenoogen.
Doch, of haar dit aanschouwen zeer deed, wrijft
Ze, plotslings griezlend, zich voor 't hoofd, — en blijft
Dan weer, gelijk te voren, onbewogen.
Want onverwijld is daar een nieuw vertoog
Op komen rijzen voor haar zielenoog.
Weer ziet zij 't dorp ; maar luttel jaren later
Dan straks ; en weer krioelt het overal
Van volk, en galmt het heinde en ver in 't dal
Van allerlei rumoer en vreugdgeschater :
Weer is 't er kermis. — Doch, wat ongemeens

Doet ginds die schaar van menschen, zoo op eens,
Aan d'ingang van de dreef te zamen stroomen ?
Ah ! op de heerbaan zien ze een rijtuig komen,
Dat blikkrend voortsnelt door het zonnig stof,
En waar zoo trotsch een tweespan voor draaft, of
Het volk ter kermis bracht van 's konings hof.
Ruimbaan ! daar komen ze aangesnord ; daar houwen
Ze stil : — o ziet, wat heeren en mevrouwen
Blij-juichend van de trede wippen ! ziet,
Wat rijkdom, wat geruisch, en wat geschemel
Van vreemde kostbaarheên ! en daar.... maar hemel !
Die dame daar.... is dat Regina niet ?...
't Is zij, voorwaar, die, over luttel jaren,
Des dorpkens en des boerenlevens moe,
Naar 't stad trok, en sinds kort, men weet niet hoe,
Al wat daar prachtigst heet mocht evenaren.
't Is zij ! — En, met wat ongemaakten zwier,
Weet ze al heur schoonheid bij dien steedschen sier
Uit te doen schittren ! Wie, die haar te voren
Niet kende, of hij zou zweren, ze is geboren
En opgevoed in hoflijkheid en pracht ?
En echter houdt ze zich niet grootsch ; maar lacht
En knikt elke oude kennis vriendlijk tegen,
Of spreekt hen aan ; en, waar er een, verlegen
Voor haren rijken tooi, niet weet wat hij

Heur zal ten antwoord geven, dan brengt zij,
Zoo los en zoo bevallig, hem aan 't praten,
Dat hij ten leste haar bekent : »dat 's toch
Verwondrend ! maar, Regina, gij zijt nog
Altoos, als hadt ge nooit ons dorp verlaten !"
Ziet ! zij wil zelfs nog eens, gelijk voorheen,
De wriemelende danstent binnentreên ;
En, daar niet een haar voor den dans durft vragen,
Grijpt ze 'nen ouden vrijer bij den arm,
En rukt dien lachende in den woesten zwerm,
En zwaait en zwiert weer lijk in vroeger dagen.

En toch is 't niet dan ijdle trots, wat haar
Zóo, op dees kermisdag, doet komen naar
Heur dorp ; toch toont ze zich maar zoo bezonder
Gemeenzaam met dat volk, welk zij veracht,
Opdat het heure raadselvolle pracht,
En heure schoonheid des te meer bewonder !
Toch, waar ze, begeleid van heel het heer
Der opgetogen dorpelingen, weer
Haar koets in stijgt, en, onder 't henenrijden,
Den ouden beedlaar, die daar zit ter zijden
Des wegs, een goudstuk in den schoot laat glijden,
Doet zij dit enkel, omdat elk van haar

Zou zeggen : »ze is zoo mild als schoon, voorwaar !

Helaas ! bij dit zoo heerlijk henenvaren,
Regina, dacht ge niet, dat u nadien
Het dorpken zóo niet meer zou wederzien !
Gij dacht niet, dat ge er eens, na vele jaren
Teruggekeerd, de plaats innemen zoudt
Van dien ge toen zoo blij miekt met uw goud !
Want ja ! de beedlaresse, die daar neven
Den heerweg is gezeten, en voorbij
Wier ziele die tafreelen komen zweven,
Dit roereloos en somber beeld — is zij !

En nog ziet ze, als een droom, haar volgend leven
Voortwentlen voor hare oogen : eerst een vloed,
Waar zij, van liefdeglans en wellustgloed
Omtinteld, op gewiegd wordt en gedreven,
Langs golven van genot en overvloed ;
Daarna een kolk, waar 't vreugdelichtgeflonker
Van vale schemering tot aaklig donker
Versterft ; waar ze om- en rondgegeeseld wordt,
En altijd dieper wegzinkt, tot ze, in 't ende,
In een onpeilbren afgrond nederstort,
Waar rouw, en ziekte, en honger, en ellende.

Gelijk zoo vele helsche duivels, haar
Vastklampen, en betwisten aan elkaar.

En, om die nare beelden te verjagen,
Drukt zij zich beide handen voor 't gezicht,
En houdt dan, op wat om en vóor haar ligt,
Met nijdige aandacht, heuren blik geslagen.
En, — wat is dat ? — zij staart op 't dorp : en 't schijnt
Haar, of allengs een deel haars zelfs verdwijnt ;
't Is, of ze weder kind wordt, en al dansend,
Ginds, op heur bloote voetjes, hand aan hand,
Met haar gespelen rondhupt, of in 't glansend
En door de zonne warmgestoofde zand,
Van kol en madeliefkens perken plant.
Zij ziet het bosch : en 't is haar, of ze weder
Al zijne slingerpaden op en neder
Doorkruist, en nootjes zoekt in 't kreupelhout,
En stil bespiedt, waar elke vogel houdt ;
De kerk : en weder zit zij in heur midden,
Al de gebeêkens, die zij kan, te bidden,
Opdat het kindeken der Lieve Vrouw
Ook tegen haar eens vriendlijk knikken zou ;
Zij ziet het huizeken, waar zij geboren
En opgevoed werd, door 't gebladert gloren :

En weder klimt ze daar op moeders schoot,
Hoort die vertellen van heurs vaders dood,
Vouwt wijs de kleine pollekens te gader,
En bidt voor 't zieltje van dien armen vader,
En klapt van wat ze doen wil, als ze eens groot
Zal zijn, om moeder bij te staan in nood.

Maar plotslings schiet er haar gelijk 't geschemel
Eens fellen bliksems voor 't gezicht, en doet
Haar nedertuimlen uit den schoonen hemel,
Waarin zij ommezwierf met heur gemoed.
En, dreunend door het merg van hare beenen,
Weergalmt in eens, op donderenden toon,
Uit bosch, en kerk, en ouderlijken woon,
Uit alle heesters en uit alle steenen,
Een stem, die roept: »Gevloekt, gevloekt bij God,
Wie onzen eenvoud en ons deugd bespot !"

En, om die vreeselijke stem te ontvluchten,
Loopt zij den heuvel op ; — maar altijd hoort
Zij ze op heur hielen knetteren of zuchten.
En, wanklende als een dronkene, ijlt ze voort
En voort, tot dat ten leste voor hare oogen

Gelijk een donkre sluier wordt getogen,
En zij, met beide handen in het rond
Omtastend, krachtloos neerzijgt op den grond.

En luttel dagen is 't na kermis. — Over
Het dorpken is een grijze mist gedaald ;
En niets verroert er, dan het gelend loover,
Waar soms een huivrend windeken door dwaalt.
't Schijnt, zooals 't dorp daar ligt, alsof 't zwaarmoedig
En pijnlijk uitsliep, na al 't overvloedig
Genot van zijne kermisvreugd. —
Maar hoort !
Daar wordt het in zijn sluimering gestoord,
Door 't doodskloktampen, dat zich, van den toren,
Op eens den ganschen omtrek door laat hooren.
En voor wie is 't toch, dat die stem der dood
De dorpelingen ter begraafnis noodt !
Ziet ! de een volgt langzaam d'anderen ; ze klimmen
Den heuvel op, als sprakelooze schimmen,
En scharen zich rondom het meulenhuis.
En al de luiken zijn daar dicht ; een kruis
Van stroo ligt op den dorpel : de overleden

Is daar dus.... Maar wie is 't ? Doch stil ! de deur
Gaat open ; Karel brengt zijn karre veur ;
't Lijk wordt op busslen strooi er in gegleden ;
En, wijl rondom de mompelende stoet
Een bede voor de ziele hooren doet,
Voert Karel, langzaam stappend, naar beneden.

Doch, in den hoop van die er achter treden,
Vraagt meer dan een zijn buurman : »Maar wie is 't
Nu toch, die wij ten grave vergezellen ?"
En Hans de timmerman weet te vertellen :
»Ik heb ze dezen morgend zelf gekist :
Het is een beedlaresse, eene onbekende.
Ezondag heeft de meulder, voor zijn deur,
Ze vinden liggen, onder hare ellende
Bezweken ; en, meelijdend heeft hij heur
In huis genomen, denkend : 'k zal tot morgen
Die arme vrouw eens goed doen en verzorgen.
Maar, pas uit heuren zwijm gekomen, viel
Ze in dulle koorts ; en, wat m' ook aan mocht rechten,
Ze is blijven ijlen, tot dat haar de ziel
Ontvlucht is, zonder biechten of berechten."

En, wat die man daar fluisterde, was waar !

En zoo was schoon Regina komen sterven
In d' eigen woon des jongelings, die haar
Wellicht het zaligst lot had doen verwerven,
Als zij, voor ijdelheid en zondge pracht,
Zijn liefde in hare jeugd niet had veracht !
Eu nu, op de eigen kar, waar eens de brave
Heur zijne eenvoude en reine min beleed,
Wordt, zonder dat hij zelf er iets van weet,
Haar overschot door hem gevoerd ten grave !
Verwonderlijke spotternij des lots,
Niet waar ? maar ook, gerechte wrake Gods !

1852

AAN HENDRIKA

AAN HENDRIKA

Gij zegt mij : »Als ge daar zoo zijt gezeten,
»Des avonds, in uw hoekje, bij den haard,
»En spraakloos, roerloos, en u zelf vergeten,
»Zoo pijnlijk-ernstig in de vlammen staart ;
»Dan wilde ik wel, in zijn bespiegelingen,
»Uw geest eens volgen naar de wonderkringen,
»Waar hij soms, uren lang, in ommedwaalt ;
»Dan wilde ik wel eens mee door 't vreemd vermogen
»Beheerscht zijn, dat u zóo houdt opgetogen,
»En dat die wolk u over 't voorhoofd haalt."

Gij zoudt dit willen ? — Gij, die slechts de dingen

Aanschouwt, zoo als ze uw schoone ziel verkleurt,
Met mij de sombre sferen binnendringen,
Waar alle sluiers worden weggescheurd ?
Gij, meegaan, waar het koude licht der waarheid
Al wat begoochelt doodschijnt in zijn klaarheid ;
Gij, engel, met uw schittrend stralenkleed,
Vrouw, met uw kinderlijk, eenvoudig harte,
U roekloos wagen in dit rijk van smarte,
Dat studie van het werklijk leven heet !

Gij, onverschrokken tot het ziekbed naderen,
Waarop de samenleving ligt en wroet,
En nagaan of de gloed, die al heure aderen
Doet bonzen, dood of leven brengen moet ?
Gij, zien hoe hoogmoed, twijfel, gouddorst, weelde,
Verschrikbre koortsen, die de zelfzucht teelde,
't Bloed en de levenskracht, steeds meer gejaagd,
Heur naar het hoofd doen stroomen, wijl beneden
De tering der verarming heure leden
Tot in het merg uitkankert en verknaagt ?

Gij, heel het onafzienbaar heer van kwalen,
Waar 't arme menschdom mee geslagen ligt,

U een voor een in droom voor de oogen halen,
En 't hart u voelen krimpen bij dit zicht?
En, — schoon ge willig goed, en bloed, en leven,
Waar dit mocht helpen, zoudt ten beste geven,
Om mildering te brengen in zijn lot, —
Toch u in 't eind de hand veur 't voorhoofd slagen,
En, door vertwijfling overweldigd, vragen:
Waar toch is uitkomst, waar verzachting, God!

O neen! niet waar, gij wilt mij niet vermetel
Verzellen naar die koude en sombre sfeer?
Neen! roep me er liever, over mijnen zetel
Als thans u buigend, met een kus uit weer!
Laat liever mijne ziel, stil opgetogen,
Op uw zoo helder voorhoofd, in uwe oogen
Het lezen, dat in alle duisternis,
In alle foltering, in alle rampen,
Waarmee de mensch of 't menschdom heeft te kampen,
De liefde licht, en troost, en redding is!

1854

DE BLINDE

DE BLINDE

Zoo is dan weder, voor een ganschen dag,
Mijn droef bestaan geborgd door 't medelijden,
Dat, lijk het reeds zoo vele jaren plag,
Zijn penningsken mij in de hand liet glijden.
De kerk is leeg gestroomd. — Alleen 't geluid
Der zware deur, die toerolt en zich sluit,
Dreunt nog een pooze ; alleen, in gindsche straten,
Sterft hier en daar nog soms de voetstap uit
Van eenen, die Gods woning heeft verlaten ;
En alles zwijgt : — en 'k zit hier, op mijn steen,
Weer met mijn hond, als in een graf, alleen !

Vast bij de tachtig, — blind, — en in dees wijde,
Dees eindloos wijde waereld, die zich rond
Mij uitstrekt, niemand hebben dan een hond,
Die dan nog ligt en slaapt aan mijne zijde ;
En dat, ter plaatse, waar in vroeger tijde
Het immer wakend beeld der liefde stond,
Waar zich mijn eigen bloed, mijn kind bevond !

Mijn kind !... O ! toen Gij haar hebt weggereten
Van uit mijn bloedend vaderhart, niet waar,
Mijn God, toen hebt Gij zelve niet geweten,
Wat schat Ge mij geschonken hadt in haar ?
Mijn kind !... Zie, 't is nu dertig jaar geleden,
Maar 't heugt mij nog, als ware 't slechts een dag,
Hoe 't daar op mijnen schoot te spartlen lag,
En hoe ik het gevoelde in al mijn leden,
Als 't mij aanschouwde met zijn eersten lach.
En dan, — die eerste kinderlijke klanken,
Dat eerste staamlen van mijn naam : — mijn ziel !
Zeg, weet ge nog, hoe 't in uw binnenst viel,
Als hemellicht en hemelliefdespranken ?
En later, toen ze reeds aan mijne zij
Als mijn geleidster tripplen kon, en mij

Ter kerkdeur brengen mocht, met wat verrukken,
Met welk een trots gevoelde zij het drukken
Van vaders hand ; wat was 't dan een gepraat
Van al wat wij ontmoeteden op straat ;
Hoe zorglijk ging haar oog langs alle zijden,
Om mij den minsten steen te doen vermijden !
En dan nog later.... Maar, gij arme dwaas !
Wat wilt ge 't pak des rampspoeds, dat, helaas !
Niet dan te zwaar u drukt, nog zwaarder maken,
Met heel den hemel, door den tooverstaf
Uws kinds eens in uw duister u geschapen,
Herop te willen bouwen uit zijn graf !
Uw kind was, ja, uw vreugd, uw liefde, uw leven,
Zij was de frissche bron in uw woestijn,
Uws winters koesterende zonneschijn,
't Licht, in uw blindheid u teruggegeven !
Maar Hij, die ze u verleende, ontnam ze u weer :
Zwijg, draag uw lot, en twist niet met den Heer.

. . . . . .

. . . . . .

En zij was schoon !
Hoe vaak, waar 'k in mijn duister
Bij 't kerkportaal stil neerzat aan heur zij,
Vernam ik in de menigt, die voorbij
Ons heenvloot, het bewonderend gefluister :

»Zie toch het kind diens blinden !... Arme man,
Die zulk een dochter nooit aanschouwen kan !"

Nooit haar aanschouwen ?... En nogtans, bij tijen
Gebeurde 't, dat, op 't einde van den nacht,
Mijn kind, heur sponde ontvlucht, onvoelbaar zacht
Naast mij zich op de knieën neer kwam vlijen,
En. met mijn hand in heure hand gevat,
Mijn rustig sluimren aan te staren zat.
En dan, ofschoon de slaap mij in zijn banden
Altoos geboeid hield, wist ik, dat zij daar
Naast mij was ; voelde ik 't drukken heurer handen ;
Zag ik heur ranken leest, heur golvend haar,
Heur mond, waarop een trek van weemoed zweefde,
Die in een glimlach van genot verliep ;
Heure oogen, blauwe hemel, grondloos diep,
Waaruit haar ziel mijn ziele tegenbeefde ;
Heel heur gelaat, dat, met een schitterkrans
Van schoonheid en van schuldloosheid omtogen,
En, liefdrijk-starend over mij gebogen,
Me als gansch doorstraalde en warmde in zijnen glans :
Dan zag ik haar, zooals vast onder allen,
Die ze in verrukking hadden aangestaard,
Niet een haar ooit aanschouwen mocht op aard ;

Dan, — hadde een engel plots de schel doen vallen
Van voor mijne oogen, ik had hem misschien
Gesmeekt : »Och ! laat mij haar niet anders zien !"

En, als ik 's morgends, van dit hemelzoete
Beschouwen nog halfdronken en verdoofd,
Ontwaakte, dan was weer dit dierbaar hoofd
Het eerste voorwerp, dat mijn hand ontmoette !
Dan viel heur eerste kus verkwikkend-teer,
Als liefdedauw, mij op het voorhoofd neer ;
En, wijl zij langs de rimpels mijner wangen
Heur fijne vingren streelend glijden liet,
Werd daar een stil gekeuvel aangevangen,
Waar gansch haar schoone ziel zich in verried.
't Was van het zonneken, dat stond te gloren
Met blijder glansen, dan het vroeger plag,
En dat ons, in den vriendelijken lach,
Waarmee het door ons vensterken kwam boren,
Vast nieuw geluk voorspelde voor dien dag.
Want, ziet ge ! weder had ze daags te voren
Iets mogen winnen, en dus ging de tijd
Haast komen, dat hare onvermoeide vlijt
De zorg van ons bestaan alleen zou dragen ;
En, eens zoo ver, wat zouden we onze dagen

Genoeglijk slijten ! Dan.... en ongestoord
Voer zij met luchtkasteelen bouwen voort ;
En ik, — wanneer ik dus, den arm geslagen
Om heuren hals, naar 't praten van mijn kind
Mocht luistren, — 'k had, zoo dacht mij, niets te vragen
Aan God: — ik was niet oud, niet arm, niet blind!

En — dat zij sterven moest !...
O ! schoon er over
Mijn hoofd iets scheen gekomen, dat moest zijn
Als nevel op een heldren zonneschijn,
Als stikdamp tusschen frisch en jeugdig loover ;
Schoon hare stem, zooals zij vroeger plag,
Ons kamerken niet meer den ganschen
Met zang en tinteling van blijheid vulde ;
Schoon soms een vreemd en treurig klinkend woord,
Een kuch, met pijnelijk geweld gesmoord,
De schrikbre waarheid mij genoeg onthulde ;
Toch had ik, arme blinde, niet vermoed,
Wat boven mijn grijs hoofd werd uitgebroed !
Alleen, als ze daar lag op hare sponde,
En, bij mijn smeeken dat zij op zou staan,
Het poogde, en, plots uitberstend in getraan :
»Ik kan niet !" snikte en nederzeeg ten gronde,

Toen viel het bliksmend mij op 't harte, dat
De hand des doods mijn kind had aangevat !

En wat, wat was de worm, die ze ondermijnde ?
Was 't bij gebrek aan lucht en zonneschijn,
Was 't van zoo altoos vastgeboeid te zijn
In mijne schaduw, dat de bloem verkwijnde ?
Want zij was jong en schoon : en elke vreugd,
Die al wat jong en schoon is mag genieten,
En die het bloed versnellend om doet vlieten,
Was vreemd aan hare koude en sombre jeugd.
Of was het heimlijk-onderdrukte liefde,
Wier giftige angel hare ziel doorgriefde ?
Soms toch, alwaar ze zwijgend naast mij ging,
Gevoelde ik, dat een siddren haar beving :
Was 't, dat ze dan wellicht den uitverkoren
Ontwaard had, aan wiens zijde zij als vrouw
Gelukkig door het leven wandlen zou,
Maar dien zij nimmer wilde toebehooren,
Omdat ze mij alleen behooren wou ?
Was 't in zoo'n tweestrijd, dat heur minnend harte
Verteerd werd, en bezweek voor 't wicht der smarte ?...
O ! 'k vroeg het haar, 'k vroeg alles, elken dag,
En nog, als ze in de dood te worstlen lag ;

En zij, zooals altijd, zij trok mij nader
Tot zich, en snakte : »O arme, blinde vader !"
En stierf. —

Zij stierf ! en, wat dan is geschied
Met mij, ik weet het niet, ik weet het niet !
Alleen, iets als een droom is uit die dagen
Mij bijgebleven. Daar werd iets gedragen
Vóor mij, op eene karre, gansch in 't zwart.
Het was het innigst leven van mijn hart.
Ik volgde 't, gansch alleen ; want uit die karre
Straalde een verschrikbre glans, die voor mijn oog
Den weg verlichtte, en o ! wie weet hoe verre,
Met onweerstaanbre kracht mij medetoog.
Dan, eensklaps hield het stil ; ik zag de stralen,
Die mij verlichtten, plots in de aarde dalen ;
Ik hoorde een ploffen, dat steeds hooger steeg,
En dof en doffer werd, en eindlijk zweeg.

En dan ontwaakte, en kwam ik tot mij zelven.

Ik had mijn kind in de aarde hooren delven ;
'k Zat op heur graf ; ik voelde 't ! —
En daar viel
Geheel de nacht, die vroeger slechts mijne oogen

Met zijne duisternis had overtogen,
IJskoud en plettrend neer in mijne ziel.

En, sinds dien schrikbren dag, zijn maanden, jaren
Mij over 't grijs en suffend hoofd gevaren :
Ik heb ze niet geteld.... Heel mijn bestaan
Is niet meer dan één smartkreet tot d'Alhoogen,
Opdat hij spoedig toch voor mijn blinde oogen
Het licht zijns hemels op zou laten gaan.
En zeg ! wanneer, wanneer zal ze eindlijk slaan,
De zalige uur, dat ik zal sterven mogen,
Dat ik in d'arm zal vliegen van mijn kind ?
O ! laat het nu zijn, God ! uit mededoogen !
Ik ben toch zoo alleen, zoo oud, zoo blind !
1854

XXXIII

BLIK

DOOR EEN VENSTER

BLIK DOOR EEN VENSTER

NIEUWJAARSGEDICHT VOOR DEN ARME

Dus, op den eindeloozen Oceaan,
Waar 't menschdom door Gods hand wordt voortgedreven,
Weer onzen niet verkondigd, en geschreven :
»Zie ! tot zoo verre zijn wij reeds gegaan !"
Dus, weer een jaar, dat in het zwart verleden,
Als iets dat nooit geweest is, nederzinkt ;
En een, dat, straks de toekomst uitgetreden,
Of 't nimmer enden moest, ons tegenblinkt !
»'t Is Nieuwjaar !" klinkt het ; en uit alle streken
Verheft zich, bij het uiten van dit woord,
Gelijk een lang en juublend vreugdakkoord ;
En rond ons, — zie ! hoe ieder venster gloort

Van 't feestlicht, dat daar binnen is ontsteken !
Hoor ! hoe gezang en luid gesnap getuigt,
Dat daar ook »welkom Nieuwjaar !" wordt gejuicht !

Doch, waarom blijft, bij 't schitterend geflonker
Der andere, dit venster, daar, in 't donker ?
Voorwaar, indien niet soms een roode schijn,
Traag-wagglend, langs zijn ruitjes heen kwam zweven,
Men zou niet gissen, dat daar menschen leven !...
Mag 't dan ook daar geen vroolijke avond zijn ?...
Kom ! laat ons hier een oogenblik verbeiden !
Door die gebroken ruit zal 't ons misschien
Vergund zijn, iets belangrijks te bespiên :
Wie weet wat stil genot !... wie weet wat lijden !

Niets roert of spreekt er. — Rond den zwarten haard,
Waar 't laatste vonkje al lang is uit verdwenen,
Zit, van een pinkend lampken dof beschenen,
Een moeder met heur kinderen geschaard.
De kin in beide handen, onbewogen,
Ziet zij het na, hoe gretig ieder kind
Zijn droge snee van 't zwarte brood verslindt.
En wat toch mag ze denken, wijl heure oogen
Zoo staren ?... Telt ze licht de drupplen zweet,

Die daar besloten zijn in elke beet ?
Of vraagt zij aan haar zelv' : »Hoe zal ik morgen
Dien kleinen nog hun bete broods bezorgen ? "

Maar, wat gerucht treft daar op eens haar oor ?...
Een glimlach, die, schoon zoet, toch eindloos lijden
Verraadt, komt langs heur bleeke lippen glijden ;
En, luistrend 't hoofd oprichtend, lispt zij : »Hoor !
Ach hoor ! bij die gelukkigen hier neven,
Wat uitgelaten vreugd van daag, wat leven !...
O ! 't is toch iets verrukkends, dat geluid
Van zilvren kinderstemmen, wen de blijheid
Der ongekrenkte hartjes dus in vrijheid
Met jubelkreten en gelach zich uit !
O ! 'k zie, mij dunkt, de lieve blozaards dansen
Rondom de tafel, die, geheel bevracht
Met lekkernij en speelgoed, en van 't glansen
Des luchters overstroomd, hun tegenlacht !
Ik zie hen, schoot en handjes volgeladen,
Verrukt zich nedervlijen op den grond,
Of luide schaatrend huppelen in 't rond,
Niet wetend hoe van vreugd zich te verzaden !
En 'k zie daar naast het zalig ouderpaar,
Dat staart op dit tafreel, en, — opgetogen,

De hand ontroerd gestrengeld in elkaar,
Een glimlach op den mond, een traan in de oogen,
Ten hemel blikt en fluistert : »Hoe toch, God !
Dankt u het hart voor zulk een diep genot ? "

»En, denken, dat, nu juist een jaar geleden,
Op dezen zelfden dag, ook in ons woon
't Gejuich weerklonk, dat door dien muur op heden
Tot ons komt, als gelach van spot en hoon !
O ! tergend en toch zoet genot voor 't harte,
Wanneer het, door den nacht van ramp en smarte,
Waar 't zonder hoop op licht in ommedwaalt,
Zich 't heil uit vroeger tijd voor oogen haalt !
O ! van wat heldren zonneglans omgeven,
Hoe tintelend van vreugde, zie ik daar
Dien laatsten avond van 't verleden jaar
Op eens voor mijn verbeelding komen zweven !

» 't Was juist een dag als heden. — Koud en guur
Floot de oostwind in de straat ; maar, wat hij loeide,
Te heller en te blijder knapte 't vuur,
Dat in ons dichtgesloten huisken gloeide.
En ik zat met de kindren bij den haard,
In stille moederlijke vreugd beschouwend,

Hoe zij, den vinger op hun mondje houwend,
Bij elk gerucht, dat buiten werd ontwaard,
Elkaar met blikken zegden : »daar is vader !"
En angstig luisterden, of hij wel nader
Zou komen ; en, ging dan 't gerucht voorbij,
Me aanzagen met een half verwijt in de oogen,
Tot ze eindlijk, van hun stoeltjes opgevlogen,
Plots al te zamen schaterden : »'t is hij ! "

»En, God ! wat was 't dan schoon om ga te slagen,
Hoe, vóor hij nog de kamer binnentrad,
Hem al die handjes hadden aangevat,
Als wilden ze in triomf hem binnendragen;
Wat was 't een lust om zien, hoe heel die hoop
Hem trok, en streelde, en op zijn knieën kroop,
En stout rondtasten kwam in al zijn zakken,
En losbrak in gejuich, bij elk der pakken,
Die hij daar lachend uit te voorschijn bracht !
Want ja, schoon hij al eens te morren placht
Op dieren tijd en moeielijke dagen,
Toch had hij zijne kindren mild bedacht,
Toch had hij elk zijn nieuwjaar meegedragen.
En ik, 'k had slappe wafelen beslagen,

En 'k had in stilte om kriekenbier gestierd :
En zoo werd Nieuwjaar in ons huis gevierd !

»O ! rijken mogen, van hun pracht omgeven,
Genoegens smaken, waarvan onze ellend
Nog zelfs de trotsche namen niet en kent ;
Toch zal ik nooit gelooven, dat het leven
Een hooger heil kan schenken aan hun hart,
Dan ons op dezen dag geschonken werd.
Want zie ! als wij daar zoo aan tafel zaten,
Met onze frissche kleinen om ons heen,
Dan was 't, alsof hun blij en eindloos praten,
Alsof de glans, die hun uit de oogskens scheen,
De lucht en 't licht, die ons gezin omhulden,
Ook van hun vreugd ontstaken en vervulden ;
Dan voelden wij ons ouderlijk gemoed
Van zulk een hemelvolheid overvlieten,
Dat wij het zonde dachten, al dit zoet
Zoo gansch alleen op aarde te genieten,
En dat ik de oude ziekelijke vrouw
Van boven riep, opdat zij 't deelen zou.

»En thans !..."

En de arme moeder laat heur blikken

Traag door 't halfdonker in het ronde gaan :
En daar ziet ze aan heur zij den stoel nog staan,
Waarop weleer heur gade plag te zitten ;
En, met denzelfden blik van heur gezicht,
Ziet zij het graf, waarin de dierbre ligt.
En daar komt al de wanhoop, al het lijden,
Al wat ze doorstond, sinds hij haar ontviel,
Gelijk een rij van spoken, uit haar ziel
Oprijzend, voor haar scheemrende oogen glijden.
Daar ziet zij al die dagen, die zij sleet
In angstig slaven en in hooploos zorgen ;
Die nachten, doorgezwoegd tot aan den morgen,
En gansch doorweekt van tranen en van zweet.
En toch, toch, — o ! wie weet sinds hoeveel dagen,
Geene enkle vonk meer op den klammen haard ;
Toch, wat zij zoekend om en rond zich staart,
Niets, niets meer, dat zij naar den berg kan dragen ;
Toch, daar, voor haar, de laatste korst van 't brood,
Waarvoor zij heuren laatsten penning bood ;
Toch straks weeral een heele maand gesleten ;
En, zoo heur kamerhuur niet wordt betaald,
Wat haar nog rest, licht morgen weggehaald,
En met heur schaapkens zij op straat gesmeten !

Doch neen ! te vreeselijk is dít gedacht !
Weg, toekomst, met uw sombre mooglijkheden !
Gij zoudt heur laatste vonk van zielekracht
Ontrooven, met heur laatste vonk van reden !
Neen, liever 't oog gevestigd op haar kroost !
Licht dat zoo'n blik van liefde haar nog troost !

En de arme moeder staart op heur kleenen.
En daar ontwaart ze, hoe die naast de schouw
Bijeengekropen zijn, om voor de kou
Wat koestring aan elkanderen te ontleenen ;
Daar hoort ze, door hun klappertanden heen,
Hoe de oudste aan de andere zit te verhalen
Van poppen en van speelgoed, niet te malen,
Van lekker en van duizend kostbaarheên,
Die ze aan de vensters heden heeft zien pralen ;
Daar hoort ze, hoe de ineengedoken groep
Zijn lust verraadt met halfgesmoord geroep,
Bij ieder der bedwelmende vertoogen,
Die zich ontrollen voor hun gretige oogen....
En 't is haar, of ze daar hun toekomst zag !
Want zijn ze niet gedoemd, om, iedren dag,
Zóo elke vreugd en elk genot van 't leven

Voorbij hun hongrende oogen te zien zweven,
Wijl nooit hun hand er iets van grijpen mag ?

En dat, dat is uw Nieuwjaar, arme vrouwe !
Dat is het Nieuwjaar van zoo velen, wie,
Als u, wier lijden ik hier thans bespie,
De tijd nooit anders brengt dan ramp en rouwe !
En ik, ik arme dichter, die mij 't hart
Voel breken bij 't besef van zooveel smart,
Wat kan ik, om haar foltring te verzachten,
Dan mijne klachten voegen bij uw klachten ?
Maar neen ! — ik heb mijn ziel, ik heb mijn lied !
Ik heb mijn lied ! en kan het rond doen schallen,
En tot de rijken roepen : »O ! gij allen,
Die 's Heeren gunst in overvloed geniet,
Denkt toch, als gij, van gade en kroost omgeven,
En vol der zegeningen van het leven,
Toch nog van zegen voor het Nieuwjaar spreekt ;
Denkt, dat zoo menig wees, zoo menig oude,
Zoo menig weduw honger lijdt en koude,
En slechts wat vuur en brood van Gode smeekt !
Denkt, dat, aan al het zin- en zielsgenoegen,
Bij 't feestgeruisch u op dees dag vergund,

Gij nog een eedler heilgenot kunt voegen :
Dat gij eens broeders tranen drogen kunt !
O laat, laat, aan den ruimen disch gezeten,
Door Godes hand op aarde u toegemeten,
Een kruimken vallen voor die hongrig zijn !
Laat van uw honig, en laat van uw wijn
Een dropje glijden in hun bittren beker !
En dan — weest van Gods hoogsten zegen zeker :
Dan zal u Nieuwjaar dubbel zalig zijn !"

1854

KAATJE BIJ DE KOEI

KAATJE BIJ DE KOEI

DAAR wipt ze langs 't hek in de weide,
Het draagjuk over den hals geleid,
De glimmende eemers ter zijde,
Mooi Kaatje, de mollige meid.

Daar zoekt ze, of ze onder de koeikens,
Die staan en grazen bij de effen vliet,
Of droomend liggen en kauwen,
Heur Blaartjen ook wel ziet.

Daar heeft ze de lievling gevonden ;
Daar vlijt ze zich aan heur zijde neer,
En zingt van falderaliere,
Dat het rondklinkt heinde en veer.

En het zonneken neigt ten Westen ;
En 't groen der weide, zoo ver men schouwt,
Doomt weg, als onder een wasem
Van vloeiend en tintelend goud.

En op heel de wijde vlakte
Geen molenwiek, die roert ; — geen klank,
Dan omhoog des leeuweriks liedje,
Dan omlaag mooi Kaatjes gezang.

En, terwijl ze den vollen uier
Van de schuimende en smookende melk ontlast,
Kijkt Blaartjen eens om, als wou ze
Bedanken wie zóo op haar past.

»Mijn liefste koeiken Blare !"
Zoo praat nu Kaatjen, en streelt heur koe,
»Ge schijnt me verwonderd te vragen :
Hoe toch zoo blijde te moe ?

Want ja, sints lang reeds moest gij,
Wanneer ik hier telkens zoo droef en stom
Naast u zat, heimelijk peinzen :
Waar treurt er mijn Kaatjen toch om ?

Vast zegdet ge bij u zelven :
Ze kweelt wellicht, het arme kind,
Omdat ze wel gaerne zou minnen,
En geenen vrijer en vindt.

Maar, liefste koeiken Blare !
't Was niet daarom, 't was niet daarom,
Dat Kaatje hier, onder 't melken,
Zoo treurig zat en stom.

Want o ! zoo dikwijls, des zondags,
Wanneer ik uit der kerke toog,
Aanzag mij menige jonkman
Met smeekend en smachtend oog.

En lest nog op de kermis,
Wat waren er velen, die, na den dans,
Mij fezelend baden : »Ach, Kaatje !
Schenk mij uw hartje thans !"

Doch, liefste koeiken Blare !
Ik lachte wat met al dat gesmeek ;
Daar was er maar een, dien 'k wilde ;
En 't was er een ,die me ontweek !

En, toen ik nu, gisteren avond,
Met uw melk, lief koeiken, naar huis wou gaan,
Daar kwam ik hem ginder tegen !
En hij bloosde, — en sprak mij aan !

Hij vroeg om mijne eemers te dragen !
En ik zei, ik weet niet wat; — en toen....
Toen droeg hij uw melk, — en zuchtte :
»O, mocht ik dat dagelijks doen !"

Hij ook, hij minde mij lang reeds !...
En, niet waar mijn koeiken, nu raadt ge wis
Al aanstonds, dat Kees van Ter Linden
Mijn uitverkoren is ?

En van morgend is hij ten onzent
Met zijn vraag al bij vader en moeder geweest;
En, eer zes weken verloopen,
Vieren wij bruiloftsfeest !

En naar 't huisken, dat ginder, beneden
Den dijk, als een paereltje ons tegenlacht,
Daar word ik dan, als zijn vrouwken,
Door mijn eenigen Kees gebracht !

En, liefste koeiken Blare !
— Neen, zie me niet zoo bedrukkelijk aan ! —
Want — dit zeide mij moeder in stilte —
Gij zult er mede gaan !

En 'k zal ik u blijven melken !
En wie weet, of binnen het jaar wellicht
Naast ons niet, tusschen de bloemekens,
Een klein Keesje te spartelen ligt !

O liefste koeiken Blare !
Wat zullen wij vreugde beleven, niet waar,
Wat zullen wij vreugde beleven,
Zoo steeds allen bij malkaar !"

En daar is haar koeiken gemolken;
Daar wipt mooi Kaatje weer 't hek voorbij,
Met haar draagjuk over de schouders,
En de schuimende eemers ter zij.

En daar is zij in 't schaarhout verdwenen,
En nog lang staat Blaartjen, en luistert na,
Hoe Kaatjes liedje van verre
Steeds klinkt van falderala !

1855

DE

ARME GROOTVADER

DE ARME GROOTVADER

DAAR zit geheel het klein gezin,
Verlicht door 't flikkren van den haard,
Rondom de teil met gortebrij,
Die op de tafel rookt, geschaard.

Stom kijkt de man voor zich ; 't gelaat
Der vrouw staat knorrig en verstoord ;
De grootvaar kreunt en schuddebolt,
En zelfs de kleine waagt geen woord.

Alleen de houten lepels gaan
In ieders hand snel op en neer,
Nu aan de teil, dan aan den mond,
En van den mond ter teile weer.

Doch bij den ouden grijze wil
Het eten niet meer zoo gezwind :
Vast in de tachtig is hij reeds,
En doof, och arme ! en hallef blind.

Fel siddert hem de stramme hand ;
En, telkens dat zij van de brij
Komt scheppen, zie ! hoe 't oog der vrouw
Haar donker nablikt van ter zij !

Want, telkens dat die stramme hand
Hem met een slok ten monde vaart,
Lekt daar al iets van op den disch,
En langs zijn grijzen stoppelbaard.

En, met de vuisten in de zij,
Springt plots de vrouwe recht : »Bijloo !"
Roept ze uit, »die oude is als een kind !
Neen, nooit morste onze kleine zoo !

Mijn ammelaken, dag voor dag,
Beklast hij, dat het roept om wraak !
Maar 'k zweer het, 't is de leste maal,
Dat ik me daar kwâ bloed in maak !"

II

En weder is het klein gezin
Voor 't avondmaal ten disch vergaard ;
Maar de oude zit niet langer bij ;
Zijn plaats is 't hoeksken van den haard.

De vrouwe deed heur woord gestand :
Hij moest van tafel weg ; en zie !
Daar zit hij thans in de asch gekromd,
Een aarden papteil op de knie !

Droef staart hij, met zijn halfblind oog,
Op 't leege plekjen aan den disch,
Waar hij als kind en vader zat,
En dat zijn plekje niet meer is !

En, wat hij zwelgt, het eten kropt
Bij elken slok hem meer en meer :
En, langs zijn dorre wangen, rolt
Een traan in elken lepel neer.

Steeds fel en feller beeft zijn hand,
En klapt zijn tandelooze mond ;
En van zijn knieën glipt onverwachts
De teil verbrijzeld op den grond.

»Wat ! » snauwt het helsche wijf hem toe,
»Het was dan niet genoeg, dat we u
Van tafel banden naar dien hoek ?
Mijn huisgerief vernielt ge nu !

Maar, hoort ge, dwarsche knikkebol !
'k Zal zorgen, dat de pap voortaan,
U opgedischt worde in een trog,
Dien gij niet meer zult stukken slaan !"

III

En wederom is 't klein gezin
Voor 't avondmaal ten disch vergaard ;
En dieper nog in de asch gekromd
Zit de oude weder bij den haard.

Weer deed de vrouwe 't woord gestand,
Dat ze in heur boosheid sprak ; want zie !
Geen brooze teil meer heeft hij, maar
Een houten schotel op de knie.

Thans ziet hij naar zijn plaats niet meer,
Maar hemelwaarts, als bad hij : »God !
Vergeef hun wat ze mij misdoen,
En gun mij 't einde van mijn lot !

En man en vrouw intusschen eet
Maar voort, met gragen slok op slok,
Terwijl hun zoon, naast grootvaars zij,
Te kerven zit aan een stuk blok.

Doch eindlijk merkt de vrouw hem op :
»Wat ligt ge daar en snippert hout ?"
Zoo vraagt ze, »kom, aan tafel, kind !
Kom spoedig, of de pap wordt koud."

En 't knaapje, zonder op te zien:
»Neen, moeder lief, ik heb geen tijd."
— » Geen tijd ? welhoe ! zoo spraakt ge nooit !
't Moet dan iet raars zijn, wat ge snijdt ?»

— » O, niemedal ! een trogsken maar !
Iets, dat u wordt met pap gevuld,
Wanneer ge later oud en stram,
Lijk grootva nu is, wezen zult !"

En man en vrouw staan, op dit woord,
Verstomd ; — zij zien elkander aan,
Als had dit kind voor hunne ziel
Een schrikbaar licht plots op doen gaan.

En snikkend storten beiden thans
Gekniêld voor hunnen vader neer,
En leiden, ieder met een hand,
Hem naar zijn plaats aan tafel weer.

1855

ZIJN ZWANENZANG

ZIJN ZWANENZANG

Voorgedragen op het plechtige Toon- en Letterfeest, den 19 *November* 1855 *te Antwerpen gehouden, ten voordeele der weduwe en weezen van den Vlaamschen Volksschrijver* EUG. ZETTERNAM.

SCHUIF mijnen stoel nog eens tot bij het venster !
Laat mij nog eens Gods wijde schepping zien !
Het is van daag mijn laatste dag misschien ;
En ik wil leven, tot de laatste genster
Des levens uit mijn harte weg zal vliên !

Hoe smartlijk-schoon ! — Zie ginds de najaarsdampen,
Als nevelen des doods, reeds om 't gebied
Des landschaps met de gele stralen kampen,
Die de ondergaande zon er over giet !

Hoor ! hoe daar ginder, in de dorre bladeren,
Van tijd tot tijd een stil gezucht ontstaat,
Dat, droever steeds voortrollend, ons komt naderen,
En ver van hier weer uitsterft en vergaat !
Zie ! daar vóor ons, op heuren steel gebogen,
De laatste bloem mij wenken van beneen ;
Gelijk een vriend, die, met een traan in de oogen,
Droef fluistren zou : »Kom, gaan wij samen heen !"

Ja ! alles spreekt van sterven en verdwijnen !
En toch, — wat ik daar buiten zie verkwijnen,
't Slaapt in slechts, en de lente wekt het weer ;
Maar ik, — als ik mij morgen uit zal strekken
Op 't doodsbed, welke zon zal mij nog wekken ?
Eilaas ! in 't graf herbloeit geen lente meer !

En, heel die schat van prachtige tafreelen ;
Die beelden, grievend waar, of troostend zoet ;
Die zonnige of heldonkere tooneelen,
Uit werklijkheid geteeld in mijn gemoed ;
Die waarheen, kwistig over 't land te strooien,
Om daar tot eigenwaerde en kracht te groeien ;
Al wat ik tintlen voel in mijnen geest ;
Al wat ik 't vaderland nog wilde geven ;

Moet dan dit alles, met mijn laatste leven,
Wegdampen, of het nimmer waar geweest ?

O ! toen ik, luttel jaren pas geleden,
Mijne eerste stappen waagde op 't kunstgebied,
En in het schittrend, eindeloos verschiet,
Dat zich te ontrollen scheen voor mijne schreden
Mijn opgetogen blik verdwalen liet ;
Toen, arme jongeling, vermoedde ik niet,
Dat daar voor mij zoo ras een dag moest komen,
Waarop des Heeren hand mij in de baan,
Zoo roemvol en zoo lang in mijne droomen,
Op eens meedoogenloos zou nederslaan !

Want ja, betooverend was toch 't ontwaken
Van de eerste sprank der kunst in mijn gemoed ;
Betooverend en onvergeetlijk-zoet,
Als 't eerste zuchtje, dat de min doet slaken !

'k Was een dier duizenden, die 't ijzren lot
Van in hun wiege reeds heeft vastgegrepen,
En die de boei des slavenarbeids sleepen,
Tot ze eindlijk hun ontnomen wordt door God.

Een zoon des volks, die, steeds in 't stof gebogen,
Waaruit hij 't zure brood van elken dag
Opdelven moet, niet dan gestolen de oogen
Soms naar den blauwen hemel heffen mag.

En echter, in die schaarsche en kostbre stonden,
Wanneer ik mij van 't juk eens voelde ontbonden,
Wat was het me een genot, ver van 't gekriel
Der menschen, weg te dwalen met mijn droomen,
En 't schoone van Gods schepping, als bij stroomen,
Te mogen drinken in mijn jonge ziel !

Hoe kon ik, uren lang soms, 't heimlijk fluisteren
Van windekens of beekjes staan beluisteren,
Een bloemken of een wormken gadeslaan,
't Licht en de schaduw tusschen 't loof zien spelen,
Het vogeltje op zijn nestje hooren kweelen,
En wanen, dat ik ieders leven deelen,
En ieders minst geruizel mocht verstaan !
Hoe kon ik dikwijls, na het pijnlijk slaven
Des dags, wijl alles lang reeds rond mij sliep,
En wat ook 't matte lijf ter ruste riep,
Mijn dorst naar schoon- en waarheid zitten laven
Aan wat der menschen geest voortreflijkst schiep !

Hoe vaak gebeurde 't, dat de bleeke morgen
Zijn kouden schemer over 't open blad
Bij 't gele lamplicht mengde, en mij tot zorgen
Weer opriep, vóor ik nog gesluimerd had !

O ja ! wat dommekracht mij nederdrukte,
En in mijn dierlijk zwoegen hield bekneld,
Toch was er iets in mij, dat met geweld
Zich aan den greep dier looden vuist ontrukte ;
Toch steeg mijn ziel, klapwiekend, uit heur slijk
Soms naar omhoog ; toch, — aan de harp gelijk,
Die trilt bij 't minste windje, — deed de smarte,
De hoop, de liefde, al wat aan 's menschen harte
Een bede ontrukt, een juichtoon, of een traan,
In haar 't geruisch des meegevoels ontstaan ;
Toch was het haar behoefte mee te deelen
Wat haar verrukte, of neersloeg, of kwam streelen.

En 'k schreef. — Nu was 't een bontgekleurd tafreel,
Op 't woest gebied der fantazie geschapen,
Of onze vaadren, die mijn stout penseel
Heropwekte uit het stof, waarin zij slapen ;
Dan weder gordde ik mij ten heilgen strijd
Met bastaardij of domheid, die, o schande !

Slechts eere en achting wenschen toegewijd
Aan 't vreemde, onwetend, dat in eigen lande
Geen zaad als eigen zaad tot vrucht gedijdt;
Of wel — en dit was 't lievelingswerk mijns harten —
Ik maalde 't zwart tafreel van 's volleks smarten.

Want ja, het volk ! — was ik niet van zijn bloed ?
Niet van zijn merg en vleesch als opgevoed ?
Was niet zijn brood mijn brood ? zijn hooploos strijden
Met stoffelijke ellende en zieleleed,
De kamp, dien 'k alle dagen medestreed ?
Zijn de enkele uren, die 't zoo schaarsch mag wijden
Aan halfbeschaamde en stil-verholen vreugd,
Niet al het licht geweest van mijne jeugd ?

Het volk, — bezielde werktuig, dat uit de aarde
Het vet moet persen en den overvloed,
Dat met zijn zweet het slijk verkeeren doet
In goud, — en honger lijdt, wat schatten 't gaarde :
O ! met wat siddering van hoop en vrees
Aanhoorde ik elke stem, die mij kwam spreken
Van eenig licht, dat in zijn nacht verrees,
Van middlen om zijn slavenboei te breken !
En, als dan mijn teleurgestelde ziel

Weer in de treurige overtuiging viel,
Dat slechts een schoone droom haar had belogen,
Wat al vertwijfling kwam er dan op mij!
Hoe stond ik dan, 't hoofd op de borst gebogen,
Of smeet, van woede en wraakzucht opgetogen,
Mijn vloek in 't aangezicht der maatschappij!

Vaak hoorde ik, met een grimlach van misprijzen,
Mij zeggen: »Uw tooneelen zijn te zwart!
Slechts moedeloosheid is het en afgrijzen
Wat uwe donkre Muze wekt in 't hart!"
Doch — wreede spotternij! — bij al hun klagen,
Bij al den raad, dien zij me kwamen biên,
Vergaten die gelukkigen te vragen,
Of ik, in 's werkmans wel en wee misschien
Hun niet het beeld mijns eigen lots deed zien;
Of ik, bij elke ellende, die ik maalde,
Hun niet mijn eigen droef geheim verhaalde;
Niet, bij het schilderen van elke smart,
Op 't grof palet mijn sombre kleuren mengde
Uit heete tranen, die mijn ziele plengde,
Uit bloed en leven van mijn eigen hart!
Want mijn bestaan is slechts één koorts, één lijden,
Eéne onverpoosde worsteling geweest!

's Daags, om het spook des hongers te bestrijden,
's Nachts, met den Daemon van mijn eigen geest.
Ik was het ros, dat met onzichtbre zweepen
In 't perk steeds voort en voort gegeeseld wordt,
En dat, ofschoon zijn bloed bij lange strepen
In d' onbesuisden draf hem na moog leken,
Vooruit moet, tot het machtloos nederstort !

En zie, — daar is op eens de stond geslagen,
Waarop ik nederstort in mijne baan ;
Het lichaam heeft het wicht der ziel gedragen,
Den gloed der alverslindende weerstaan,
Zoo lang zijn laatste kracht niet was vergaan,
Zoo lang ze nog een druppel bloeds kon vragen :
Thans is op aarde mijne taak gedaan !

Reeds voel ik als een zucht van beter leven
Mij om het afgesloofde voorhoofd zweven.
't Is, of me een hemelsch lied in sluimring sust,
Een koele mond mijn dorre lippen kust,
Een englenstem me in de ooren lispt : » Kom mede !
Ik zal u brengen naar een land van vrede !
Kom, arme wroeter, God verleen u rust !"

Ru st !... woord, dat ik op aarde nooit mocht hooren !
Zang uit den hemel ! rein en vol akkoord,
Waar elke wanklank, die mijn ziel te voren,
Bij 't worstelen door 't leven, had verstoord,
Onvoelbaar zich in oplost en versmoort ;
Rust van het lichaam in de koele groeve,
Rust van de ziel in heures Vaders schoot,
Rust — leven dat ons opgaat in den dood,
Ja, daal, daal eindlijk neder op den droeve !...

Maar, wie verjaagt dien droom, zoo hemelzoet ?
Wie roept mij nog terug in 't aardsche leven ?
Ha ! 't is een vrouw, 't zijn kindren, die me omgeven !
Rampzaalgen, die ik achter laten moet !
Mijn kindren ! God ! zij zien mijn holle wangen,
Mijn dorre vingren stom-verwonderd aan ;
Zij zien de laatste, om hen geschreide traan,
Bij 't doodzweet op mijn vaalbleek wezen hangen,
En kunnen smart of dood nog niet verstaan !

Zij zullen straks wellicht, in plechtge stilte,
Nog voor een laatste maal naar 't bed gevoerd,
Waar niets meer in 't halfdonker ruischt of roert,
Wegsiddren voor hun vaders marmerkilte ;

En toch, in weerwil hunner eigen vrees,
In weerwil 't jammren en het handenwringen,
Dat hen in 't aaklig sterfhuis zal omringen,
Niet weten wat het zegt : »thans zijt ge wees !"
Mijn kindren !...
O ! mijn land ! mijn vaderland !
Neen, 'k vraag niet, dat ge mijns u zoudt gedenken,
Niet, dat ge lauwren op mijn grafstee plant,
Of me in uw heugnisboek een plaats zoudt schenken !
Strooi, strooi de blaadren, waar ik licht eens faam
Voor droomde, vrij in alle vier de winden !
Laat, onbezorgd, mijn arbeid en mijn naam
Op d'adem der vergetelheid verzwinden !
Maar, om den wille van al wat ge nog
Van d'armen wroeter licht hadt mogen wachten,
Zoo hij niet tot zijn laatste levenskrachten
Verspild had, in uw glorie te betrachten,
Gedenk mijn weduw en mijn weezen toch !

1855

LIJKKRANS

VOOR

TOLLENS

LIJKKRANS VOOR TOLLENS

RUIM een halve eeuw had reeds zijn stem
In 't bardenkoor den boventoon gezongen ;
En toch, — van al de duizenden, die hem
Nog gistren luistrend aan de lippen hongen,
Niet één, bij wien 't gedacht verrees wellicht :
»Straks sluit de dood dien mond voor eeuwig dicht !"

Hoe onbewolkt, hoe majesteitvol praalde
Die zon bij 't zinken ! en wie had vermoed,
Dat al die luister, al die gloed,
Waarmee zij gistren Neerland nog bestraalde,
De lach was van heur afscheidsgroet !

Soms mag men dus een huiskring binnentreden,
Waar naast het vuur een achtbare oude zit :
Wel is zijn wang doorgroefd, zijn schedel wit ;
Wel rilt de doodskil soms hem door de leden ;
En echter, als 't gezin zich, bij den haard,
Ten wijden liefdekring rond hem vergaart,
Om van zijn jeugd hem hooren te vertellen,
Is daar niet één, wien 't schrikbeeld komt ontstellen :
»God weet, of hij te nacht niet henenvaart !"

Het schijnt elk hunner, of zijn eigen leven
Is met diens grijsaards kalm bestaan
Vergroeid, en draad voor draadje saamgeweven.
Nooit was daar smart in huis, die niet een traan
Mee aan zijn wimpers had doen beven,
Nooit vreugd, die op zijn mond geen lach deed zweven ;
En vreugd en smarte, dunkt hun, wierd voortaan
In huis onmooglijk, moest hij 't eens begeven.

En zoo was Tollens Nederland !
Ook, als de dood, Gods donkere afgezant,
Bij 't fluistren : »Leg u thans ter ruste neder !"
Hem de onvermoeide dichterveder
Stil weg kwam stelen uit de hand,

Wat weeklacht ging daar op ten allen kant!
't Was één gezucht, dat in de woning
Van arm en rijk ter zelfder tijd ontstond,
En dat zijn treurgen weergalm vond
Zelfs in 't paleis van Neerlands Koning.

Nog heeft die klacht niet uitgeweend ;
Want hoor ! wat jammren allerwegen,
Uit Neerlands verste hoeken opgestegen,
Rondom het graf, waarin hij is gelegen,
Zich tot een koor van rouw en lof vereent !

Een moeder zucht : »Grondpoëzie van 't leven,
Gevoelens, tierende om den stillen haard,
Uit moedermin met vaderzorg gepaard,
Uit kinderlach en traantjes saamgeweven ;
Wie zal, nu deze sluimert onder de aard,
Voortaan ons in den mond die klanken leggen,
Zacht melodiegelispel, waar ons hart
Zich zelve en wie het lief heeft mee kon zeggen,
Hoe rein uw vreugd is, en hoe diep uw smart?"

Een jongling fluistert : »Liefde ! zoet verrukken
Van twee, versmeltende tot een,

Hoe gloeiend wist hij uit te drukken,
Wat heemlen gij ons opent hier beneen !
Hoe kwam, bij 't ruischen zijner minnezangen,
Elk minnend paar hem aan de lippen hangen !
En wie zal hun voortaan de zaligheid,
Waarvan gij 't hart doet overvlieten,
In 't streelend lied verdubbeld doen genieten,
Nu Tollens' luit in 't stof verbrijzeld leit ?

Een andre mijmert : »Wie zal ons geleiden
Langs heldre beek en koele laan,
Langs gelende akkers en langs groene weiden,
Om 's Almachts werk aanbiddend ga te slaan ?
Wie zal daar in ons hart voor al de schoonheid,
Die God in water, aarde of lucht ten toon spreidt,
Een nieuw gezicht doen opengaan ?...
Zeg, o Natuur ! als gij den Zanger,
Die U verheerlijkte in zoo menig lied,
Niet meer van liefde en geestdrift zwanger,
Langs uwe paden dolen ziet,
Zult gij niet heimlijk al de bloemen,
Die hij bij voorkeur plag te roemen,
Doen spruiten om zijn grafgesteent?
Zal 't koor van uwe filomeelen

's Nacht niet een treurlied komen kweelen
Voor wie zoo meengen toon hun heeft ontleend?"

Daar klinkt een mannenstem: »Wijst uw historie,
O Neerland, op eene enkle glorie,
Die niet door hem gehuldigd werd?
Meldt ge ons één dierbren naam, die niet zal leven,
Tot bij de laatsten onzer neven,
Van al den tooverglans omgeven,
Die daar in Tollens' lied om straalde uit Tollens' hart?"

En eene tweede: »Riept ge uw zonen op ten strijde,
Uw Tollens hief den wapenkreet,
Die allen, aan Oranjes zijde,
Gelijk één man, verrijzen deed.
Schoot, na den strijd, de zon der vrede
Heur stralen weder op uw grond,
't Was Tollens' juichtoon, Tollens' bede,
Waarin ge uw dank ten hemel zondt.
Zijn ziele was een harp, die heure snaren
Vol zoet geruisch weergalmen deed,
Bij elken wind van vreugde of leed,
Die over 't hoofd u kwam gevaren.

Zijn ziel was eene echt-Nederlandsche ziel ;
En daarom, Neerland, was 't u steeds, als hoorde
Ge uwe eigen stem in iederen akkoorde,
Dat dien geliefden mond ontviel.
En daarom, Neerland, zal 't nog lang na dezen
U als der droeve moeder wezen,
Die, wat een bloeiend kroost ze ook om zich heeft,
Blijft voelen, dat er één haar is ontvallen,
Een, dien zij liefhad boven allen,
Een, wiens gelijke God haar nooit meer wedergeeft."

En hoor ! wat rijst daar voor een klagen ?
Het is der armen bittre rouw :
»Daar zijn weer," snikken zij, »de winterdagen,
Met heel hun langen sleep van plagen,
Met al hun honger en hun kou !
En wie zal nu, langs gracht en wijken,
Met schaal en bus voor ons uit beedlen gaan ?
Wie zal, in 't roërend lied, den rijken
Ons schamel lijden doen verstaan ?
Wie zal zich onzes noods erbarmen ?
O Heer ! o Heer !
Stom is de mond, die voor uwe armen
De koudste harten deed ontfermen :
De goede Vader Tollens is niet meer !"

Aldus weergalmt zijn lof van duizend tongen,
Rondom de groeve, die zijn stof ontving.
En zal ik, needrig vreemdeling,
Stout door de schaar van dichters heengedrongen,
Die reeds een hulde zijnes waerdig zongen,
Hem 't offer durven brengen van een lied,
Waarop zijn schim licht medelijdend ziet ?
Maar, Tollens, 'k had u lief! — 'k was een dier velen,
Die in ons arme Belgenland, eilaas !
Hunne eigen taal verschoppend, blind en dwaas,
Slechts ooren hebben voor des Franschmans kweelen ;
En 't was bij 't luistren naar uw vollen toon,
Dat ik voor die verbastring blozen leerde,
Dat 'k mij tot Neerlands taal, mijn taal, bekeerde,
En zwoer : slechts eigen kleed past eigen schoon !
Ik had u lief ! en dies — gij zult dees zangen,
Dees lijkkrans uit het Zuiden u gebrocht,
Hoe kunstloos ook mijn hand zijn loover vlocht,
Met welgevallen op uw graf ontvangen !

1856

HET BROERKEN

ЦЕЛ ВЕКОВЕКИ

HET BROERKEN

KINDER-ELEGIE

Zij zeggen, gij woont in den hemel,
In een huis van diamant,
Met gouden poorten, en hoven
Vol suikeren bloemen geplant.

Zij zeggen, daar trekken u de engeltjes
Langsheen der zonnen baan,
Naast Jesuken, in een wagentje,
Met starrenwielen aan.

Zij zeggen, gij zelve zijt nu
Een engeltje, met een paar
Sneeuwwitte vleugels ; — maar, broerken,
Dat is gelogen, niet waar?

Niet waar, als gij kost vliegen,
Gij liet me niet zoo alleen,
Maar kwaamt, dwars door de wolken,
Snel-tuimelend naar beneen ?

Nog lest, toen ik, met Nieuwjaar,
Dat lekker en speelgoed kreeg,
Maar, zonder het aan te roeren,
In mijn hoeksken zat en zweeg ;

Hadt gij toen kunnen vliegen,
Wat zoudt ge op een, twee, drij
Ontsnapt zijn uit uwen hemel,
Om te komen deelen met mij !

Want gij weet het wel, geen lekker
En smaakt me, dat gij niet deelt ;
Geen speelgoed maakt me blijde,
Als broerken niet medespeelt.

Mijn broerken, ach ! mijn broerken !
Waarom toch gingt gij heen ?
Waarom toch liet ge uw broerken
Op eens zoo droef alleen ?

Wij sliepen in ons beddeken
Zoo warm te zamen ; en nu —
Zoo koud is 't in ons beddeken,
Waar ik altijd droom van u !

Mijn broerken, och ! kom weder !
Of, zoo men dat nimmer gedoogt,
Vraag Jesuken, of ge mij dan
Naar den hemel ook halen moogt !

1857

INHOUDSTAFEL

LICHT	»	1
ROSA MYSTICA	»	7
MANESCHIJN	»	13
LELIE EN ROOS	»	19
WEENEN	»	25
DE ROZELAAR OP MIJN VENSTER	»	33
DAAR IS EEN GEEST	»	37
EEN ZOMERNACHT	»	43
EEN LENTELIED	»	51
LIEVELINGSDROOMEN	»	57
DE ZIEKE JONGELING	»	73
BIJ DE WIEGE VAN EEN KIND DES ARMEN	»	83
DE JONGELING EN DE DUIF	»	93

VERGEET-MIJ-NIET . . . . . » 99
DE BLOEM OP HET GRAF . . . . . » 103
LIVARDA . . . . . » 111
De grond van dit verhaaltje berust op eene oud-Vlaamsche legende, voorkomende in J. W. Wolfs *Niederländische Sagen*, bl. 405.
'T WAS EEN HOF . . . . . » 133
EENE BLOEM UIT HET VOLK . . . . . » 137
EEN GRIMLACH . . . . . » 149
MIJNEN BOEZEMVRIENDE A. M. . . . . » 153
VROUWENLIEFDE . . . . . » 161
GESTORVEN . . . . . » 167
BIJ DEN DOOD DER KONINGIN . . . . . » 175
BIJ 'T KERKPORTAAL . . . . . » 203
OP DE KERMIS. . . . . » 219
AAN HENDRIKA. . . . . » 241
DE BLINDE . . . . . » 247
BLIK DOOR EEN VENSTER. . . . . » 259
KAATJE BIJ DE KOEI. . . . . » 271
DE ARME GROOTVADER. . . . . » 279
ZIJN ZWANENZANG . . . . . » 287
LIJKKRANS VOOR TOLLENS . . . . . » 299
HET BROERKEN . . . . . » 309

GEDICHTEN

BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Beers, Jan van

Gedichten 1843 - 1868 Met Portret en Facsimile in Staat

Bd.: 1

Gent, Amst. 1873
P.o.rel. 5519 s-1
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11163458-2